

Strategia rozwoju gminy Lniano

część I
Diagnoza stanu gminy

Spis treści

Obszar, cel i zakres opracowania.....	3
Uwarunkowania zewnętrzne.....	6
Uwarunkowania wynikające z położenia administracyjnego - rola, miejsce i pozycja gminy w powiecie.....	7
Uwarunkowania wynikające z położenia komunikacyjnego i na tle sieci infrastrukturalnych znaczenia ponadlokalnego.....	22
Atrakcyjność inwestycyjna powiatu świeckiego.....	23
Uwarunkowania wynikające ze „Strategii rozwoju województwa” oraz „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego”.....	25
Sfera ekologiczna.....	28
Charakterystyka fizycznogeograficzna.....	28
Stan i zagrożenia środowiska.....	30
Ochrona przyrody.....	31
Sfera społeczna.....	33
Procesy i struktury demograficzne.....	33
Zmiany liczby mieszkańców.....	33
Urodzenia, zgony, przyrost naturalny.....	35
Ruch migracyjny.....	38
Struktury ludności.....	41
Prognoza rozwoju ludności.....	44
Jakość życia mieszkańców.....	45
Uwarunkowanie rozwoju wynikające ze stanu rozwoju sieci osadniczej.....	45
Szkolnictwo podstawowe oraz gimnazjalne.....	48
Opieka przedszkolna.....	50
Ochrona zdrowia.....	51
Bezpieczeństwo publiczne.....	52
Instytucjonalna obsługa kultury oraz aktywność społeczna mieszkańców.....	53
Usługi pocztowe, telekomunikacyjne i finansowe.....	55
Kościoły.....	56
Pomoc społeczna.....	56
Sfera gospodarcza.....	58
Charakterystyka przedsiębiorczości.....	58
Rolnictwo.....	64
Turystyka.....	73
Tereny inwestycyjne.....	75
Sfera infrastruktury.....	76
Komunikacja.....	76
Infrastruktura techniczna.....	78

Projektant Strategii
mgr Adam Stańczyk

OBSZAR, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie stanowi aktualizację „Strategii rozwoju gminy Lniano” (pierwszej w historii gminy) opracowanej na przełomie lat 2000/2001 (uchwalonej w 2001 r.) z okresem obowiązywania do roku 2010. Bezpośrednią przyczyną sporządzenia aktualizacji jest więc wyczerpanie ważności dotychczas obowiązującej Strategii.

Obszarem opracowywanej „Strategii” jest gmina Lniano w granicach administracyjnych. „Strategia rozwoju gminy Lniano” jest merytorycznie zgodna z ustaleniami zawartymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lniano” oraz w dokumentach określających kierunki polityki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego, w tym zwłaszcza w „Strategii rozwoju województwa” oraz „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa”.

Aczkolwiek niniejsze opracowywanie wykonywane jest z uwagi na wyczerpanie ważności dotychczas obowiązującego, fakt ten nie wpływa na cele wykonania Strategii. Celami tymi są:

1. Dokonanie kompleksowej analizy istniejącego stanu rozwoju gminy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na te aspekty stanu istniejącego, które będą odgrywały zasadniczą rolę w przyszłym rozwoju gminy;
2. Identyfikacja strategicznych szans i zagrożeń rozwoju gminy;
3. Wyznaczenie celów i kierunków rozwoju gminy, realizujących aspiracje lokalnej społeczności oraz uwzględniających istniejące szanse i zagrożenia rozwoju;
4. Określenie „wizji rozwoju”, czyli oczekiwanego, przyszłego stanu rozwoju gminy wraz z określeniem wytycznych służących realizacji ustaleń strategii.

Opracowanie oprócz wewnętrznych uwarunkowań rozwoju, uwzględnia wpływ czynników zewnętrznych (uwarunkowania zewnętrzne), w tym przede wszystkim funkcjonowanie gminy w systemach społeczno-gospodarczych: powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

„Strategia rozwoju gminy Lniano” składa się z 2 zasadniczych części:

1. Diagnozy, czyli analizy uwarunkowań, szans i zagrożeń rozwoju gminy, oceny stanu obecnego rozwoju, ze zwróceniem szczególnej uwagi na te aspekty stanu istniejącego, które będą odgrywały zasadniczą rolę w przyszłym rozwoju gminy;
2. Wyznaczenia wizji, celów i kierunków rozwoju gminy wraz z wytycznymi dotyczącymi sposobów realizacji działań.

Proces prac nad Strategią zakładał aktywny udział gminnej społeczności:

1. Powołano Społeczną Radę Konsultacyjną - grupującą lokalnych liderów, przedstawicieli instytucji w największym stopniu odpowiedzialnych za rozwój gminy, przedstawicieli przedsiębiorców, mieszkańców, administracji publicznej. Rada odbyła dwa posiedzenia (we wrześniu oraz październiku 2009 r.) poświęcone dyskusji na temat stanu, uwarunkowań rozwoju i przyszłości gminy.
2. Wśród mieszkańców gminy wykonano badanie ankietowe, które miało na celu:
 - poinformowanie społeczeństwa gminy o opracowywanej Strategii,
 - uzyskanie opinii i oceny mieszkańców na temat stanu rozwoju gminy,
 - zebranie sugestii, wniosków i postulatów na temat kierunków dalszego rozwoju.

Otrzymano 236 wypełnionych ankiet, można więc szacować, że ankiety wypełniło około 15-20% rodzin w gminie. Uzyskano dosyć dobrą reprezentatywność terytorialną - w pełni wystarczającą, by badanie uznać za miarodajne. Na podstawie badania ankietowego sporządzono odrębne opracowanie szczegółowe - „Raport z wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Lniano”. Wyniki ankiety zostały wykorzystane przy konstruowaniu celów i kierunków rozwoju gminy - w Strategii zostały uwzględnione wnioski wynikające bezpośrednio z badań ankietowych.

Całość analizowanych zagadnień jest rozpatrywana (zgodnie z metodologią stosowaną we wszystkich wykonywanych obecnie opracowaniach z zakresu planowania strategicznego gmin, powiatów i województw) w podziale na 4 grupy tematyczne, obejmujące następujące zagadnienia:

1. Zagadnienia przyrodnicze - *tzw. sfera ekologiczna* - obejmująca opis środowiska przyrodniczego oraz charakterystykę działalności człowieka w środowisku - zarówno procesy negatywne (jego degradację), jak też pożądane (poprawa stanu i ochrona przyrody);
2. Zagadnienia społeczne - *tzw. sfera społeczna* - obejmująca całokształt zjawisk związanych z obecnością i działalnością człowieka: procesy i struktury demograficzne oraz warunki życia (w tym sytuacja na rynku pracy) i obsługa instytucjonalna mieszkańców;
3. Zagadnienia gospodarcze - *tzw. sfera gospodarcza* - przedmiotem analizy jest aktywność gospodarcza, w zakresie przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki;
4. Zagadnienia infrastruktury technicznej - *tzw. sfera infrastruktury* - przedmiotem analiz jest stan rozwoju i zaspokojenia szeroko rozumianych potrzeb w zakresie transportu, łączności, energetyki, zaopatrzenia w wodę.

W celu maksymalnie pełnego przeanalizowania możliwości rozwoju gminy, powyższe 4 sfery uzupełniono o możliwie liczne porównania w zakresie analizowanych zagadnień z sąsiednimi obszarami oraz ze średnimi wartościami powiatowymi i wojewódzkimi, co pozwala na nakreślenie obiektywnego zewnętrznego tła zachodzących procesów.

Pomimo iż opracowanie formalnie stanowi aktualizację dotychczas posiadanej Strategii, w rzeczywistości w większości zostało opracowane od podstaw, z wykorzystaniem najbardziej aktualnych danych i informacji. Tylko nieliczne części Diagnozy (głównie niezmiennie aspekty przyrodnicze) zostały opracowane poprzez weryfikację (sprawdzenie aktualności i uzupełnienie) wcześniejszego opracowania. Także proces wyznaczenia celów i kierunków rozwoju gminy, pomimo iż uwzględniał w fazie analitycznej dotychczasowe priorytety rozwoju gminy, został przeprowadzony od podstaw - niezależnie od ówczas określonych założeń rozwoju gminy.

W trakcie opracowywania „Strategii” korzystano z materiałów Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Lnianie, z archiwalnych opracowań Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Bydgoszczy oraz bieżących opracowań Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, oraz z opracowań o charakterze regionalnym dostępnych na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu.

W trakcie opracowywania „Strategii” dołożono wszelkich starań, by wykorzystane dane statystyczne oraz inne informacje, będące podstawą do analizy uwarunkowań, szans i zagrożeń rozwoju gminy, były możliwie najbardziej aktualne. Zdecydowana większość danych statystycznych dotyczy roku 2007 lub 2008, informacje na temat realizacji zadań własnych gminy w zakresie infrastruktury - roku 2009. Najmniej aktualne są dane Powszechnego Spisu Rolnego, wykonanego w 2002 roku - nie stanowiły one jednak podstawy do formułowania wniosków na temat potencjału rozwojowego gminy. Dlatego też informacje te możliwie szeroko uzupełniono danymi uzyskanymi z Urzędu Gminy, opisującymi rolnictwo na terenie gminy w roku 2009.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Na rozwój każdego obszaru bardzo duży wpływ wywierają uwarunkowania zewnętrzne, niezależne od polityki władz samorządowych gminy oraz niezależne od potencjału rozwojowego prezentowanego przez gminę. Do najważniejszych uwarunkowań zewnętrznych zaliczyć należy zwłaszcza:

- uwarunkowania wynikające z polityki państwa, szczególnie w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości i powstawania miejsc pracy, w zakresie oddziaływania na budżety lokalne oraz w dziedzinach mających duży wpływ na rozwój danego obszaru - w przypadku powiatu świeckiego i każdej z gmin, bardzo istotne znaczenie mają uwarunkowania rozwoju rolnictwa, turystyki, gospodarki leśnej oraz ochrony środowiska;
- uwarunkowania wynikające z polityki władz samorządowych województwa - przede wszystkim z ustaleń Strategii rozwoju województwa (aktualnie obowiązująca została uchwalona w roku 2005) oraz Planu zagospodarowania przestrzennego województwa (uchwalonego w roku 2003; obecnie trwają prace nad aktualizacją Planu, a dostępne informacje pozwalają przypuszczać, że „nowy” plan będzie w znacznej mierze różny od dotychczasowego zarówno w sferze koncepcji rozwoju województwa, jak i sposobu sformułowania celów, kierunków i zasad zagospodarowania); polityka władz wojewódzkich wpływa również na możliwości pozyskania przez samorzady gminne i powiatowe funduszy zewnętrznych; warto podkreślić, że działania władz wojewódzkich wpłyną zarówno na kierunki i tempo rozwoju województwa, jak też na jego konkurencyjność w porównaniu z województwami sąsiednimi;
- uwarunkowania wynikające z potencjału rozwojowego i działań prowadzonych przez samorzady gmin i powiatów sąsiednich - ma to szczególnie istotne znaczenie w rywalizacji gmin i powiatów o pozyskanie inwestorów i środków dofinansowujących rozwój, czyli w procesie budowania konkurencyjności;
- uwarunkowania wynikające z obiektywnego położenia gminy na tle sieci komunikacyjnych, infrastrukturalnych, położenia względem głównych ośrodków miejskich będących biegunami wzrostu i centrami dyfuzji innowacji, położenia na tle struktur przyrodniczych, itp.

Należy także zwrócić uwagę na fakt, iż uwarunkowania zewnętrzne mają zróżnicowany wpływ na rozwój danego obszaru także w zależności od powszechności / rzadkości występowania. I tak uwarunkowania związane z polityką państwa są wspólne i identyczne dla całego obszaru kraju, uwarunkowania związane z polityką władz regionalnych są wspólne dla obszaru całego województwa (ale w przypadku gmin powiatu świeckiego istotne znaczenie ma fakt, że w bezpośrednim sąsiedztwie leży województwo pomorskie, którego

władze prowadzą całkowicie niezależną od władz kujawsko-pomorskiego politykę rozwoju, stąd niektóre uwarunkowania rozwoju gmin leżących w tych regionach mogą być całkowicie odmienne), ale uwarunkowania wynikające ze szczegółowego położenia (sąsiedztwa) mają już charakter całkowicie unikatowy i nawet gminy sąsiadujące ze sobą mogą prezentować zupełnie odmienne uwarunkowania. Ten rodzaj uwarunkowań zewnętrznych najczęściej ma najsilniejszy wpływ i największe znaczenie spośród wszystkich uwarunkowań zewnętrznych.

Wpływ uwarunkowań na rozwój danego obszaru może być bardzo zróżnicowany - począwszy od bardzo małego, po decydujący dla wszystkich aspektów funkcjonowania gminy.

Wszystkie opisane powyżej uwarunkowania w zależności od pozytywnego lub negatywnego oddziaływania na dany obszar, mogą wzmacniać lub ograniczać możliwości jego rozwoju i wpływać na powstanie różnic w konkurencyjności obszarów.

Wśród najważniejszych zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy Lniano, wymienić należy:

- uwarunkowania wynikające z położenia administracyjnego – w tym przede wszystkim stosunkowo małą rolę i znaczenie w powiecie ,
- uwarunkowania wynikające z położenia komunikacyjnego i na tle sieci infrastrukturalnych znaczenia regionalnego,
- uwarunkowania wynikające z atrakcyjności i konkurencyjności powiatu świeckiego,
- uwarunkowania wynikające z ustaleń Strategii rozwoju województwa i Planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- uwarunkowania wynikające z miejsca i roli gminy w systemie gospodarczym powiatu i województwa oraz z jej specyfiki, specjalizacji, itp.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNEGO - ROLA, MIEJSCE I POZYCJA GMINY W POWIECIE

Gmina Lniano pod względem zajmowanej powierzchni należy w województwie do gmin małych – ale liczba gmin podobnej kategorii jest dosyć duża.

Zajmuje powierzchnię 88,5 km kw. co stanowi 0,5% powierzchni województwa i lokuje gminę na 104 pozycji wśród 144 gmin.

Także znaczenie pod względem liczby mieszkańców jest niewielkie - ludność gminy to zaledwie 0,2% ogółu mieszkańców województwa, a niewiele większe jest znaczenie w ludności wiejskiej województwa - gmina stanowi 0,5%, a wśród 127 obszarów wiejskich województwa gmina lokuje się na 108 pozycji.

Gmina cechuje się bardzo zbliżoną do średniej wojewódzkiej i powiatowej – typową dla wielu gmin powiatu – gęstością zaludnienia. Praktycznie wszystkie ważne dla rozwoju parametry

demograficzne - ruch naturalny, migracyjny, struktury wieku i płci - są w gminie na tle województwa typowe lub lokują się powyżej przeciętnych.

W skali powiatu gmina jest jedną z najmniejszych jednostek pod względem zajmowanej powierzchni i liczby mieszkańców - wśród 11 gmin zajmuje 10. lokatę pod względem liczby ludności (mieszkańcy gminy stanowią zaledwie 4,2% ludności powiatu) oraz 10. lokatę pod względem zajmowanej powierzchni (gmina stanowi prawie 6% powierzchni powiatu). W zakresie obydwu cech gmina wyprzedza gminę Świekatowo. Warto jednak zauważyć, że do kategorii małych gmin zalicza się jeszcze kilka podobnych jednostek, więc gmina nie wyróżnia się tu na tle powiatu wyjątkowo słabą pozycją - tak małe znaczenie w skali powiatu jest typowe dla aż 4-5 spośród 11 gmin powiatu.

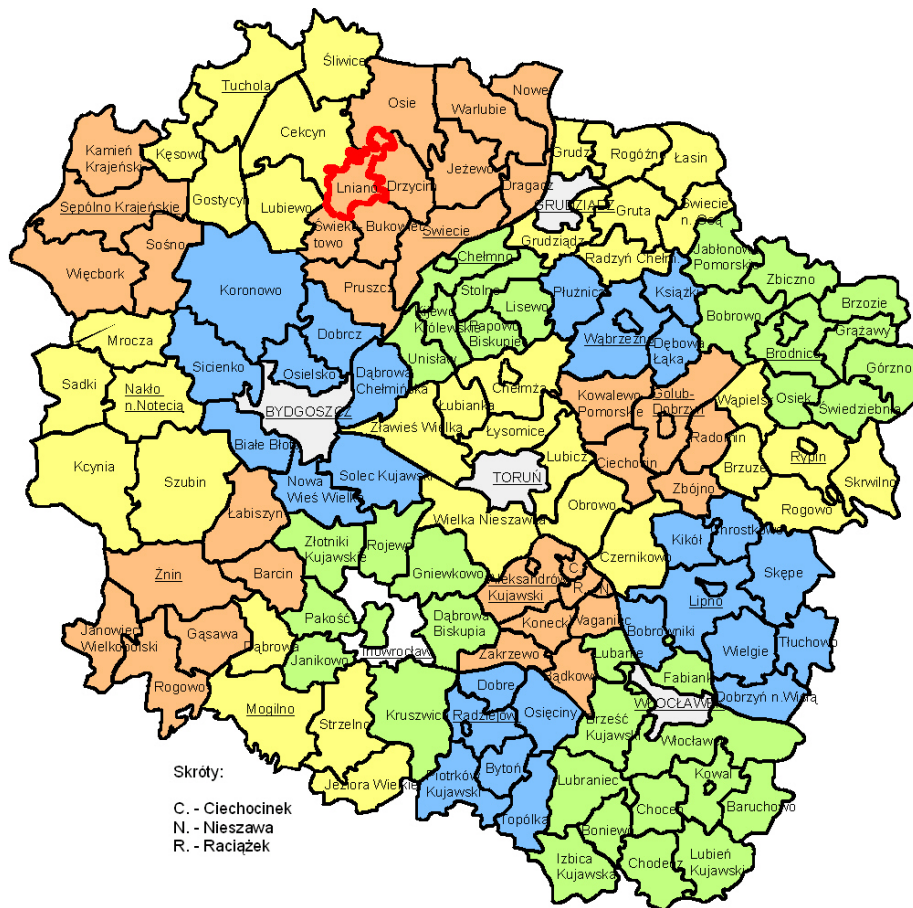
Pozycję gminy na tle powiatu wyznaczają następujące wskaźniki:

- powiat świecki jest powiatem o bardzo dużej liczbie gmin (aż 11, z czego tylko 2 miejsko-wiejskie) – rola i znaczenie każdej z gmin jest więc wyraźnie mniejsze, niż w przypadku powiatów o najczęściej spotykanej liczbie 5-8 gmin; pomijając wskaźniki społeczno-gospodarcze (w naturalny sposób niższe ze względu na „rozdrobienie” pomiędzy tak wiele jednostek), nawet przedstawicielstwo we władzach powiatu jest w takich gminach znacznie mniejsze;
- w powiecie świeckim jest kilka gmin o podobnej – małej powierzchni i małej liczbie mieszkańców – ich potencjał jest zbliżony i każda z nich wykazuje się swego rodzaju „przeciętnością” - tzn. prezentuje typowy stan rozwoju różnych aspektów i nie posiada zbyt wielu łatwo rozpoznawalnych wyróżników (oprócz gminy Lniano, zaliczyć tu należy Drzycim, Jeżewo, Bukowiec, Świekatowo);
- powiat należy do obszarów o dużych walorach turystycznych – gmina Lniano jest jedną z nielicznych gmin powiatu, gdzie te walory są obiektywnie dosyć niskie i gmina nie ma większych szans w rywalizacji z innymi obszarami;
- powiat należy do obszarów o dużym udziale powierzchni chronionych – gmina Lniano notuje natomiast stosunkowo niskie udziały obszarów chronionych a ranga tych obszarów jest niewielka;
- powiat należy do obszarów o wysokim zalesieniu – wskutek tego pomimo iż gmina prezentuje ponadprzeciętne w skali województwa zalesienie, to wskaźnik ten nie wyróżnia jej na tle powiatu;
- powiat świecki jest więc obszarem, który w części północnej jest silnie zalesiony, objęty ochroną przyrody i atrakcyjny dla turystyki, a w części południowej przyjmuje rolniczy charakter i prezentuje dobry stan rozwoju rolnictwa - gmina Lniano leży w strefie przejściowej, ale pozbawiona jest zarówno walorów części północnej, jak i części południowej

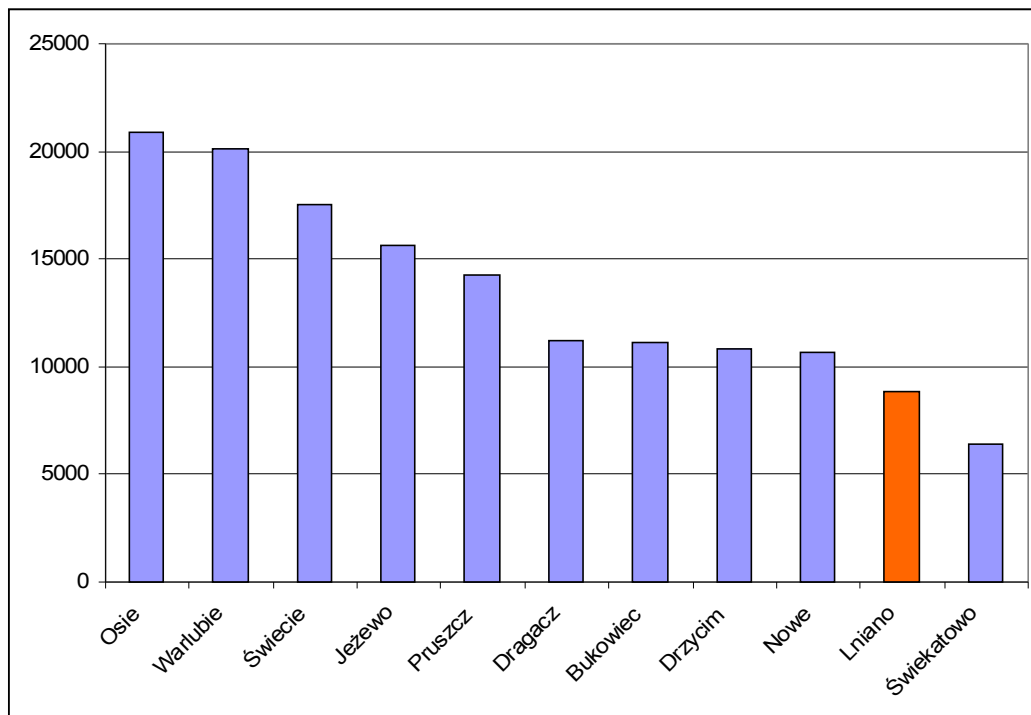
- na terenie gminy działa dobrze znany i cieszący się dużą renomą zakład przetwórstwa mięsnego (Viola w Lnianie) – jednak nawet ten fakt nie stanowi o specyfice czy wyjątkowości – bo także w sąsiednich gminach Drzycim, Osie, Jeżewo działają duże i znane zakłady z tej samej branży;
- o znaczeniu gminy w powiecie świadczy przede wszystkim potencjał rolnictwa – wprawdzie obecnie brak danych na temat produkcji rolnej, ale pewne dane ze spisu rolnego z 2002 roku (dotyczące zagadnień o charakterze ponadczasowym) pozwalają ocenić rolę i znaczenie gminy jako wyższe, niż wynikałoby to z udziału w powierzchni - w zakresie niektórych kierunków produkcji rolnej gmina skupia kilka procent potencjału powiatowego, co lokuje ją wśród liczących się gmin powiatu (gmina pod tym względem wyprzedza większe gminy ale prezentujące „leśny” charakter).

W skali województwa, gmina należy do typowych obszarów wiejskich z rolnictwem jako funkcją dominującą, a siedziba gminy jest typowym lokalnym ośrodkiem obsługi. Gmina nie wyróżnia się na tle innych jednostek - poza zakładem „Viola” nie posiada wyróżników, które kojarzyłyby się poza granicami gminy z gminą Lniano. Zakład „Viola” cieszy się dobrą renomą i należy do dostrzeganych na rynku producentów przetworów mięsnych. Na niektórych mapach drogowych miejscowość Bładzim jest wskazywana jako węzeł drogowy - figuruje również na tablicach kierunkowych przy drodze powiatowej ze Zbrachlina przez Pruszcz do Bładzimia (fakt ten ma jednak tylko znaczenie lokalne, poza tym - nie kojarzy się z gminą).

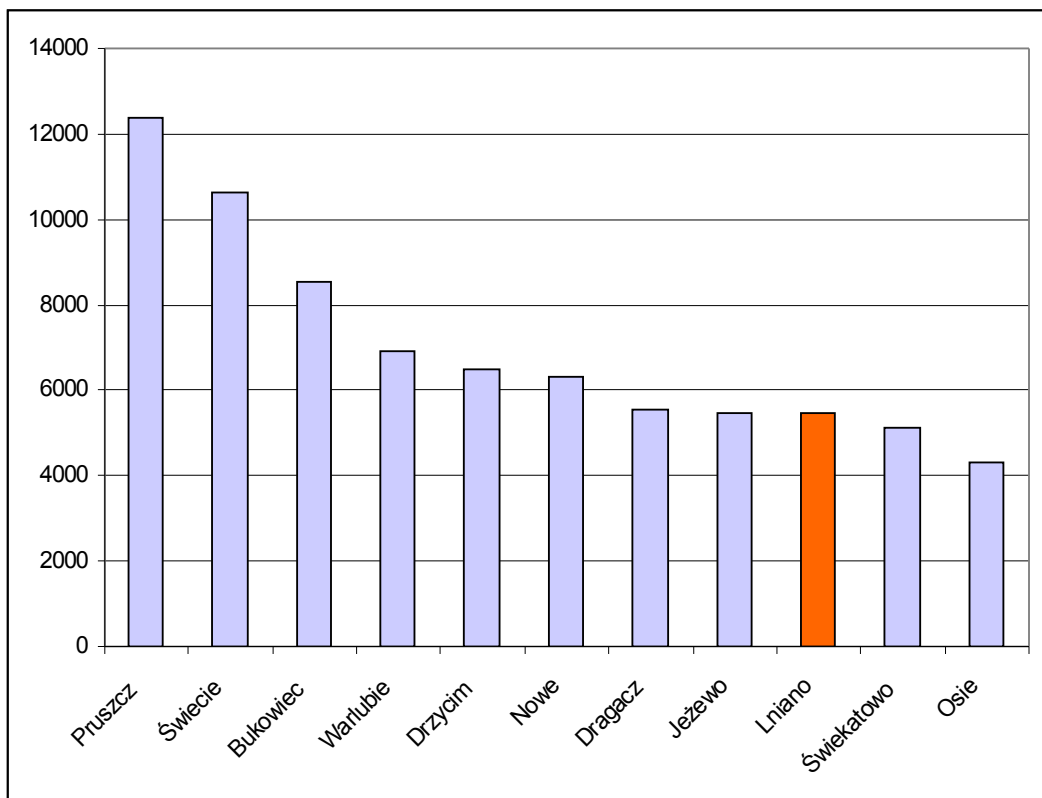
Ze względu na mały potencjał demograficzny i gospodarczy, gmina może rywalizować z innymi obszarami przede wszystkim cechami jakościowymi (nie skalą zjawisk, a jakością przestrzeni), stąd działania władz lokalnych powinny skupić się przede wszystkim na zapewnieniu odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, wyznaczanego przez dostęp do usług i infrastruktury. Dobry poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną jest też jednym z najważniejszych czynników lokalizacji inwestycji. Wysoka jakość życia mieszkańców i korzystne warunki do inwestowania mogą stać się swoistą „marką” gminy. Identyczne warunki prezentuje jednak kilka gmin tej części województwa.

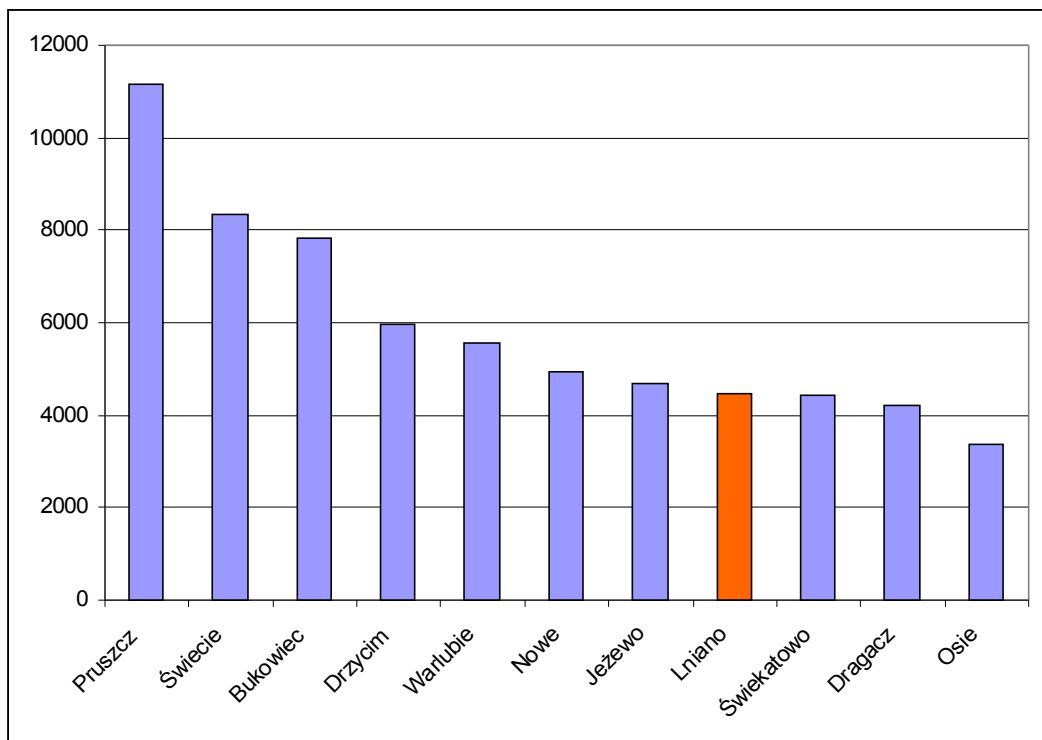
Gmina na tle podziału administracyjnego województwa

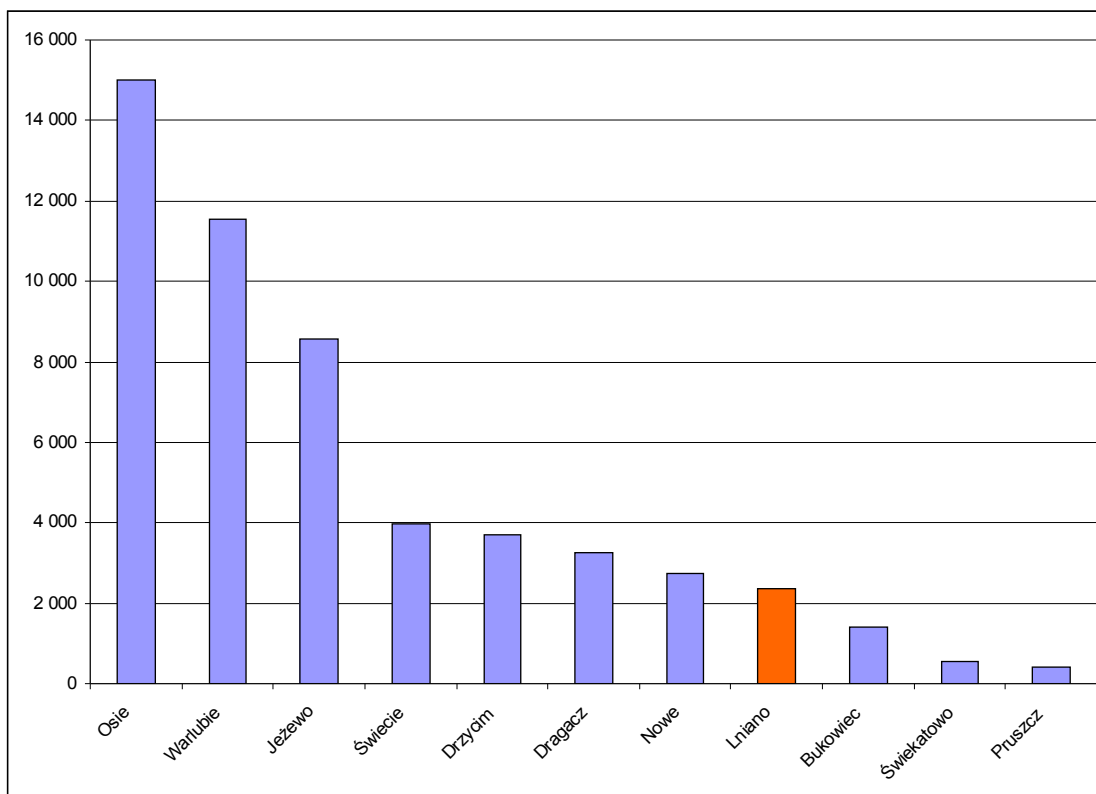
Porównanie powierzchni gmin powiatu (ha)

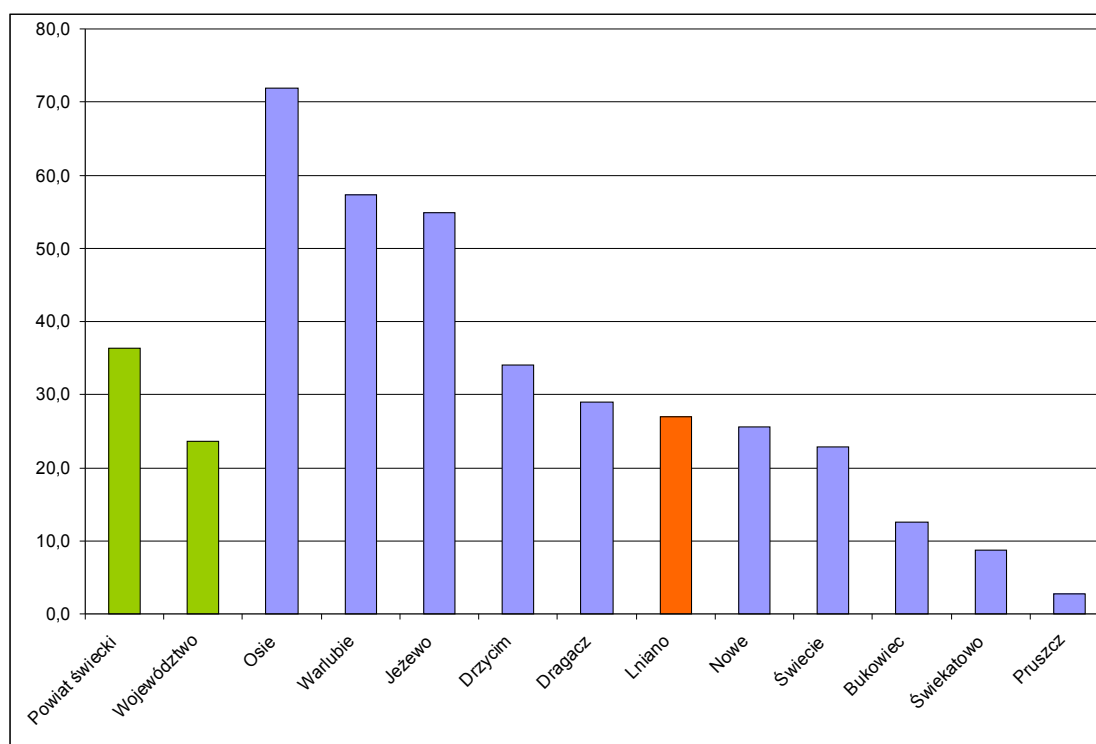
Porównanie powierzchni użytków rolnych gmin powiatu (ha)

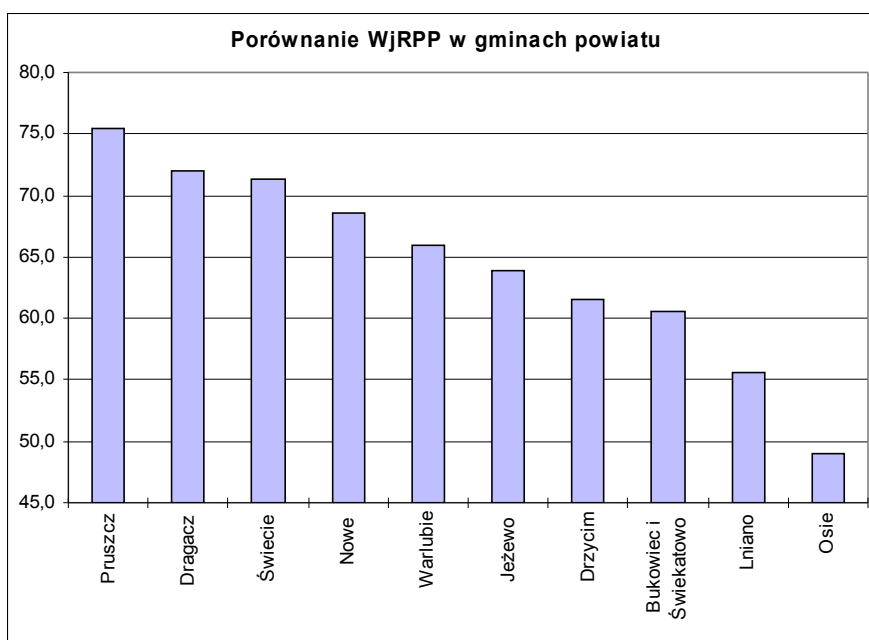
Porównanie powierzchni gruntów ornych gmin powiatu (ha)

Porównanie powierzchni lasów w gminach powiatu (ha)

Porównanie wskaźnika lesistości w gminach powiatu (% powierzchni zajmowanej przez lasy i grunty leśne)

Porównanie wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Potencjał rolnictwa gminy na tle powiatu - wg danych Powszechnego Spisu Rolnego 2002

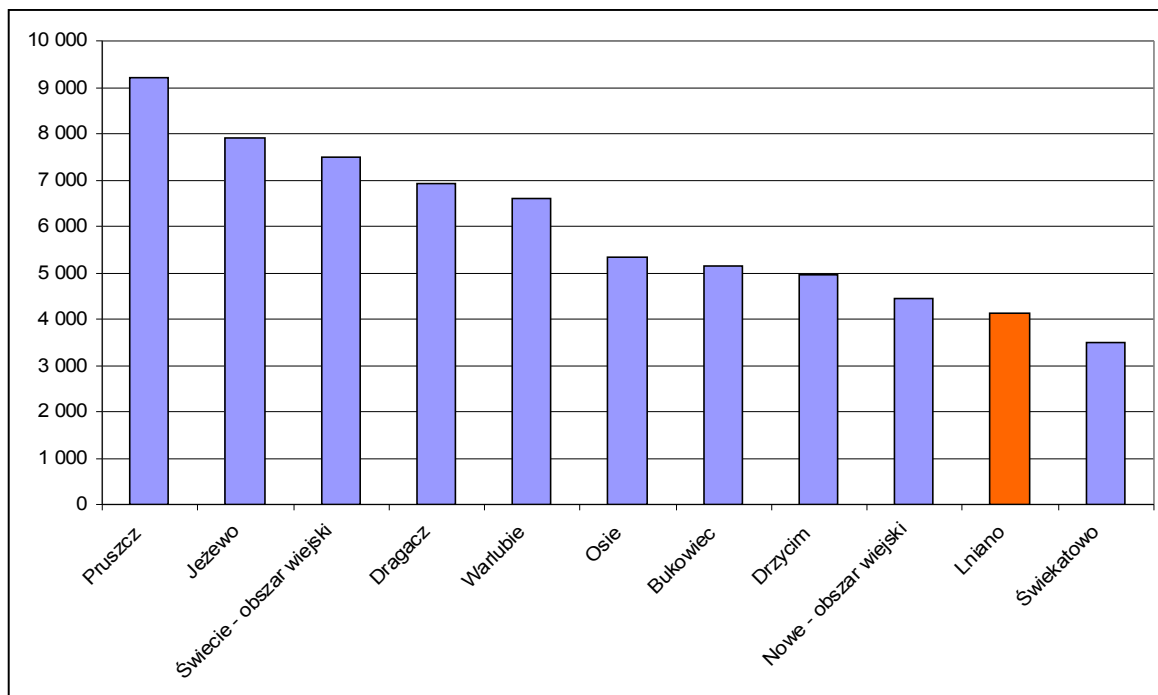
Tabela. Potencjał rolny gminy Lniano na tle powiatu świeckiego według danych PSR 2002

powierzchnie zasiewów (ha)				
	powiat	gmina Lniano	pozycja gminy	udział gminy (%)
buraki cukrowe	102 139	0	-	-
rzepak jary	20 854	0	-	-
okopowe pastewne	49 892	6 994	2	14,0
żyto	833 085	114 900	2	13,8
mieszanki zbożowe jare	984 556	122 598	4	12,5
pszenżyto jare	92 009	11 270	3	12,2
owies	144 288	14 218	6	9,9
ziemniaki	227 209	19 127	4	8,4
pszenżyto ozime	791 156	60 544	6	7,7
ogółem	5 926 876	436 878	6	7,4
mieszanki zbożowe ozime	59 599	3 405	7	5,7
jęczmień jary	719 214	40 643	7	5,7
jęczmień ozimy	77 524	3 118	8	4,0
pszenica jara	275 394	7 419	10	2,7
kukurydza na zielonkę	47 248	1 250	11	2,6
truskawki	8 230	189	9	2,3
kukurydza na ziarno	319 819	5 000	9	1,6
strączkowe jadalne	18 528	276	6	1,5
pszenica ozima	777 466	11 366	9	1,5
warzywa gruntowe	58 296	736	11	1,3
rzepak ozimy	172 709	500	10	0,3

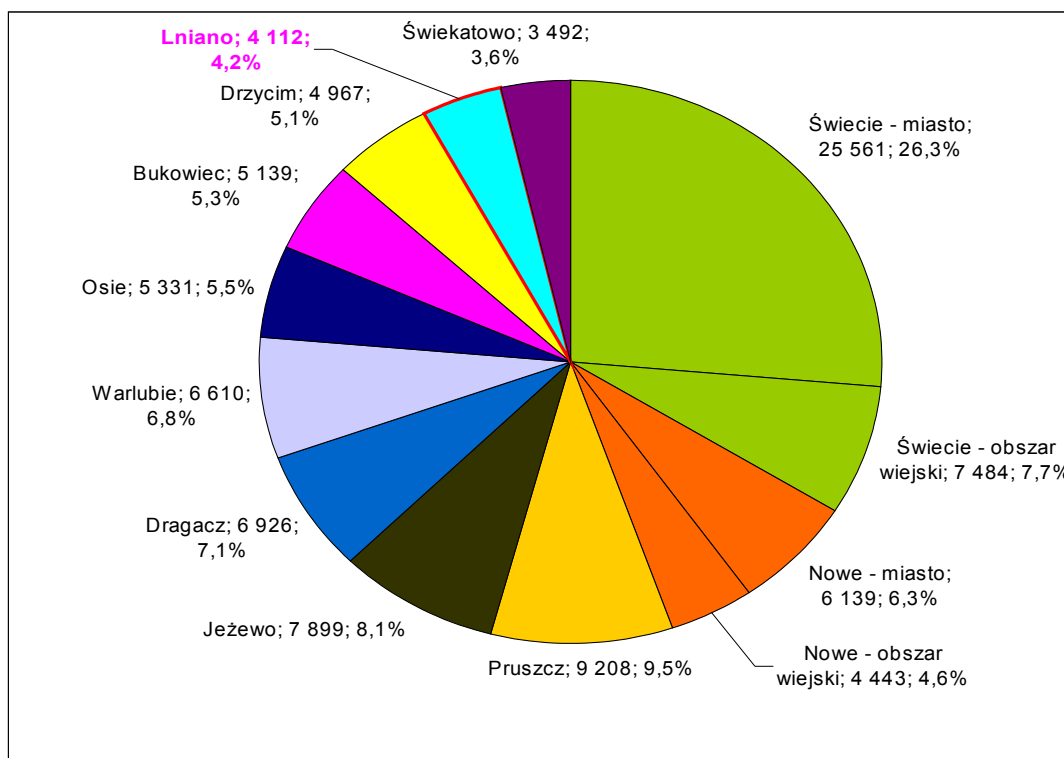
Tabela. Potencjał rolny gminy Lniano na tle powiatu świeckiego według danych PSR 2002

pogłowie zwierząt				
	powiat	gmina Lniano	pozycja gminy	udział gminy (%)
krowy	6 528	791	2	12,1
bydło	17 640	1 857	3	10,5
trzoda chlewna	204 777	12 592	7	6,1
konie	683	38	10	5,6
kozy	576	30	8	5,2
trzoda chlewna lochy	21 168	943	8	4,5
kury nioski	274 837	6 359	6	2,3
kury	671 266	10 233	11	1,5
owce	890	5	9	0,6

Porównanie liczby mieszkańców gmin powiatu (dane GUS 2008 r.)

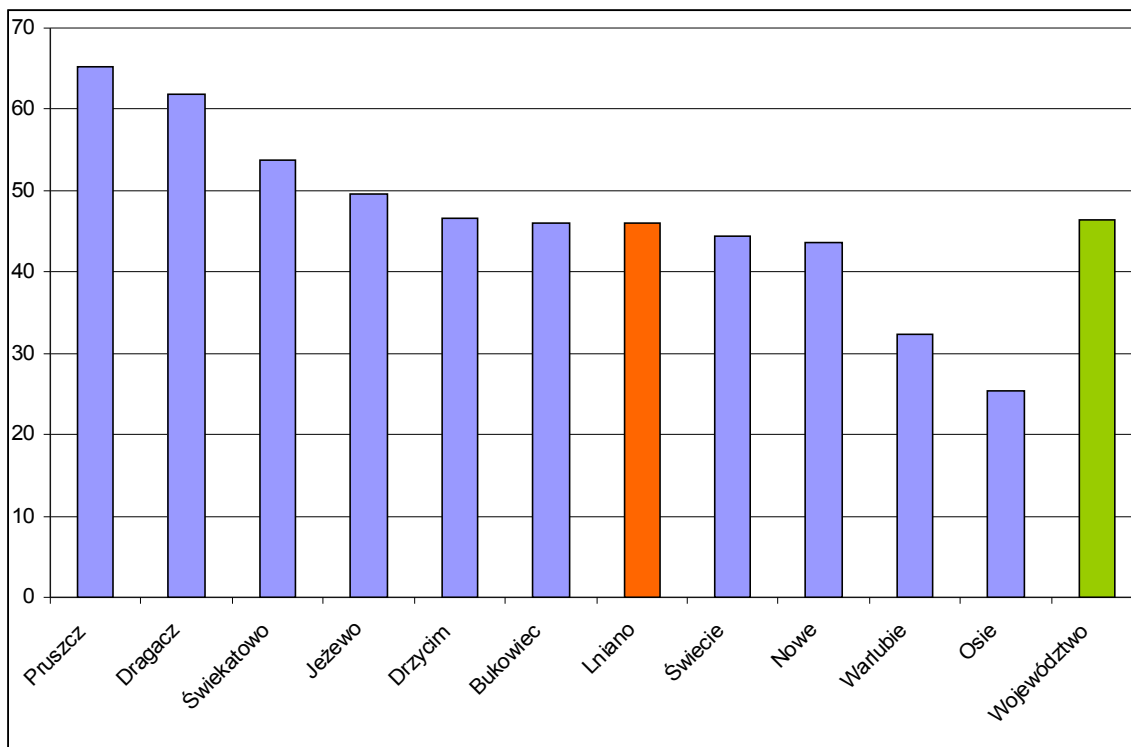

a) porównanie liczby ludności wiejskiej

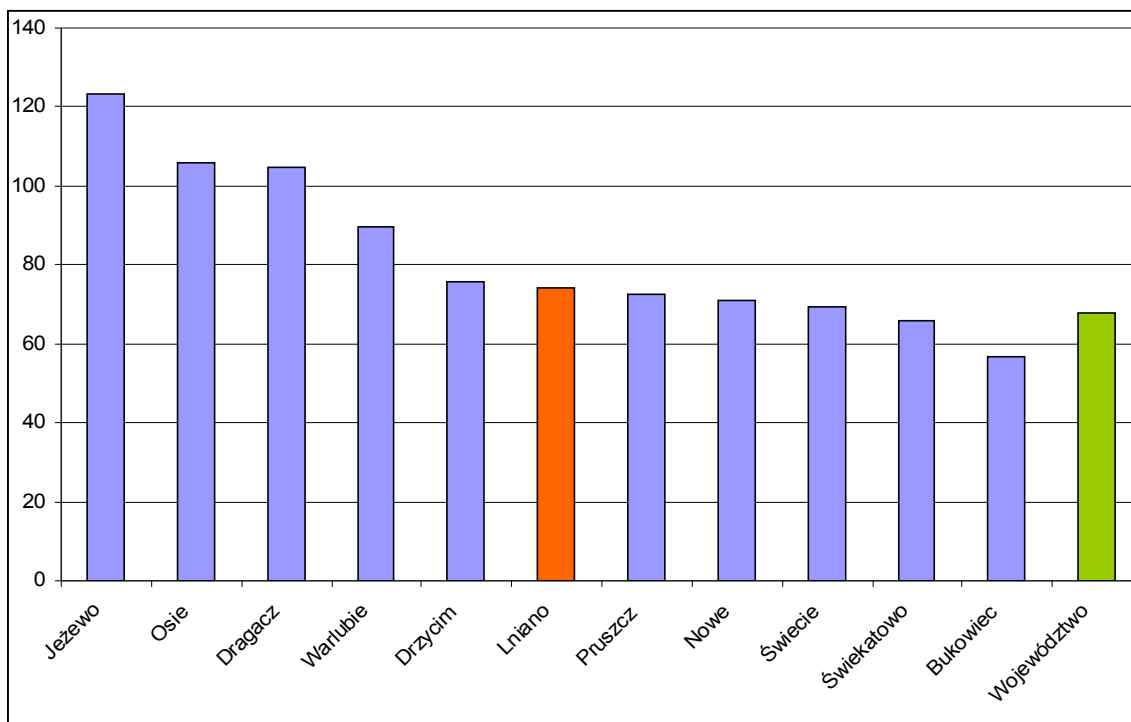

b) struktura ludności powiatu wg miejsca zamieszkania

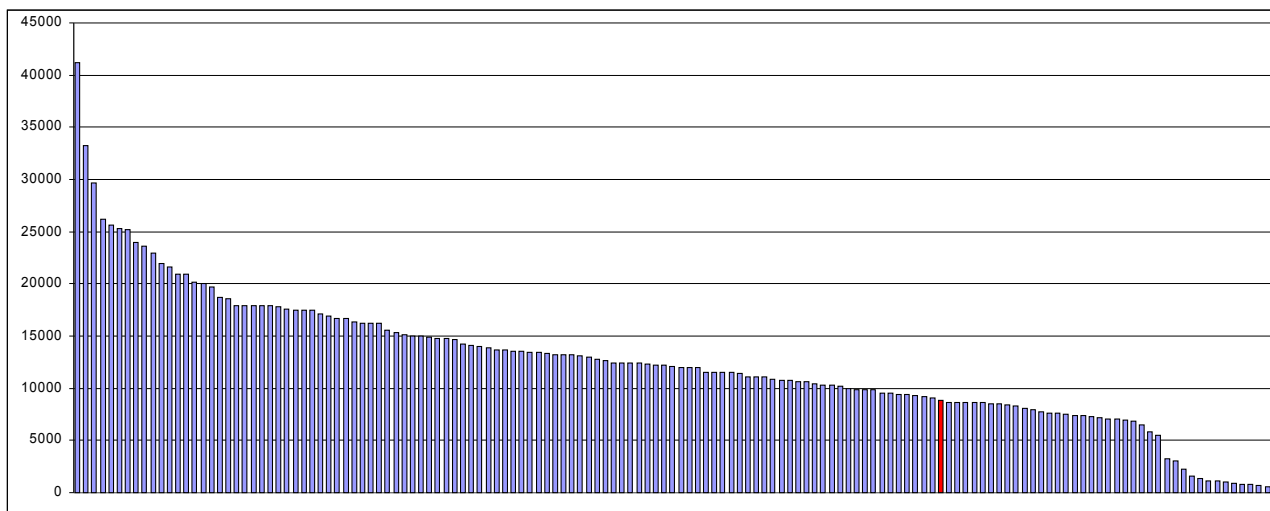
Porównanie gęstości zaludnienia ludności wiejskiej w gminach powiatu (dane GUS 2006 r.) - ogółem oraz na obszarach bez lasów, łąk i pastwisk

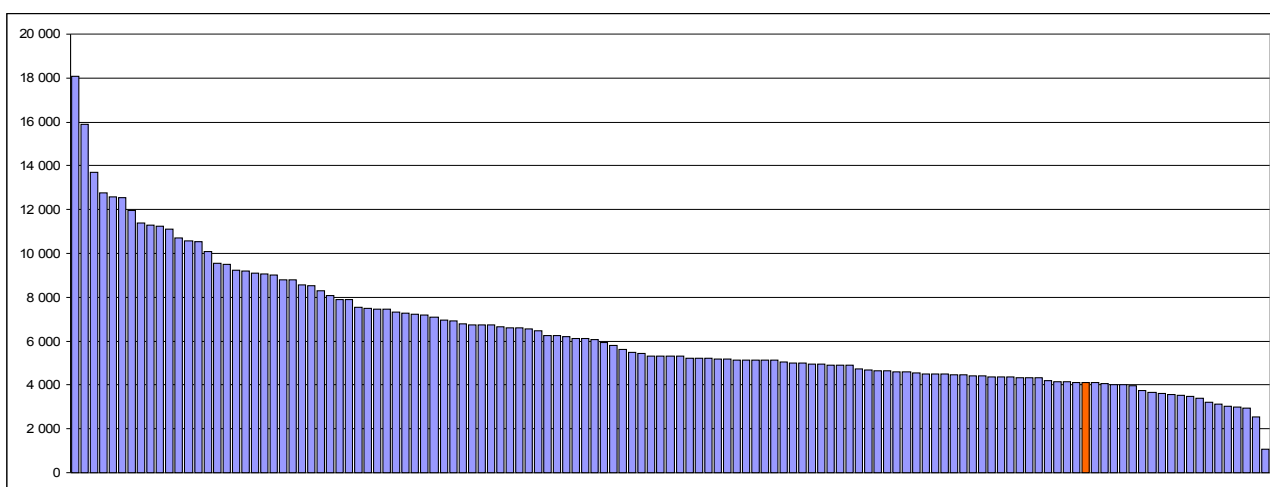
a) ogółem (os/km kw)

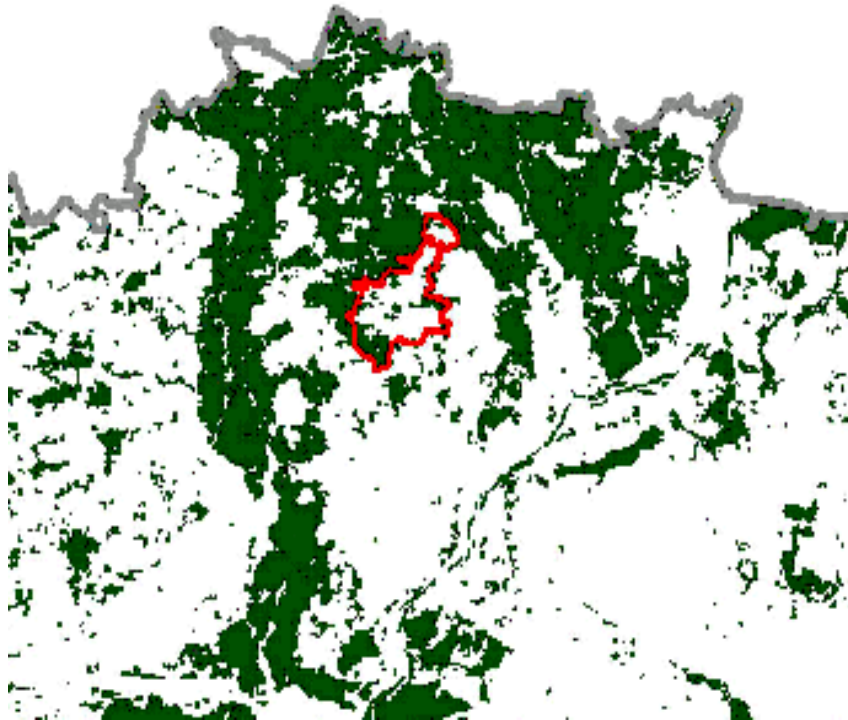
b) na obszarach bez lasów, łąk i pastwisk (os/km kw)

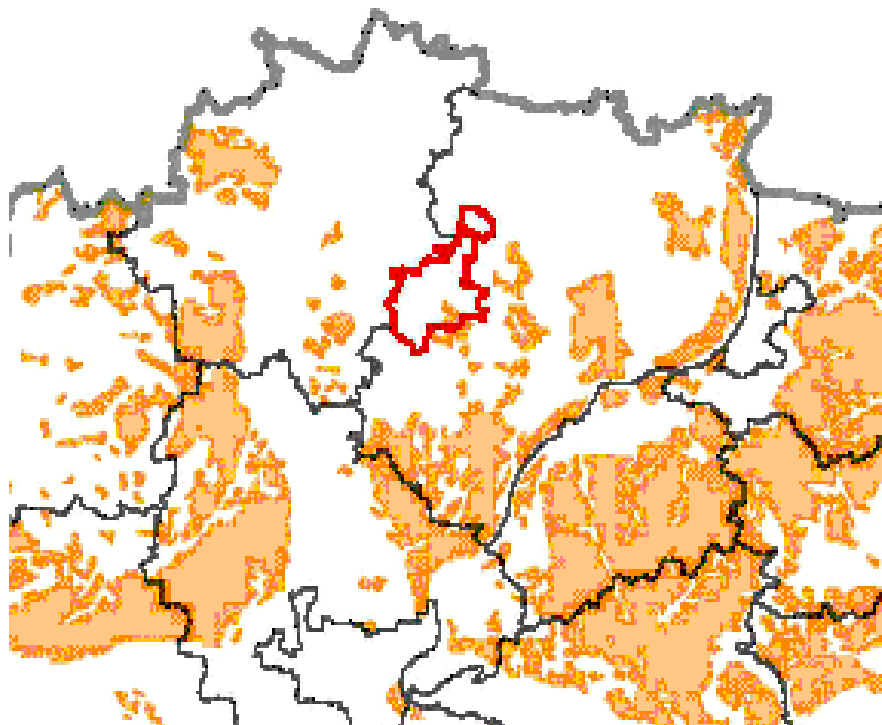
Gmina na tle gmin województwa – porównanie powierzchni (na tle 144 gmin)

Gmina na tle obszarów wiejskich województwa – porównanie liczby ludności (na tle 127 gmin)

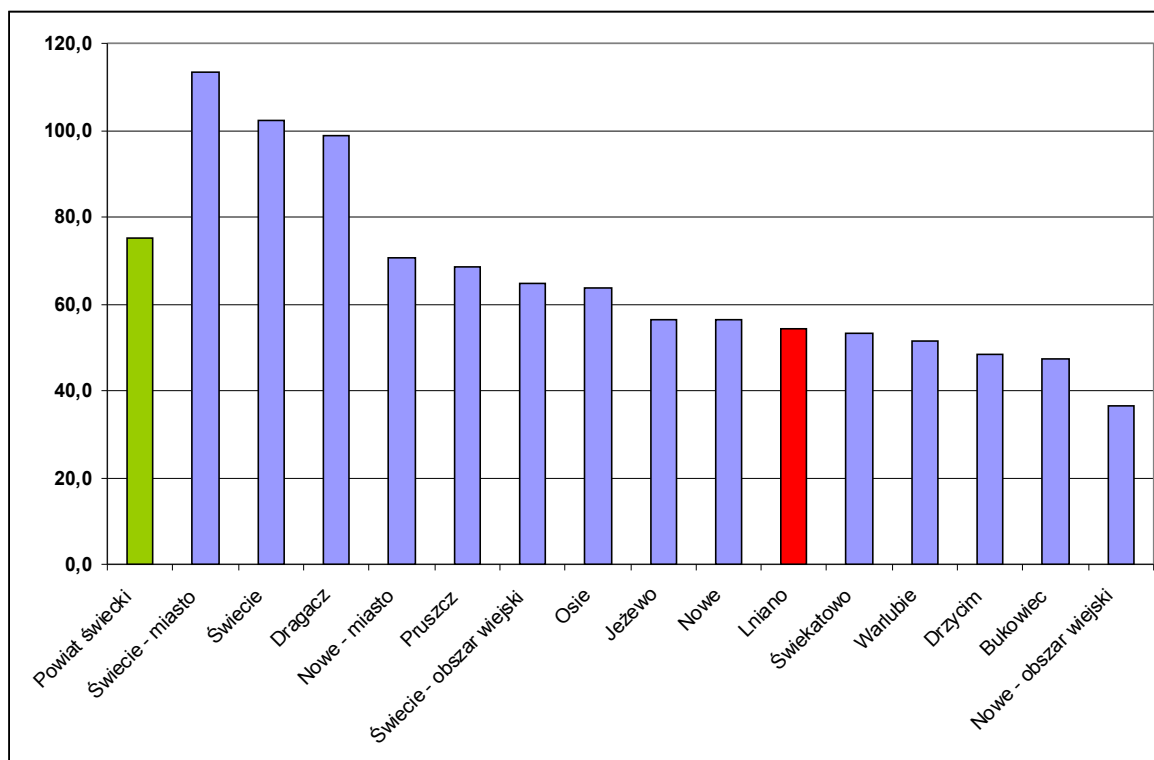

Rozmieszczenie lasów w północnej części województwa

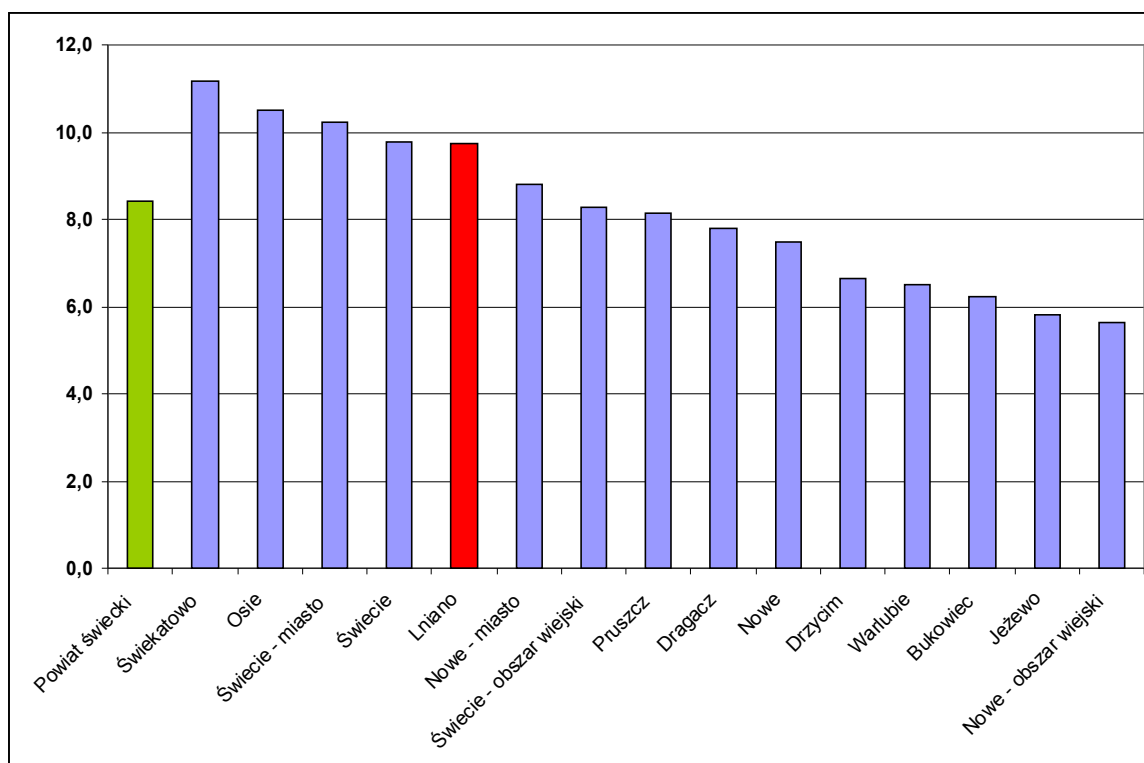

Rozmieszczenie gleb o dobrej przydatności dla rolnictwa w północnej części województwa

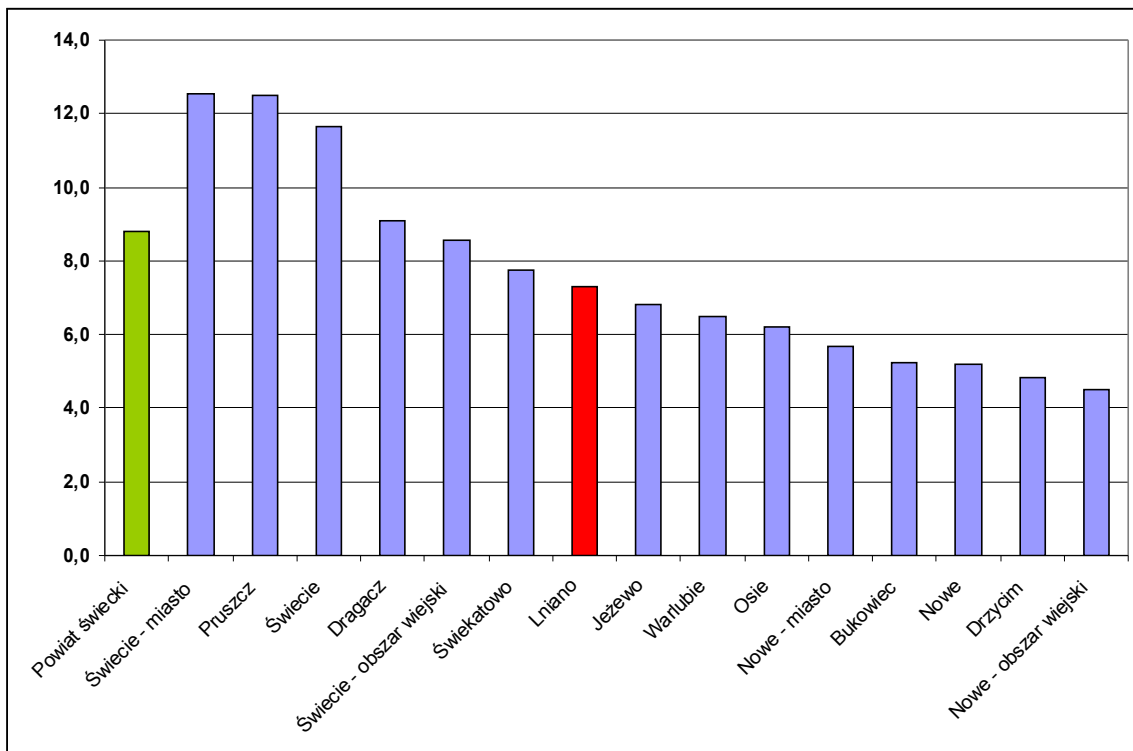
Porównanie potencjału przedsiębiorczości w gminach powiatu (dane GUS 2008 r.). Uwaga - dla gmin Świecie i Nowe podano dane dla: gminy ogółem, miasta, obszarów wiejskich

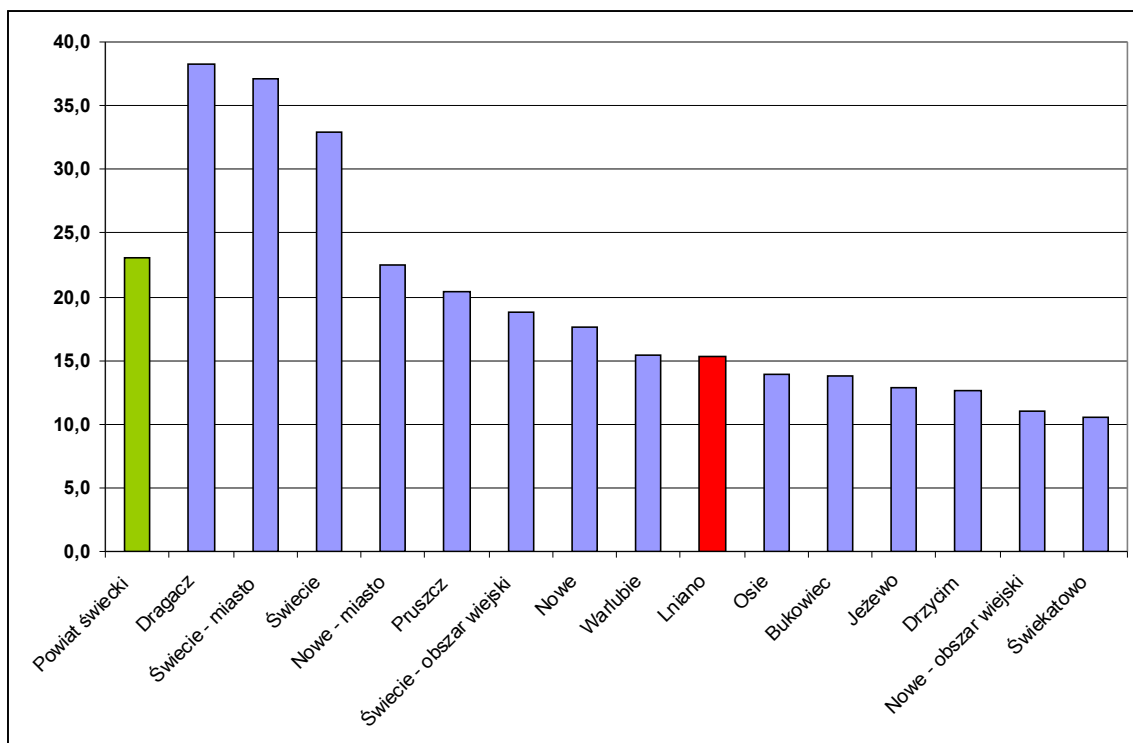
a) wskaźnik ogólny (liczba firm / 1000 mk)

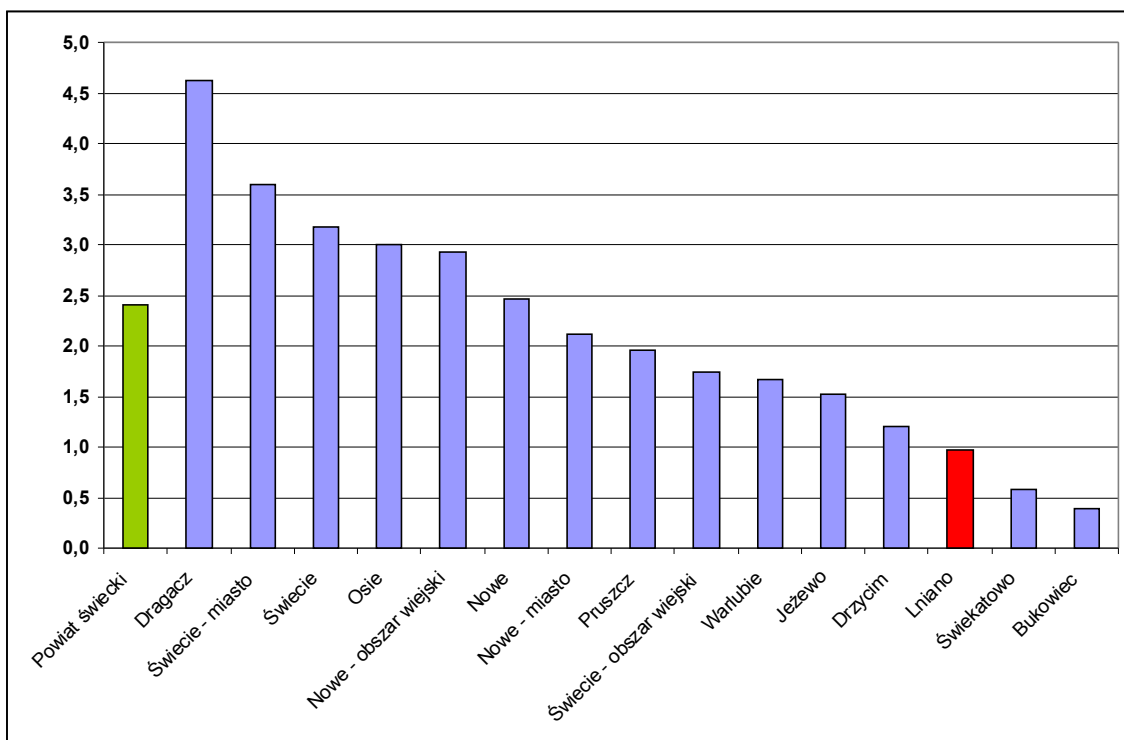
b) wskaźnik w sekcji D – działalność produkcyjna (liczba firm / 1000 mk)

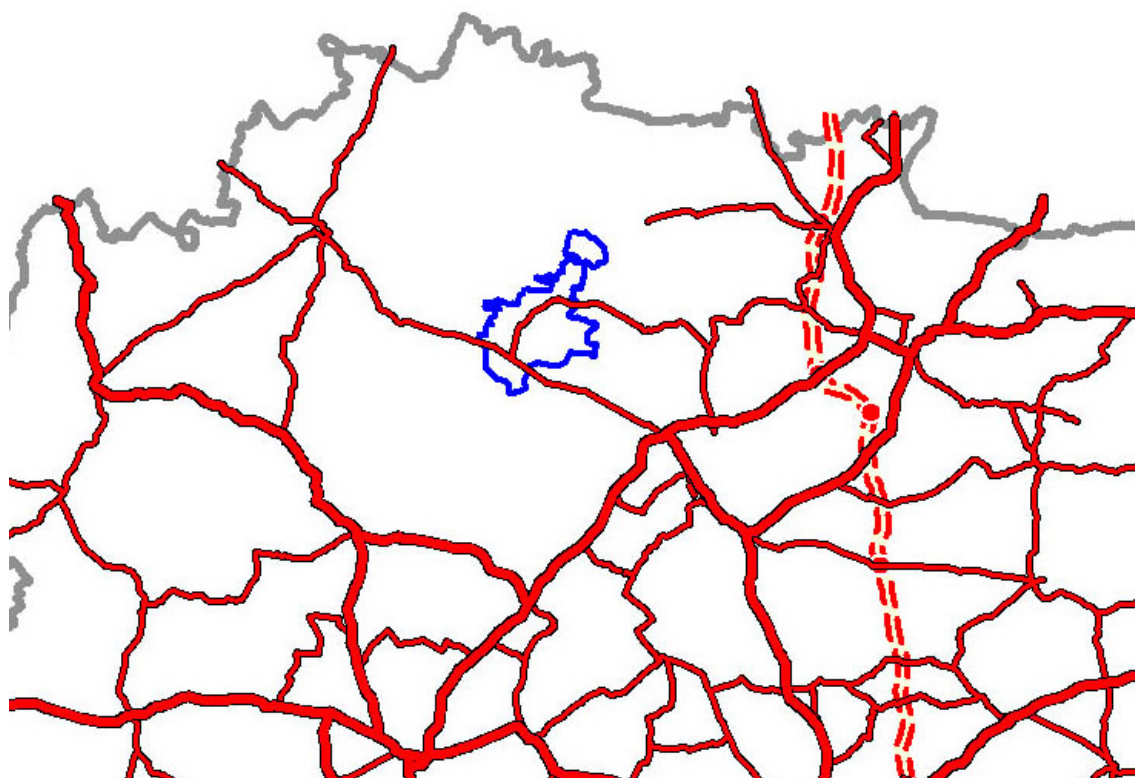
c) wskaźnik w sekcji F – budownictwo (liczba firm / 1000 mk)

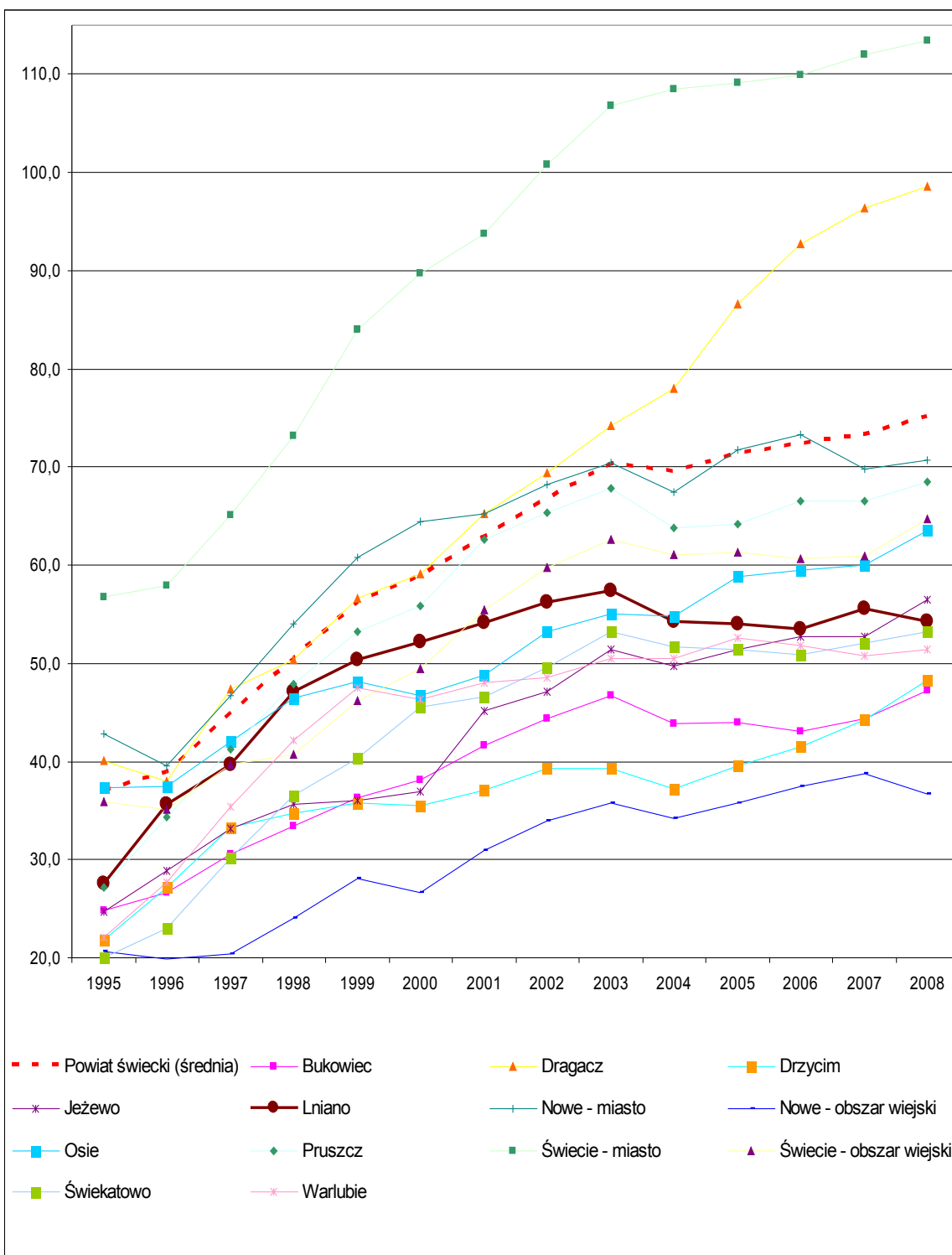
d) wskaźnik w sekcji G – handel i naprawy (liczba firm / 1000 mk)

e) wskaźnik w sekcji H – hotele i restauracje (liczba firm / 1000 mk)

Dostępność drogowa gminy - zaznaczono autostradę, drogi krajowe i wojewódzkie

Zmiany wskaźnika przedsiębiorczości w powiecie świeckim (liczba firm/1000 mk) w latach 1995-2008

Gmina położona jest w obszarze przejściowym pomiędzy rolniczą i stosunkowo słabo zalesioną częścią południową powiatu, a wyraźnie leśną częścią północną. Niestety gmina nie ma warunków do pełnego wykorzystania takiego położenia i wykazuje pewne negatywne jego cechy – charakteryzuje się już wyraźnie gorszymi warunkami glebowymi (znacznie gorszymi niż np. gminy Pruszcz i Dragacz), a jednocześnie nie posiada silnych walorów turystycznych (przyrodniczych i krajobrazowych) i w praktyce nie wykształciła działalności turystycznych (inne gminy Borów Tucholskich – zwłaszcza Osie - należą do najważniejszych w województwie pod względem zagospodarowania i ruchu turystycznego). W gminie nieźle natomiast rozwinęła się gospodarka leśna.

Siedziba gminy położona jest w odległości drogowej około 25 km od siedziby powiatu, w odległości około 60 km od siedziby administracji rządowej województwa - Bydgoszczy i w odległości ok. 80 km od siedziby administracji samorządowej - Torunia.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA KOMUNIKACYJNEGO I NA TLE SIECI INFRASTRUKTURALNYCH ZNACZENIA PONADLOKALNEGO

Gmina położona jest poza przebiegiem najważniejszej infrastruktury technicznej znaczenia regionalnego lub ponadregionalnego, stąd obecna w gminie infrastruktura o znaczeniu ponadlokalnym odgrywa raczej niewielką rolę w obsłudze mieszkańców całego regionu.

Przez wschodnią część powiatu biegnie jeden z głównych na terenie województwa ciągów powiązań funkcjonalnych, które uważane są za pasma przyspieszonego rozwoju, i które generują rozwój sąsiednich obszarów. W tej części województwa główne pasmo dyfuzji innowacji biegnie z Bydgoszczy w kierunku Świecia i Grudziądza wzdłuż drogi nr 5 (a dalej nr 1) i linii kolejowej Bydgoszcz - Tczew - Gdańsk. Gmina położona jest poza jego bezpośrednim oddziaływaniem, jednak w stosunkowo bliskim zapleczu. Pośrednio gmina leży w strefie oddziaływania pasma o charakterze podregionalnym (potencjalnie regionalnym), biegnącym wzdłuż drogi nr 240 -jednak poza wsią Błądzim pozostałe miejscowości są oddalone od tej drogi. Droga 240 jest dla tej części województwa podstawową arterią (pomimo rangi tylko wojewódzkiej, ma też duże znaczenie w ruchu krajowym; w skali województwa zalicza się do najważniejszych dróg wojewódzkich) - ta część województwa pozbawiona jest dróg krajowych, a sieć dróg wojewódzkich jest znacznie rzadsza, niż w innych częściach regionu. Droga wojewódzka nr 239 jest natomiast jedną z najmniej ważnych dróg tej kategorii w kujawsko-pomorskim. Ma typowo lokalne (powiatowe) znaczenie i cechuje się niewielkimi potokami ruchu. Zapewnia obsługę mieszkańców gmin Jeżewo, Drzycim i Lniano w zakresie komunikacji ze Świeciem (i połączenia z drogą krajową nr 1) oraz połączenia z drogą wojewódzką nr 240 (ze Świecia przez Tucholę do Chojnic). Podkreślić należy, iż droga nr 239 nie ma żadnego znaczenia w ruchu tranzytowym i służy przede wszystkim obsłudze mieszkańców ww. gmin (pośrednio również leżącej poza jej przebiegiem gminy Osie). Świadczą o tym również wyniki pomiarów ruchu dokonywane w

latach 90-tych (brak nowszych pomiarów) – wówczas droga ta należała do najmniej obciążonych w skali województwa bydgoskiego (w porównaniu z sąsiednią drogą 240 ruch był tu 3-4 krotnie mniejszy).

Dosyć dobrą dostępność drogową gminy zapewniają ważne drogi przebiegające poza jej granicami, ale w jej sąsiedztwie – przede wszystkim autostrada A-1 z węzłem w Nowych Marzach (odległość do węzła jest jednak dosyć duża), droga krajowa nr 1 i droga krajowa nr 5 (którą przewiduje się do modernizacji do standardów drogi ekspresowej), które zapewnią połączenia w kierunku Trójmiasta oraz centralnej, południowej i południowo-zachodniej części kraju.

Przez teren gminy biegnie linia kolejowa znaczenia regionalnego z Laskowic Pomorskich do Tucholi, będąca częścią szlaku z Działdowa przez Brodnicę i Grudziądz do Chojnic. Jest to linia jednotorowa, niezelektryfikowana. Podkreślić należy, iż należy ona do bardzo niewielu w tej części województwa, których istnienia nie kwestionowano przy likwidacji połączeń lokalnych (pomimo zmniejszenia ich liczby), między innymi ze względu na fakt, iż na kierunku wschód – zachód stanowi ona północną obwodnicę znaczących węzłów w Toruniu i Bydgoszczy. Obecnie linia zapewnia tylko pojedyncze połączenia z Laskowicami Pomorskimi (węzeł w komunikacji międzyregionalnej na linii Trójmiasto-Bydgoszcz-Poznań/Łódź), Wierzchucinem, Tucholą, Grudziądzem, Chojnicami - liczba połączeń jest dalece niewystarczająca, by można mówić o komforcie dostępności. Obsługę prowadzi PCC Arriva. Na linii tej na terenie gminy zlokalizowano przystanek w Lnianie.

Przez północną część gminy biegnie linia energetyczna 110kV z głównego punktu zasilania Żur w kierunku Chojnic - jest to linia niewielkich napięć na tle linii przesyłowych, ale w tej części województwa w ogóle brakuje linii przesyłowych, więc jej ranga jest tu wyższa, niż w obszarach o dużej gęstości sieci energetycznych. Przez skrajnie południową część gminy biegnie gazociąg ze Świecia w kierunku Tucholi, Sępólna i Chojnic. Także tego typu infrastruktura jest tu rzadkością - jest to jedyny gazociąg tranzytowy w tej części województwa. Może stanowić podstawę do gazyfikacji gminy.

Niestety wszystkie wymienione elementy infrastruktury regionalnej mają w gminie charakter tranzytowy - nawet przebieg drogi wojewódzkiej nr 240 nie jest wykorzystywany ze względu na jej położenie w oddaleniu od miejscowości.

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATU ŚWIECKIEGO

Powiat świecki należy do obszarów o średnim, jak na warunki województwa kujawsko-pomorskiego, poziomie atrakcyjności inwestycyjnej. Potwierdzają to analizy prowadzone na potrzeby Strategii rozwoju województwa oraz Planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Na tle innych powiatów charakter funkcjonalny powiatu świeckiego określić

można jako wielofunkcyjny, z dobrze rozwiniętymi funkcjami usługowymi oraz specjalizujący się w zakresie przemysłu celulozowo-papierniczego oraz meblarskiego. Jednocześnie powiat cechuje się bardzo dużym zróżnicowaniem wewnętrznym, wynikającym z bardzo dużej powierzchni, dużej liczby mieszkańców i faktu, iż tworzy go aż 11 gmin.

Najważniejszymi czynnikami atrakcyjności powiatu świeckiego, są:

- położenie w strefie bezpośredniego oddziaływania dwóch ośrodków regionalnych – Bydgoszczy i Torunia, oraz znajdującego się obecnie w regresie, ale z perspektywą ożywienia społeczno-gospodarczego – ośrodka subregionalnego – Grudziądza,
- istotny w skali województwa potencjał społeczno-gospodarczy ośrodka powiatowego (jest 7. co do wielkości miastem województwa, ustępując tylko 4 powiatom grodzkim, Inowrocławowi i nieznacznie – Brodnicy);
- bardzo dobra dostępność komunikacyjna za pomocą drogi krajowej i dróg wojewódzkich; przez teren powiatu przebiegać będzie także autostrada A-1,
- wielofunkcyjny charakter, z silnie zaznaczoną funkcją turystyczną (powiat należy pod tym względem do głównych – aczkolwiek tracących znaczenie i pozycję - obszarów w województwie), rolnictwem (w obszarze południowej i nadwiślańskiej części powiatu) oraz wyspecjalizowanego w skali województwa (i dostrzeganego w skali kraju) przemysłu (zlokalizowanego zwłaszcza w Świeciu i w Nowem, ale także przemysł rolno-spożywczy, głównie przetwórstwo mięsa na obszarach wiejskich powiatu); podkreślić także należy duże znaczenie powiatu w systemie obszarów chronionych województwa,
- w ostatnich latach powiat świecki wyróżnia się na tle innych części województwa dobrą dynamiką przedsiębiorczości - w tej dziedzinie powiat przesunął się z grupy „średnio rozwiniętych”, do grupy „dobrze rozwiniętych”. Także wskaźniki bezrobocia (mimo, że cecha ta ze względu na niski poziom wiarygodności traci znaczenie w porównaniach sytuacji społeczno-gospodarczej) są tu relatywnie korzystne.

Oceniając atrakcyjność powiatu, należy podkreślić, że lokuje się ona w okolicach średnich wartości wojewódzkich. Ze względu na fakt, że powiaty części centralnej i zachodniej należą do lepiej rozwiniętych, od części wschodniej, relatywnie dobra sytuacja powiatu nie zawsze eksponuje się na tle również dobrze (a nawet lepiej) rozwiniętych powiatów sąsiednich.

Podkreślić należy, iż pomimo relatywnie dobrych obecnie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności, każdy z powiatów sąsiadujących stanowi potencjalnie silną konkurencję dla powiatu świeckiego. Powiat tucholski ze względu na znaczną atrakcyjność turystyczną konkuruje z gminami północnej części powiatu. Powiaty grudziądzki i chełmiński posiadają dobre warunki rozwoju rolnictwa, tym samym konkurować będą w zakresie

przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obsługi rolnictwa. Powiat bydgoski, ze względu na podmiejskie położenie, przejmie część inwestycji, które mogłyby być zlokalizowane np. w gminach południowej części powiatu świeckiego. W okresie kilku-kilkunastu lat zakładać należy także wzrost atrakcyjności Grudziądza, jako ośrodka o znaczeniu regionalnym (wsparcie dla rozwoju miasta zakładają Strategia rozwoju województwa oraz Plan zagospodarowania przestrzennego województwa). Przyniesie to następstwa zarówno pozytywne (położenie powiatu pomiędzy dwoma silnymi biegunami rozwoju), jak też negatywne (potencjalnie lepsze warunki rozwoju przedsiębiorczości mogą spowodować odpływ inwestycji).

Podkreślić należy także fakt, że na atrakcyjność inwestycyjną powiatu świeckiego, a więc pośrednio także gminy Lniano, duży wpływ będą miały oceny stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego (dla części inwestorów będzie to jeden z czynników wstępnej selekcji obszarów przed podjęciem decyzji o inwestowaniu). Powiat położony jest w północnej części województwa, przy granicy z województwem pomorskim, a obszary pograniczne w tych województwach wykazują szereg podobnych cech w zakresie warunków fizycznogeograficznych, demograficznych, charakteru funkcjonalnego, w zakresie wielu elementów posiadają więc podobną atrakcyjność. Tym bardziej istotny dla potencjalnego inwestora będzie więc ogólny klimat inwestycyjny i stan rozwoju województwa, w którym te obszary leżą. Niestety ogólna atrakcyjność województwa kujawsko-pomorskiego oceniana jest obecnie niżej, niż województwa pomorskiego, a więc tym większa jest rola działalności marketingowych, mających na celu wytworzenie i utrzymanie przekonania, iż powiat świecki jest atrakcyjny inwestycyjnie.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA” ORAZ „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO”

Pierwszą „Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego” opracowano niezwłocznie po utworzeniu województwa, w latach 1998-2000, natomiast uchwalono 20 czerwca 2000 r. Nadrzędną ideą opracowania było określenie celów i kierunków rozwoju, ale niemniej istotne było stworzenie bazy informacji o nowo powstałym regionie i zdiagnozowanie uwarunkowań jego integracji przestrzennej i funkcjonalnej (dotąd region funkcjonował jako 3 województwa). Powyższe założenia rzutowały na poziom ogólności opracowania - głównym zamierzeniem była realizacja interesów regionu jako całości, a poziom szczegółowości/ogólności zarówno analiz na poziomie diagnostycznym, jak też zapisów celów i kierunków został dostosowany do tego założenia. Nadrzędnym celem rozwoju województwa przyjętym w „Strategii” z 2000 r. była: *„Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”*. Realizacji tego celu nadrzędnego służyć miała realizacja 14 celów bardziej szczegółowych, obejmujących bardzo szerokie spektrum

zagadnień istotnych dla rozwoju regionu – w tym w większości odnoszących się także do obszaru powiatu świeckiego i gminy Lniano.

Radykalna zmiana uwarunkowań rozwoju związana z akcesją Polski do UE, ale także duże zmiany stanu rozwoju województwa leżały u podstaw aktualizacji Strategii rozwoju województwa. „Nowa” Strategia rozwoju województwa, przyjęta w 2005 r. ma też zdecydowanie inny charakter – powstała w odpowiedzi na istotne zmiany uwarunkowań zewnętrznych (akcesja Polski do UE, zmiana podstawowych dokumentów z zakresu polityki regionalnej państwa) i jest w większym stopniu dostosowana do praktycznego wykorzystania przy ubieganiu się o środki finansowe (układ priorytetów rozwoju i działań). Zawiera bardzo mało bezpośrednich odniesień do przestrzeni województwa – imiennie poszczególne gminy i powiaty są wymieniane bardzo rzadko, bądź wcale. Takie potraktowanie powiatu w tym opracowaniu wynika z jego konwencji - zdecydowana większość powiatów lub ich siedzib także nie jest wspomniana w Strategii.

Strategia rozwoju z roku 2005 zachowała nadrzędny cel rozwoju województwa, jakim jest *„Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”*. Jego realizacja nastąpi poprzez następujące priorytety i działania:

Priorytetowy obszar działań 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki

Działanie 1.1. Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechniania innowacji

1.1.1 Rozwijanie postaw przedsiębiorczych

1.1.2. Rozwijanie instytucji otoczenia biznesu

1.1.3. Kształtowanie regionalnego systemu transferu innowacji i wymiany informacji

1.1.4. Rozwój potencjału naukowo-badawczego regionu

Działanie 1.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej

1.2.1. Wspieranie adaptacji gospodarstw rolnych do funkcjonowania na współczesnych rynkach rolnych

1.2.2. Wzmacnianie konkurencyjności przetwórstwa rolno-spożywczego

Działanie 1.3. Promocja rozwoju turystyki

1.3.1. Promocja walorów i produktów turystycznych

1.3.2. Rozwój sektora usług turystycznych

Priorytetowy obszar działań 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu

Działanie 2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej

2.1.1. Wspieranie procesów metropolizacji ośrodków stołecznych Bydgoszczy i Torunia

2.1.2. Rewitalizacja miast i wsi regionu

Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej

2.2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu

2.2.2. Unowocześnienie układów transportowych wewnątrzregionalnych

2.2.3. Rozwój i unowocześnienie pozostałej infrastruktury technicznej i mieszkalnictwa

2.2.4. Rozwój infrastruktury gospodarki wodnej

Działanie 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

2.3.1. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej

2.3.2. Informatyzacja usług publicznych, zwłaszcza w administracji i zarządzaniu

Działanie 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej

2.4.1. Unowocześnianie infrastruktury usług społecznych

2.4.2. Kształtowanie sieci usług publicznych z punktu widzenia ich dostępności

Działanie 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego

2.5.1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego

2.5.2. Adaptacja dziedzictwa kulturowego do współczesnych potrzeb społecznych

Działanie 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego

- 2.6.1. Utrwalanie, wzbogacanie systemu ekologicznego regionu
- 2.6.2. Rewaloryzacja środowiska przyrodniczego
- Priorytetowy obszar działań 3. Rozwój zasobów ludzkich*
- Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy
 - 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu
 - 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia
 - 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych
 - 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży
- Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego
 - 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych
 - 3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego
- Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą
 - 3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych
 - 3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy
- Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia
 - 3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa
 - 3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej
 - 3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień
- Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności
 - 3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu
 - 3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych
 - 3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności

Strategia rozwoju jest podstawą dla Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-13, który jest podstawowym instrumentem podziału środków na rozwój regionalny.

Uchwalony w czerwcu 2003 roku „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego” stanowi uzupełnienie i rozwinięcie strategii rozwoju, umiejscawiając w przestrzeni zawarte w niej cele i kierunki rozwoju.

Ze względu na charakter funkcjonalno-przestrzenny województwa, dla celów planistycznych na jego terenie wydzielono 4 strefy polityki przestrzennej (cechujące się podobnymi uwarunkowaniami rozwoju i wynikającymi z nich zbliżonymi predyspozycjami i celami oraz kierunkami rozwoju).

Gmina Lniano znalazła się we wschodniej części strefy północnej. Podkreślić jednak należy, iż granice stref nie mają charakteru administracyjnego, a ich wytyczenie w Planie ma przede wszystkim charakter orientacyjny, a nie ściśle regulujący zasięg obowiązywania ustaleń Planu. Podział ten dla gminy Lniano nie odzwierciedlał rzeczywistych ciężarów gminy, gdyż są one zdecydowanie silniejsze w kierunku Świecia (czyli strefy centralnej), a nie w kierunku Tucholi (wskazywanej jako główny ośrodek w strefie północnej). Także charakter społeczno-gospodarczy oraz struktura użytkowania gruntów (zdecydowanie bardziej rolnicza, niż leśna), sytuują gminę w obszarze centralnym, a nie północnym.

Strefa północna została scharakteryzowana w sposób następujący: *„obejmuje obszary położone na północ od doliny dolnej Wisły i Noteci. Jest to jednostka słabo zurbanizowana. Największe położone w niej miasto Tuchola, desygnowane do pełnienia roli ośrodka*

centralnego dla tego obszaru, liczy ponad 14 tys. mieszkańców. Znacząca część tej jednostki występuje w obrębie regionalnego systemu ekologicznego, obejmującego dolinę rzeki Brdy, 3 parki krajobrazowe (krajeński, tucholski i wdecki) oraz 7 obszarów chronionego krajobrazu. Stąd nie przewiduje się koncentracji procesów urbanizacyjnych, natomiast jest ona predysponowana do rozwoju: gospodarki leśnej i użytkowania rekreacyjnego. Powiązanie jednostki z ośrodkami centralnymi województwa zapewnią drogi: krajowa nr 25 Bydgoszcz–Sępólno Krajeńskie oraz zmodernizowane wojewódzkie nr 240 Świecie - Tuchola i nr 237 Mąkowsko - Tuchola.”

W sferze kierunków działań, dla gminy Lniano, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa przewiduje:

- modernizację dróg nr 239 i 240 (już została wykonana),
- przebudowę linii kolejowej,
- uznanie znacznej (północnej i zachodniej) części gminy za „zintegrowany system ekologiczny”, ale jednocześnie nie postulowano poszerzenia granic systemu obszarów prawnie chronionych,
- składowisko w Ostrowitem wskazano do likwidacji i rekultywacji,
- dużą część gminy uznano za obszar predestynowany do rozwoju turystyki i włączono w granice wyznaczanych rejonów turystycznych,
- żadna część gminy nie została wskazana jako predestynowana do rozwoju rolnictwa, ale bardzo dużą część gminy wskazano jako obszar do zalesienia - gdyby plany te zostały zrealizowane wskaźnik lesistości w gminie przekroczyłby 70%, a siedziba gminy otoczona byłaby lasami,
- gminę zaliczono do obszarów wymagających budowy sieci kanalizacyjnej,
- plan projektuje rozwój sieci gazowej w gminie poprzez realizację sieci zasilającej i stacji redukcyjnej I stopnia na terenie gminy.

Plan jest opracowaniem obecnie już mocno zdezaktualizowanym – trwają prace nad kolejną jego edycją (aktualizacją).

SFERA EKOLOGICZNA

CHARAKTERYSTYKA FIZYCZNOGEOGRAFICZNA

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina Lniano położona jest w obszarze mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej, wchodzącego w skład makroregionu Pojezierzy Południowopomorskich. Rzeźba terenu gminy ma charakter młodoglacjalny. Została ukształtowana w czasie ostatniego zlodowacenia, około 16,5 tys. lat temu. Gmina

charakteryzuje się zróżnicowaniem rzeźby terenu, którą tworzą różne formy zarówno akumulacyjnej, jak i erozyjnej działalności glacialnej i fluwioglacialnej. Najpowszechniejszy jest krajobraz równinny, genetycznie związany z równiną sandrową (zwłaszcza na południu), równiną morenową (w części środkowej i północnej), a w części południowej wynika on także z obecności znaczących powierzchni równin biogenych (powstałych z zarastania jezior).

Największe powierzchnie równin biogenych notowane są w okolicach: na północ od jeziora Ostrowite, na wschód od Błędzimia i południowo-wschód od Jeziorek, na północ od Lniana, na zachód od Jędrzejewa, na zachód od Lubodzieża. Tereny te ze względu na zwiększoną wilgotność są naturalnym środowiskiem dla łąk.

Większe wyniesienia terenu obserwowane są w okolicach Jędrzejewa (na pd-wsch od wsi) oraz Błędzimia (na pn-zach).

Najważniejsze formy erozyjne to dolinki rzek, głównie Mukrz i Ryszki. Niewielkie formy erozyjne spotykane są także w południowej zalesionej części gminy.

Większość terenu gminy leży na wysokości około 100 - 110 m npm, a większe wyniesienia są rzadkością. Najniżej położony punkt - w dolinie Ryszki na wysokość poniżej 90 m npm.

Konsekwencją genezy form jest ich litologia, a tym samym charakter pokrywy glebowej. Gleby wykształcone na sandrach to przede wszystkim niezbyt przydatne dla rolnictwa gleby rdzawe i bielicoziemne. Gleby powstałe na równinie morenowej to przede wszystkim gleby brunatne i płowe. W rynnach oraz dolinach cieków wykształciły się różne rodzaje gleb organicznych i mineralno-organicznych. Generalnie gmina charakteryzuje się niezbyt korzystnymi warunkami glebowymi dla rozwoju rolnictwa - dominują gleby kompleksów żytnich.

Gmina położona jest w dorzeczu Wisły, leżąc w zlewni Wdy. Większość powierzchni gminy odwadniana jest przez rzekę Mukrz, będącą głównym ciekim na jej terenie, choć biegnącą tylko wzdłuż jej środkowo-zachodniej granicy i uchodzącą do rzeki Ryszka (prawy dopływ Wdy), będącej z kolei na krótkim odcinku północno-zachodnią granicą gminy. W południowej części gminy rozwinięta jest gęsta sieć rowów i kanałów. Obszar ten częściowo odwadniany jest do jeziora Lubodzież (zlewnia cząstkowa rzeki Wyrwa), a częściowo ma charakter terenu bezodpływowego.

Wskaźnik jeziorności (udział powierzchni jezior w pow. ogólnej) oceniany jest w gminie na około 2-3%. Wg Atlasu jezior Polski (A.Choińskiego) na terenie gminy jest 11 jezior, z tego 7 nazwanych. Największe jeziora to Ostrowite, Błędzimskie, Lubodzież i Dąbrowa, mające powierzchnię odpowiednio: 57,5; 51,0; 40,0 i 30,0 ha. Największą głębokość notuje jezioro Błędzimskie (ponad 34 m), które również ma największą objętość (4,7 mln m³).

Około 2400 ha, czyli prawie 27% powierzchni gminy zajmują lasy i grunty leśne (leżące w strukturach Nadleśnictwa Zamrzenica). Lesistość w gminie jest więc nieco wyższa od przeciętnej wojewódzkiej (ok. 23%).

Lokalny klimat - warunki klimatyczne obserwowane w gminie - jest typowy dla okolicznych obszarów i w żaden sposób nie wpływa pozytywnie lub negatywnie, w porównaniu z sąsiednimi gminami, na możliwości rozwoju.

STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Gmina położona jest poza bezpośrednim sąsiedztwem dużych aglomeracji miejsko-przemysłowych, co eliminuje część zagrożeń komunalnych i przemysłowych generowanych przez te wielkie skupiska ludności i działalności gospodarczych. W klasyfikacji jakości środowiska gmin, zaliczona została do grupy A, czyli gmin, na terenie których nie występują praktycznie zagrożenia lub mają one charakter punktowy. W 4-stopniowej skali, kategoria A oznacza najlepszy stan środowiska.

Gmina z wymienionych powyżej względów, nie jest obszarem tak intensywnego i szczegółowego monitoringu ze strony Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, jak największe miasta i gminy o silnie rozwiniętym, niebezpiecznym dla środowiska, przemyśle, stąd ilość dostępnych danych i informacji dotyczących stanu środowiska, jest znacznie mniejsza.

Dostępność danych na temat stanu środowiska w gminie jest bardzo mała. Najnowsze badania stanu wód w jeziorach pochodzą z końca lat 90-tych (wówczas Błędzkie lokowano w II, a Ostrowite – w III klasie). W ostatnich latach nie badano także wód płynących na terenie gminy - badania rzeki Ryszki sprzed wielu lat wskazywały na dosyć duży poziom zanieczyszczeń związany ze spływem powierzchniowym powodowanym przez działalności rolnicze; rzeka Wyrwa (w której zlewni leży południowa i środkowa część gminy) przy ujściu klasyfikowana była w IV klasie czystości. Brakuje danych na temat stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. Korzystnym uwarunkowaniem jest fakt, że przy przewadze wiatrów zachodnich, na teren gminy nie napływają istotne zanieczyszczenia – tereny położone na zachód od gminy należą do najczystszych na terenie województwa.

Warto zauważyć, że powiat świecki należy do obszarów o niezwykle wysokich wskaźnikach generowanych zanieczyszczeń powietrza, wytwarzanych ścieków i odpadów przemysłowych. W zakresie niektórych parametrów, powiat wytwarza znaczącą część wszystkich zanieczyszczeń powstających na terenie województwa. Może powodować to mylne wrażenie, że cały obszar powiatu należy do obszarów zdegradowanych, podczas gdy dane te odnoszą się w praktyce wyłącznie do miasta Świecie (błędny interpretacjom sprzyja sposób publikowania niektórych danych – na mapach są one odnoszone do całego powiatu, a nie do miejsc, gdzie rzeczywiście powstają).

Przy braku danych statystycznych możliwe są tylko pewne, ogólne oceny stanu środowiska w gminie. Należy przyjąć, że głównymi rodzajami zanieczyszczeń i zagrożeń przyrody, są:

- niska emisja z indywidualnych, mało efektywnych urządzeń grzewczych,
- zanieczyszczenia wód powodowane przez gospodarkę rolną (spływ powierzchniowy),

- zanieczyszczenia, zagrożenia i uciążliwości powodowane przez ruch samochodowy (zaliczyć tu należy nie tylko emisję spalin, ale także hałas i zagrożenia dla bezpieczeństwa mieszkańców).

Są to więc zagrożenia typowe – powszechne także w innych obszarach – i nie przyjmują tu one szczególnie niebezpiecznego natężenia.

Do potencjalnych zagrożeń szczególnych zaliczyć należy ryzyko katastrofy komunikacyjnej – związanej z transportem materiałów niebezpiecznych na drogach wojewódzkich (239 i 240) oraz na liniach kolejowych biegnących przez teren gminy.

Powyższe informacje, pomimo iż mają charakter jedynie pośredni i bardzo pobieżny, pozwalają jednak stwierdzić, iż gmina charakteryzuje się dobrym stanem środowiska naturalnego.

OCHRONA PRZYRODY

Gmina Lniano charakteryzuje się niewielkim udziałem obszarów prawnie chronionych, wchodzących w skład ekologicznego systemu obszarów chronionych. Zajmują one powierzchnię około 2 tys. ha, co stanowi około 22,7% ogólnej powierzchni gminy.

Na terenie gminy najwyższą rangę pod względem rygorów ochrony, ma Wdecki Park Krajobrazowy, który na terenie gminy zajmuje powierzchnię 378 ha w północnej części w sołectwie Brzemiona. Część Parku położona w gminie to zaledwie 2% całej powierzchni Parku. Podobną powierzchnię zajmuje otulina Parku, leżąca w sołectwach Brzemiona i Mszano.

Południowo-zachodnią część gminy (sołectwo Błądzim; z jeziorami Błądzimskim, Ostrowite i Dąbrowa) oraz okolice Lniana (na zachód od rzeki Mukrz) - łącznie o powierzchni 1600 ha, zajmuje Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Powierzchnia wymienionych form nie zmienia się od wielu lat, natomiast wzrosła powierzchnia użytków ekologicznych, które przed 10-laty (dane z okresu, gdy sporządzano pierwszą edycję Strategii) zajmowały nieco ponad 20, a obecnie 32 ha.

Częściowo na terenie gminy leży Zespół przyrodniczo – krajobrazowy "Dolina Rzeki Ryszki". Położony jest w granicach gmin: Cekcyn, Lniano, Osie o powierzchni ogólnej 358,41 ha. Przedmiotem ochrony jest dolina rzeki Ryszki, mocno wcięta w równinę sandrową Borów Tucholskich, zróżnicowana pod względem florystyczno – fitosocjologicznym i charakteryzująca się niezwykle malowniczym krajobrazem. Urody temu obiektowi nadają ekstensywnie użytkowane łąki z licznymi zbiorowiskami turzyc.

Znaczna część gminy – leżąca na północ i na zachód od drogi 239 i na północ od drogi 240, leży w południowej części rozległego obszaru (rozciągającego się w większej części w województwie pomorskim i obejmującego północno-zachodnią część kujawsko-pomorskiego) chronionego w ramach dyrektywy ptasiej sieci Natura 2000 - jest to obszar określony jako PLB220009 Bory Tucholskie. Obszar PLB220009 jest charakteryzowany następująco: w

ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, trzcina długodzioba (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku). Największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych. Bogata lichenoflora. Dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne. Stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych. Bogata chiropterofauna. Niestety dostępna dokumentacja nie pozwala na stwierdzenie, które z powyższych walorów występują na terenie gminy w okolicy analizowanego obszaru - podkreślić należy, że jest to obszar bardzo rozległy, a analizowany obszar znajduje się w jego skrajnej, przygranicznej części.

Tab. Powierzchnia obszarów chronionych w gminach powiatu świeckiego w 2008 roku.

gmina	powierzchnia (ha)
Powiat świecki	70 996,7
Bukowiec	34,5
Dragacz	10 799,9
Drzycim	3 767,3
Jeżewo	10 333,4
Lniano	1 978,1
Nowe	7 215,9
Osie	19 540,6
Pruszcz	2 766,3
Świecie	8 465,1
Świekatowo	10,6
Warlubie	6 085,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie US w Bydgoszczy.

Jako główne rodzaje zagrożeń, wskazuje się: eksploatację torfu, kredy, piasku; zmiany stosunków wodnych, zagrożenie eutrofizacją siedlisk oligotroficznymi; presja turystyczna, zabudowa lotniskowa, zabudowa rozproszona, kłusownictwo, drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej, odpady, ścieki, zanieczyszczenie wód, zakładanie upraw plantacyjnych (borówka amerykańska).

Reasumując, należy stwierdzić, iż na tle powiatu wielkość i ranga obszarów chronionych jest w gminie stosunkowo niewielka, stąd nie odgrywają one znaczącej roli w systemie obszarów chronionych województwa. Sąsiednie gminy – Cekcyn, Osie, Drzycim, Lubiewo mają znacznie większy udział powierzchni chronionych, są tu także obecne formy wyższej rangi – rezerваты przyrody, a parki krajobrazowe zajmują znacznie większe powierzchnie. Gmina

jest od północy, zachodu i północnego-wschodu „otoczona” obszarami chronionymi, nie będąc jednocześnie obarczona ograniczeniami wynikającymi z planów ich ochrony.

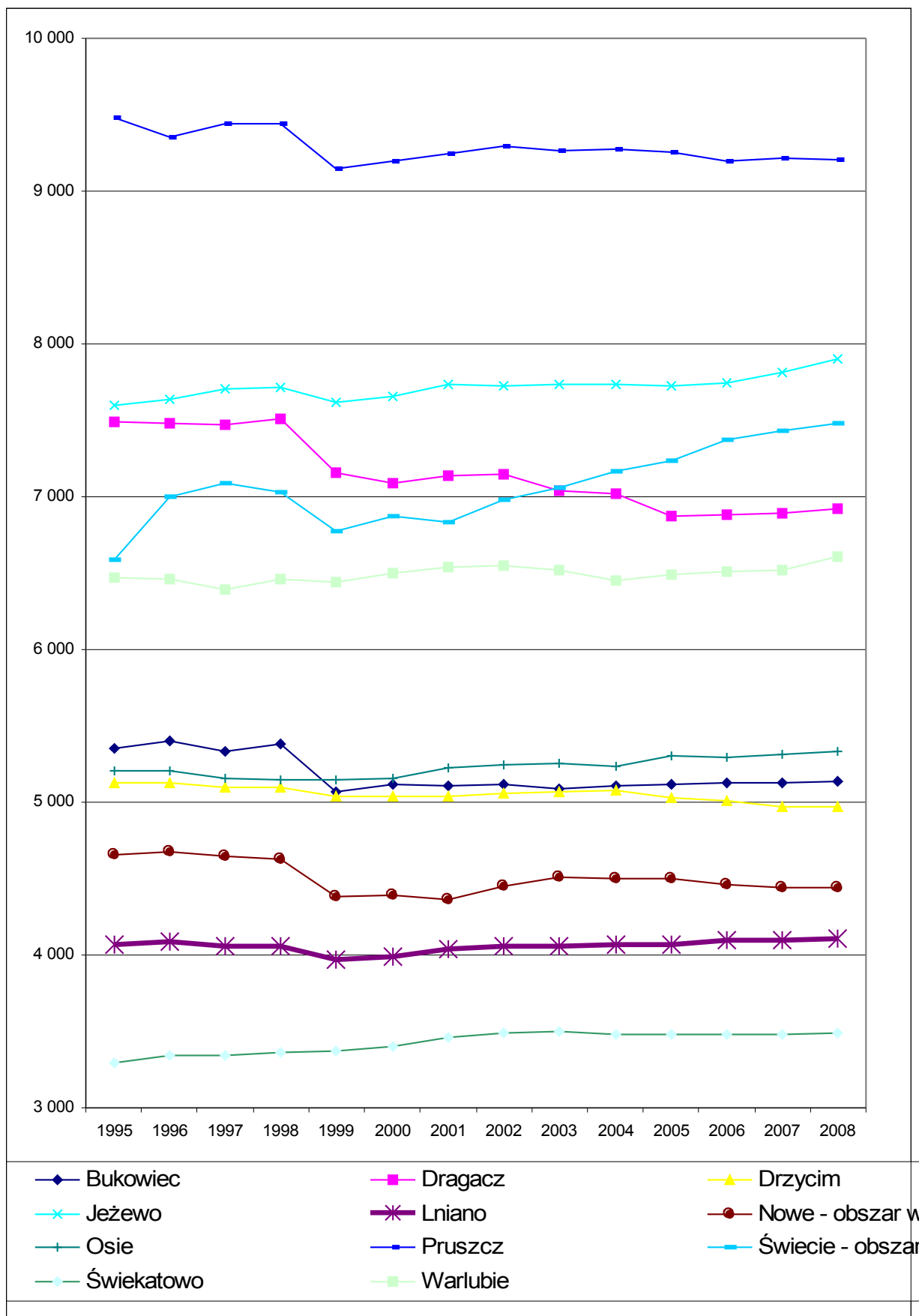
SFERA SPOŁECZNA

PROCESY I STRUKTURY DEMOGRAFICZNE

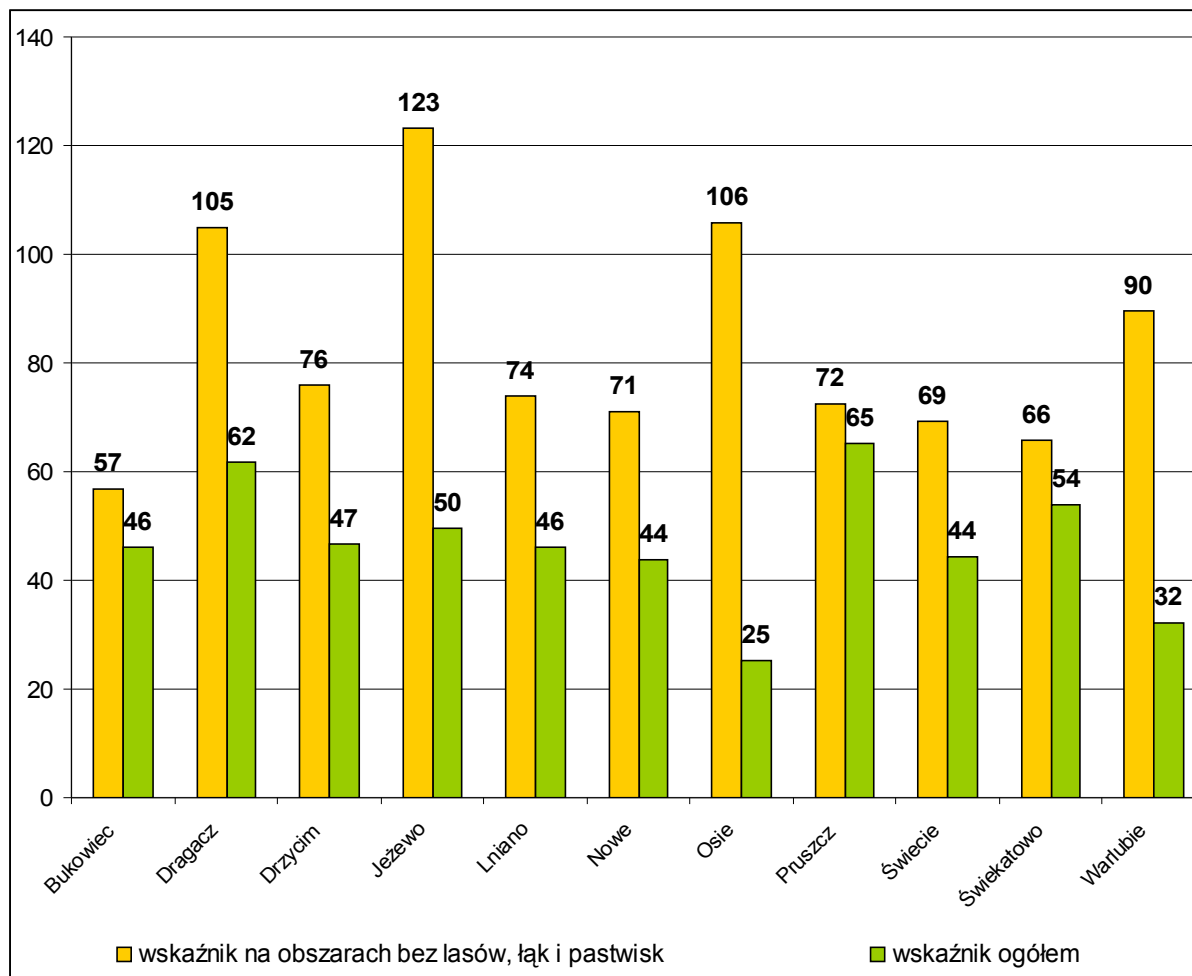
Zmiany liczby mieszkańców

Gmina Lniano charakteryzuje się bardzo małą dynamiką zmian liczby ludności. Wprawdzie w ostatnich latach obserwuje się powolny wzrost, jednak jego natężenie jest bardzo małe. W roku 1999 gmina notowała najniższą w ostatnich latach liczbę mieszkańców – spadła ona wówczas poniżej 4 tys. i wyniosła 3967. Kolejne lata to coroczny wzrost (wyjątkiem jest rok 2005, gdy liczba mieszkańców była o 1 mniejsza, niż w 2004) ale wzrosty te wynoszą zaledwie po kilka-kilkanaście osób, wskutek czego łącznie w okresie 1999 – 2008 ludność gminy zwiększyła się o 145 osób, czyli o 3,7% tego najniższego stanu z roku 1999. W roku 2008 ludność gminy Lniano wynosiła 4112 osób, co lokowało gminę wśród najmniejszych jednostek na terenie województwa. Wprawdzie liczba gmin, w których ludność jest tak samo mało liczna (lub niższa) nie jest w kujawsko-pomorskim mała, ale gminy te w zdecydowanej większości znajdują się we wschodniej części regionu, gdzie przeciętna powierzchnia gmin jest mniejsza. W części zachodniej, gminy są zazwyczaj znacząco większe – nawet uwzględniając tylko ludność wiejską, liczą najczęściej 5-7 tys. osób, a biorąc pod uwagę fakt, że dużą część stanowią gminy miejsko-wiejskie, to ludność gmin często przekracza 10 tys. osób. W części zachodniej jedynie gmina Świekatowo liczy mniej mieszkańców (na obszarach wiejskich mniej mieszkańców liczy także gmina Solec Kujawski, ale nie może być ona, ze względu na swój charakter, porównywana z typowymi obszarami wiejskimi). Sąsiednie gminy, w powiatach świeckim oraz tucholskim, pomimo, że często także należą do jednostek niewielkich, liczą jednak najczęściej trochę, lub nawet wyraźnie, więcej mieszkańców.

W porównaniu z innymi obszarami wiejskimi powiatu gmina wykazuje umiarkowanie korzystne uwarunkowania. W powiecie zdecydowanie wyróżnia się gmina Świecie, gdzie na obszarach wiejskich w okresie 1995-2008 zanotowano ponad 13% przyrost zaludnienia. Jest to wynik pomyślnego w ostatnich latach rozwoju miasta i powstawania załączków jego strefy podmiejskiej. Wyższy przyrost od notowanego w gminie Lniano, zanotowały także gminy Świekatowo i Jezewo, a tylko minimalnie wyższy – Warlubie i Osie. Pozostałe 5 gmin nie tylko notuje wskaźniki gorsze, niż gmina Lniano, ale dodatkowo w okresie 1995-2008 zanotowały spadek liczby mieszkańców – w gminie Dragacz przekroczył on 7% stanu z roku 1995.

Porównanie zmian liczby ludności na obszarach wiejskich powiatu świeckiego

Porównanie wskaźników gęstości zaludnienia na obszarach wiejskich powiatu świeckiego (liczba osób na 1 km kw).

Oceniając wpływ liczby ludności na możliwości rozwoju gminy, należy zwrócić uwagę na następujące uwarunkowania:

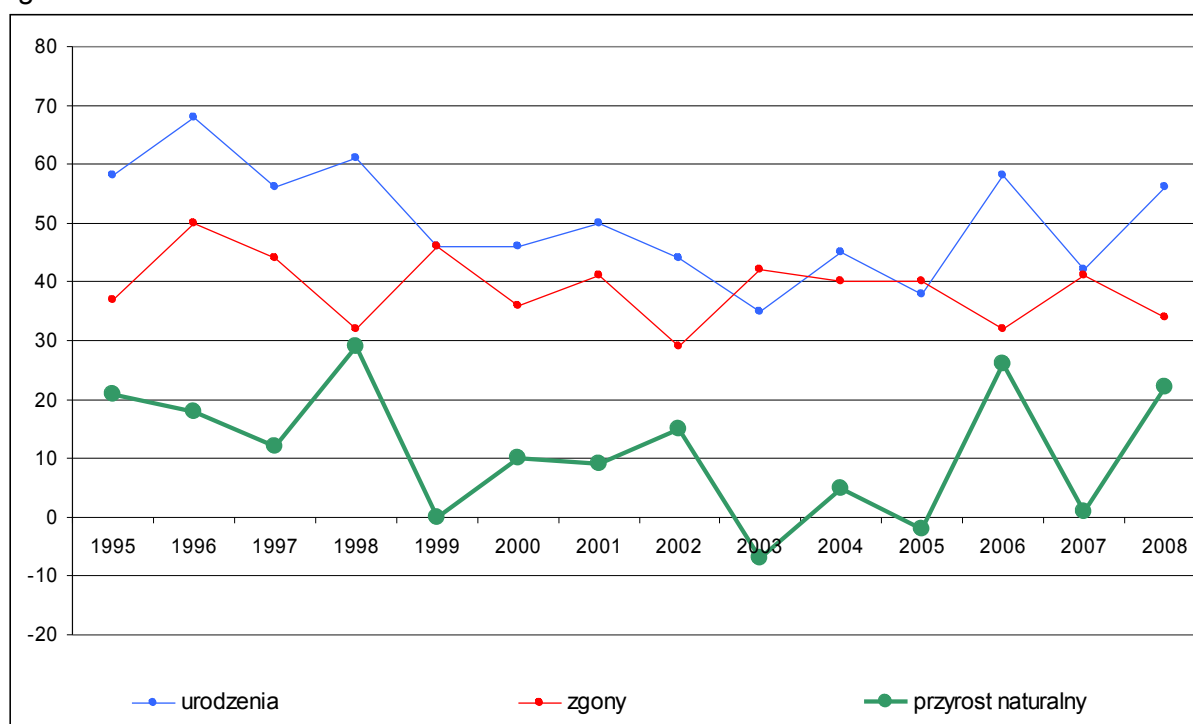
1. mała liczba mieszkańców jest uwarunkowaniem mniej korzystnym, gdyż wiąże się ze stosunkowo małym popytem – istotnym dla rozwoju handlu, usług, miejsc pracy, inwestycji komunalnych związanych z obsługą mieszkańców;
2. na obszarach wiejskich duży wzrost liczby mieszkańców ma miejsce praktycznie wyłącznie w obszarach podmiejskich największych miast – obszary tradycyjnie rolnicze najczęściej stagnują lub nawet wyludniają się – w tym kontekście nierealne byłoby założenie, że liczba ludności gminy może się znacząco zwiększyć, a już sam fakt utrzymywania, a nawet powolnego wzrostu, jest uwarunkowaniem pozytywnym.

Urodzenia, zgony, przyrost naturalny

Od kilku lat, podobnie jak w innych gminach, także na terenie gminy Lniano obserwuje się poprawę wskaźnika przyrostu naturalnego. Jest to spowodowane zwiększającą się liczbą urodzeń, ponieważ liczba zgonów utrzymuje się na wciąż bardzo podobnym poziomie (tu

trzeba jednak zauważyć, że liczba ludności gminy nieznacznie zwiększa się, a więc wskaźnik zgonów odniesiony do liczby mieszkańców, nieznacznie się poprawia). Obecnie liczba urodzeń jest znacznie niższa, niż w najkorzystniejszym okresie, jaki miał miejsce w latach 80-tych. Wówczas w gminie przeciętnie rocznie notowano około 90 urodzeń, jeszcze na przełomie lat 80-tych i 90-tych - około 80 urodzeń, ale w końcu lat 90-tych przeciętna roczna wyniosła już tylko około 55-65 urodzeń. Kolejne lata to dalsze spadki – kilkakrotnie notowano wartości poniżej 50, a w latach 2003 i 2005 – nawet poniżej 40. W tym kontekście 58 urodzeń w roku 2006 i 56 w 2008 stanowi już wyraźną poprawę.

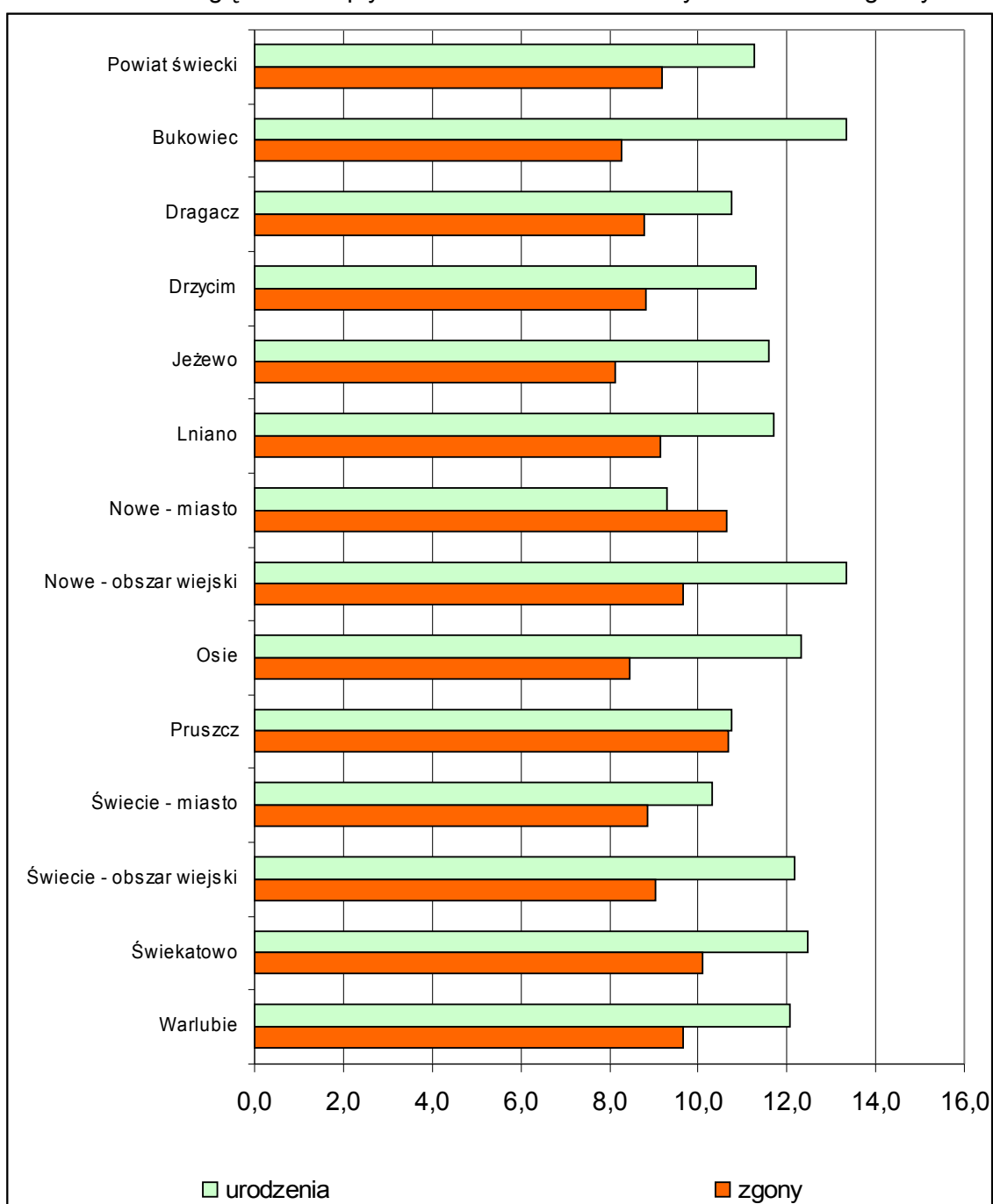
Liczba zgonów podlega corocznie mniejszym wahaniom niż liczba urodzeń, jednak przy tak małej liczbie ludności, wartości coroczne przyjmują nieco przypadkowe wartości. Do porównań znacznie bardziej użyteczne są tu średnie kilkuletnie – które wynoszą ostatnio 38 zgonów rocznie.

Ruch naturalny na terenie gminy (liczba urodzeń, zgonów i wielkość przyrostu naturalnego)

Przyrost naturalny, czyli różnica liczby urodzeń i zgonów, na początku lat 80-tych wynosił przeciętnie około 50 osób rocznie. W końcu lat 80-tych nałożenie niekorzystnych procesów zmniejszania urodzeń i wzrostu zgonów spowodowało ograniczenie przyrostu do przeciętnie około 30 osób rocznie, a minimalna wówczas wartość, w roku 1991 wyniosła tylko 14. W kolejnych latach wartości przyrostu nieco się poprawiły, ale zdarzają się także lata o niskim przyroście, a nawet o przyroście ujemnym, czyli o przewadze liczby zgonów nad liczbą urodzeń. W roku 1999 miała miejsce idealna równowaga liczby urodzeń i zgonów, w roku 2000 przyrost wyniósł tylko 10 osób, w kolejnym – tylko 9, w 2004 – 5 osób, a w 2007 – 1. W 2003 przewaga liczby zgonów wyniosła 7, a w roku 2005 – 2. Wartości przyrostu naturalnego

– bez względu czy są dodatnie, czy ujemne, przyjmują w ostatnich latach wielkości tylko symboliczne i nie mogą realnie wpływać na kształtowanie liczby mieszkańców gminy.

Porównanie wskaźników ruchu naturalnego (liczba urodzeń i zgonów na 1000 mk – średnia wieloletnia za okres 2004-08)

Na tle innych obszarów wiejskich powiatu, gmina wykazuje wartości typowe – przeciętne, lokujące ją w środku stawki. Wskaźnik liczby urodzeń odniesiony do liczby mieszkańców wyniósł w 5-letnim okresie 2004-2008 w gminie Lniano przeciętnie 11,7/1000 mk. Wprawdzie w gminie Bukowiec i na obszarach wiejskich gminy Nowe notowano wówczas wartość 13,3 ale jednocześnie w gminach Pruszcz i Dragacz notowano wartości poniżej 11.

Wskaźnik zgonów – wynoszący średnio 9,1/1000 jest typowy. Na obszarach wiejskich powiatu wyróżnia się gmina Jeżewo z niezwykle niskim wskaźnikiem wynoszącym 8,1/1000 ale większość gmin przyjmuje wartość ok. 8,8-8,9 a Pruszcz – aż 10,7.

Wskaźnik przyrostu naturalnego wynosi więc 2,5/1000 mk. Na terenie powiatu spotyka się zarówno gminy z niemal zerowym wskaźnikiem (Pruszcz – 0,1/1000) jak i z dosyć wysokim przyrostem (Bukowiec – 5,1/1000), większość gmin notuje jednak wartości podobne do notowanej w Lnianie.

Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z przebiegu ruchu naturalnego mieszkańców, należy więc w gminie Lniano w okresie ostatnich lat ocenić jako raczej pozytywne, ale ze względu na małą skalę – nie odgrywające większej roli w kształtowaniu liczby ludności.

Ruch migracyjny

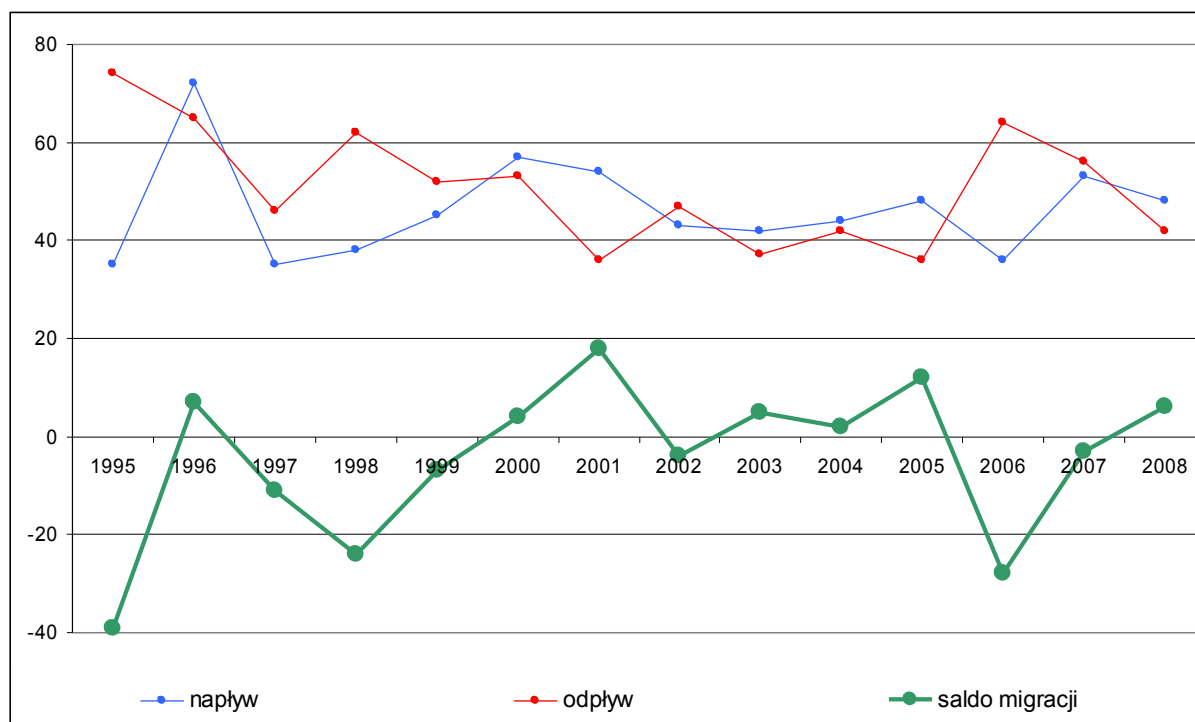
Gmina Lniano charakteryzuje się wieloletnim ujemnym saldem migracji. W ostatnich latach różnica pomiędzy napływem i odpływem migracyjnym sukcesywnie zmniejsza się – coraz częstsze są lata, gdy napływ przeważa (co było absolutnie niemożliwe w latach 80-tych). Warto zauważyć, że ruchy migracyjne cechują się obecnie znacznie mniejszym natężeniem, niż kilkanaście lat wcześniej, wskutek czego saldo migracji nie ma większego wpływu na zmiany liczby ludności.

W okresie 14 lat pomiędzy rokiem 1995, a 2008 na terenie gminy osiedliło się łącznie 650 osób, a opuściło gminę – 712 osób, a więc ujemne saldo wyniosło 62 osoby. Dla ostatnich pięciu lat wartości te wynoszą odpowiednio 229 napływ i 240 odpływ, a więc ujemne saldo wynosi tylko 11 osób.

W okresie 1982-95 tylko w roku 1993 zanotowano saldo dodatnie (11 osób), a w 1989 i 1994 napływ dokładnie równoważył odpływ (saldo równe 0), natomiast w pozostałych latach saldo było ujemne, a największe bezwzględnie wartości ujemnego salda notowano w latach 1986 - minus 91, 1985 - minus 72 i 1990 - minus 70.

Zmniejszenie niekorzystnego salda jest wynikiem zmniejszenia odpływu z terenu gminy (maksymalny odpływ w latach 80-tych sięgał nawet 150 osób, podczas gdy obecnie wynosi najczęściej 40-60). Zmiany napływu nie były aż tak znaczące - przez długi czas wynosił on 40-60 rocznie, w połowie lat 90-tych zmalał do poziomu poniżej 40, ale w ostatnich latach kształtuje się na poziomie ok. 45 osób.

Okres, w którym notowano największą wartość napływu ludności na teren gminy to pierwsza połowa lat 80-tych: w roku 1985 w gminie osiedliło się 90 osób, w 1984 - 82 osoby, a 1982 - 83 osoby. Jednocześnie lata 80-te to okres, kiedy największa liczba mieszkańców gminy migrowała do innych gmin. W roku 1985 gminę opuściły aż 162 osoby, w 1986 - 148 osób, w 1983 - 125, w 1982 - 121, w 1984 - 118, w 1990 - 102 osoby.

Ruch migracyjny na terenie gminy (zameldowania i wymeldowania na terenie gminy oraz wielkość salda migracji)

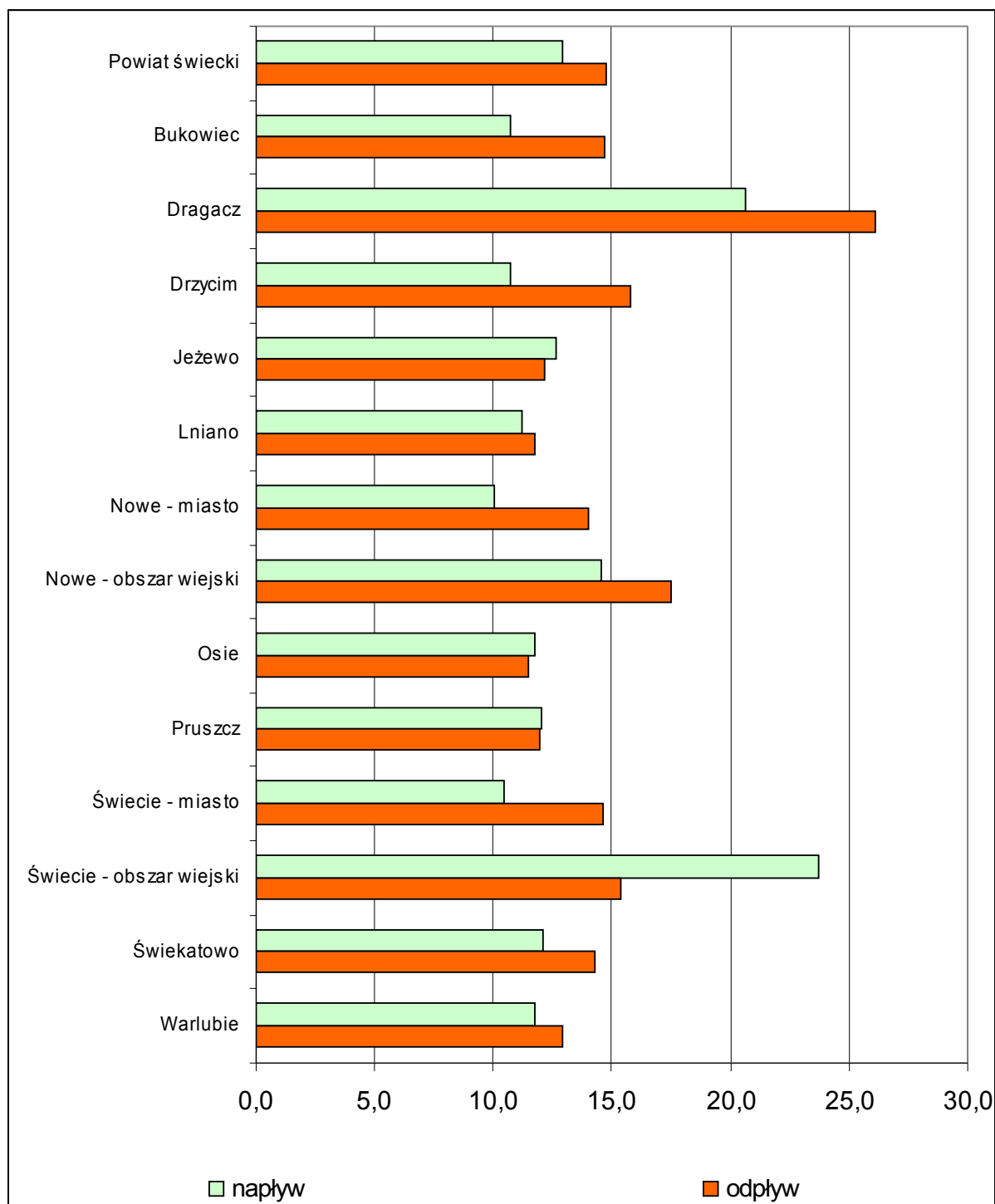
Wskaźniki migracji odniesione do liczby ludności (a więc w przeliczeniu na 1000 mk) są w gminie Lniano – niskie. Napływ migracyjny wynosi przeciętnie (dla ostatnich 5 lat) - 11,2/1000 mk. Wprawdzie gminy Drzycim i Bukowiec notują wskaźniki niższe od 11, ale większość gmin – nieco wyższe, a obszary wiejskie gminy Świecie i gmina Dragacz zdecydowanie wyróżniają się, przyjmując wskaźniki znacznie wyższe od pozostałych gmin (23,7 oraz 20,6).

Wskaźnik odpływu jest obok gminy Osie, najniższy w powiecie (Lniano – 11,7, Osie – 11,5) – większość gmin notuje tu wskaźniki ponad 12, a nawet ponad 15. Gmina Dragacz notująca bardzo duży napływ, notuje jednocześnie najwyższy odpływ - wskaźnik wynosi aż 26,1.

W gminie notuje się więc specyficzną sytuację – stosunkowo mało osób jest skłonnych osiedlić się na jej terenie, ale jednocześnie mało osób ją opuszcza.

Wieloletnie saldo migracji (obliczone dla ostatnich lat) przyjmuje wartość minimalnie ujemną i wynosi -0,5/1000 mk. Jest to wartość bezwzględnie bardzo mała – nie mająca żadnego wpływu na liczbę ludności w gminie. Ujemne saldo migracji jest typowe dla obszarów wiejskich – w gminach o typowo rolniczym charakterze praktycznie zawsze w okresie kilkuletnim przeważa odpływ, przy czym zazwyczaj przyjmuje on dużo mniej korzystny charakter, niż w gminie Lniano. W innych gminach powiatu spotyka się sytuację zróżnicowaną – najkorzystniejsze saldo notują obszary wiejskie gminy Świecie – aż 8,3 i jest to ważne pozytywne uwarunkowanie, a najgorsze – gminy Dragacz i Drzycim – ponad

-5/1000 – jest to już zauważalna utrata ludności, która w dłuższym okresie będzie się zaznaczać.

Porównanie wskaźników ruchu migracyjnego (napływ i odpływ na 1000 mk – średnia wieloletnia za okres 2004-08)

Z analizy długoletnich tendencji migracyjnych wynika, iż gmina cechuje się dużym stopniem zasiedziałości społeczeństwa, czyli stosunkowo małym uczestnictwem w migracjach. Tzw. wskaźnik obrotu migracji, uwzględniający wszystkie osoby uczestniczące w migracjach

(zarówno napływające na teren gminy, jak też ją opuszczające), należał w gminie zawsze do najniższych w powiecie, a średnia z ostatnich 5 lat wskazuje, że ostatnio jest najniższy.

Struktury ludności

W 2008 roku gminę Lniano zamieszkiwało 2112 kobiet i 2000 mężczyzn, przewaga liczby kobiet wynosiła więc 112 osób, wskutek czego wskaźnik feminizacji (czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł prawie 106 i był najwyższy na obszarach wiejskich powiatu. Podkreślić należy, że pomimo iż powiat świecki notuje, na tle innych części województwa (gdzie wciąż obecny jest problem „żony dla rolnika”), korzystne wskaźniki feminizacji, a średni wskaźnik dla obszarów wiejskich wynosi tu 101, to wartość notowana w gminie Lniano jest szczególnie korzystna i rzadko spotykana na obszarach wiejskich. W powiecie aż 4 gminy notują wskaźnik niższy od 100, w tym gmina Nowe na obszarach wiejskich tylko 94. Tak korzystny wskaźnik jest bez wątpienia skutkiem zahamowania migracji – nierównowaga płci była zazwyczaj powodowana znacznie większą skłonnością kobiet do migracji do miast; zahamowanie odpływu spowodowało więc poprawę relacji między liczebnością obydwu płci. Wskaźniki poprawiają się w ostatnich latach w większości gmin, choć w przypadku gminy Lniano ruch migracyjny cechuje się szczególnie małym natężeniem.

Wskaźnik feminizacji jest silnie zróżnicowany według grup wiekowych. Tradycyjnie najwyższy (w związku z podwyższoną śmiertelnością mężczyzn i krótszym przeciętnym trwaniem życia) notuje się w starszych grupach - w grupie osób liczących ponad 65 lat kobiety przeważają już zdecydowanie. Wśród grupy najstarszej (ponad 85 lat) kobiet jest 3,5-krotnie więcej.

Dla rozwoju demograficznego największe znaczenie ma wskaźnik w grupach wiekowych od 15 do 40 roku życia, w których zawiera się najwięcej małżeństw oraz rodzi najwięcej dzieci. Sytuację notowaną w gminie można uznać za obiektywnie korzystną, a na tle gmin powiatu jako jedną z najlepszych (obok obszarów wiejskich gminy Świecie). Łączny wskaźnik dla tej grupy wynosi 104, przy średniej dla obszarów wiejskich powiatu równej 97. Duża przewaga liczby dziewcząt jest notowana także w grupie 10-14 lat, co wskazuje, że w kolejnych latach wysokie wskaźniki feminizacji w grupie 15-39 zostaną zachowane.

Tabela. Ludność gminy według płci i grup wiekowych oraz wskaźnik feminizacji - 2008 rok.

grupa wiekowa	ludność ogółem	liczba mężczyzn	liczba kobiet	wskaźnik feminizacji (liczba kobiet / 100 mężczyzn)	przewaga liczby mężczyzn	przewaga liczby kobiet
ogółem	4112	2000	2112	106		112
grupa 15-39 lat	1604	788	816	104		28
0-4	247	128	119	93	9	
5-9	226	114	112	98	2	
10-14	289	126	163	129		37

15-19	328	145	183	126		38
20-24	365	190	175	92	15	
25-29	362	173	189	109		16
30-34	295	151	144	95	7	
35-39	254	129	125	97	4	
40-44	268	132	136	103		4
45-49	292	159	133	84	26	
50-54	285	140	145	104		5
55-59	270	142	128	90	14	
60-64	161	81	80	99	1	
65-69	101	42	59	140		17
70-74	141	61	80	131		19
75-79	107	46	61	133		15
80-84	67	29	38	131		9
85 i więcej	54	12	42	350		30

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Porównanie wskaźnika feminizacji w gminach powiatu świeckiego

gmina	wskaźnik ogółem	wskaźnik dla grupy wiekowej 15-39
Powiat świecki	104	97
Bukowiec	103	95
Dragacz	99	95
Drzycim	99	94
Jeżewo	100	91
Lniano	106	104
Nowe	102	92
Nowe - miasto	107	94
Nowe - obszar wiejski	94	90
Osie	100	97
Pruszcz	105	100
Świecie	110	100
Świecie - miasto	111	98
Świecie - obszar wiejski	106	106
Świekatowo	98	95
Warlubie	102	97
KUJAWSKO-POMORSKIE - wieś	100	94

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Struktura wieku mieszkańców gminy jest bardzo zbliżona do obserwowanej w pozostałych gminach powiatu. Obszary wiejskie powiatu nie są pod tym względem silnie zróżnicowane i praktycznie wszystkie prezentują podobne wskaźniki. Na tle wartości średnich dla obszarów wiejskich województwa, powiat świecki zaznacza się nieco większym udziałem grupy produkcyjnej, przy minimalnie mniejszym udziale grupy przedprodukcyjnej i najczęściej nieco mniejszym udziale grupy poprodukcyjnej. Społeczeństwo powiatu wykazuje tu struktury jak najbardziej typowe.

W gminie w roku 2008 było 958 osób w wieku przedprodukcyjnym (stanowili 23,3% ogółu), 2604 osoby w wieku produkcyjnym (63,3%) i 550 osób w grupie poprodukcyjnej (13,4%).

Tabela. Porównanie udziałów ekonomicznych grup wiekowych w gminach powiatu świeckiego

gmina	grupa przedprodukcyjna	grupa produkcyjna	grupa poprodukcyjna
Powiat świecki	21,5	64,9	13,7
Obszary wiejskie powiatu	22,7	64,1	13,2
Bukowiec	23,0	64,5	12,5
Dragacz	21,1	66,4	12,5
Drzycim	22,8	63,8	13,4
Jeżewo	21,9	65,0	13,2
Lniano	23,3	63,3	13,4
Nowe	20,3	64,2	15,6
Nowe - miasto	18,2	64,9	16,9
Nowe - obszar wiejski	23,0	63,1	13,8
Osie	22,8	63,1	14,0
Pruszcz	22,0	64,1	13,8
Świecie	20,2	65,9	13,9
Świecie - miasto	19,0	66,8	14,2
Świecie - obszar wiejski	24,3	62,9	12,8
Świekatowo	24,3	61,8	13,9
Warlubie	23,0	64,7	12,4
KUJAWSKO-POMORSKIE - wieś	23,2	63,2	13,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Zmiany liczebności i udziałów ekonomicznych grup wiekowych w gminie Lniano

rok	grupa przedproduk.	grupa produkcyjna	grupa poprodukcyjna	grupa przedproduk.	grupa produkcyjna	grupa poprodukcyjna
	liczba			udział (% ogółu)		
1995	1 261	2 246	558	31,0	55,3	13,7
2000	1169	2 263	557	29,3	56,7	14,0
2005	1019	2 509	541	25,0	61,7	13,3
2008	958	2 604	550	23,3	63,3	13,4
zmiana 1995-2008 (osoby)	-303	358	-8			
zmiana jako % stanu z 1995	-24,0	15,9	-1,4			

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Gmina Lniano, podobnie jak inne obszary, podlega przyspieszonym procesom starzenia. Porównanie danych za okres 1995-2008 pokazuje bardzo duże zmiany w strukturze wieku, które zaszły w tak krótkim okresie. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w ciągu zaledwie 14 lat o 303 osoby, a więc o 24% stanu pierwotnego. Udział grupy przedprodukcyjnej zmalał z 31,0% do 23,3% ogółu ludności. Grupa produkcyjna wzrosła o 358 osób (a więc o 16% stanu z 1995 roku) a jej udział w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 55,3% do 63,3%. Proces starzenia znajduje się obecnie w fazie, gdy nie wzrasta jeszcze liczba ludności starszej (będzie to kolejna faza, gdy bardzo liczne roczniki grupy produkcyjnej zaczną wchodzić w wiek poprodukcyjny). Grupa poprodukcyjna utrzymuje swą liczebność na poziomie ok. 550 osób, a więc stanowi ponad 13% ogółu.

Zmiany liczebności grup wiekowych stanowią niezwykle ważne uwarunkowanie rozwoju, gdyż ściśle wiążą się z realizacją zadań własnych – różne ich rodzaje adresowane są do różnych grup wiekowych. Należy zakładać, że w kolejnych latach znaczenie tych procesów dla rozwoju gminy będzie miało pierwszorzędny charakter i będzie determinować kierunki rozwoju.

Prognoza rozwoju ludności

Przeprowadzona analiza ruchu naturalnego i migracyjnego oraz struktur ludności, pozwala na opracowanie prognozy rozwoju ludności gminy.

Na terenie gminy Lniano najważniejsze przesłanki kierunków rozwoju demograficznego są następujące:

1. Ze względu na małą liczbę mieszkańców, wiele procesów demograficznych w gminie cechuje się przypadkowością przebiegu i nie jest możliwe jednoznaczne określenie tendencji rozwojowych.
2. Przyjmuje się, że ruchy migracyjne nie będą miały zbyt dużego wpływu na kształtowanie liczby ludności, ponieważ bezwzględne saldo będzie małe - prawdopodobnie w okresie wieloletnim będzie ujemne, ale o niewielkich wartościach.
3. Zakłada się wzrost liczby urodzeń, przy utrzymywaniu jeszcze przez okres około dekady relatywnie niskich wskaźników zgonów. W kolejnych latach poziom zgonów będzie wyższy.
4. Ogólna liczba mieszkańców będzie zbliżona do obecnej – zakłada się możliwość niewielkich fluktuacji, ale w okresie dekady nie należy spodziewać się zmian większych niż +/- 200 osób. W roku 2020 prawdopodobna liczba mieszkańców gminy wyniesie około 4,0 - 4,2 tys. osób. Infrastrukturę obsługi ludności w gminie (w szczególności w ośrodku gminnym) należy dostosować do możliwości obsługi takiej liczby mieszkańców.
5. Istotne zmiany zajdą w zakresie struktur wieku – przewidywane kierunki rozwoju przedstawiono w tabeli.

Tabela. Prognoza rozwoju poszczególnych grup wiekowych

grupa wiekowa	stan obecny	2015	2020	2025
wiek przedszkolny	120	140	120	110
wiek szkoły podstawowej	320	320*	280	240
wiek gimnazjum	210	180	150	130
zapotrzebowanie na szkoły ponadgimnazjalne generowane przez gminę	170	150	110	130
wiek produkcyjny	2600	2700	2700	2600
wiek poprodukcyjny	550	600	750	900

* uwzględniono wejście 6-latków do grupy szkoły podstawowej (7, a nie 6 roczników)

Źródło: Obliczenia własne

Przewidywane dla poszczególnych grup wiekowych zmiany liczebności, implikują następujące problemy:

1. W dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy więc uwzględniać duże zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia.
2. Przewiduje się utrzymywanie wysokiego zapotrzebowania na usługi przedszkolne.
3. Przewiduje się spadek liczebności grupy uczęszczającej do szkoły podstawowej. Być może pojawi się problem optymalizacji sieci szkół.
4. Przewiduje się znaczący spadek liczebności grupy uczęszczającej do gimnazjum. W 2020 liczba uczniów w wieku gimnazjalnym tylko nieznacznie przekroczy 100, co podważa sens samodzielnego funkcjonowania gimnazjum.
5. Obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności grup starszych. Należy dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Uwarunkowanie rozwoju wynikające ze stanu rozwoju sieci osadniczej

Sieć osadniczą gminy tworzy 16 miejscowości wchodzących w skład 11 sołectw. Sołectwa składają się najczęściej z 1 miejscowości (aż 6 sołectw), rzadziej 2 miejscowości (3 sołectwa) i 3 miejscowości (2 sołectwa)

Liczba mieszkańców miejscowości jest silnie zróżnicowana i zawiera się w przedziale od około 30 (pomijając Leśnictwo Bukowiec i Rykowisko) do ponad 1200, a więc największa miejscowość (Lniano) jest większa od najmniejszej ponad 30-krotnie.

Liczba ludności sołectw zawiera się w przedziale od około 120 (Lubodzież, Mukrz) do 1208 (Lniano).

W sieci osadniczej gminy zaznacza się dominacja wsi gminnej – Lniano skupia prawie 29% ogółu ludności. Kolejna wieś – Bładzim jest dwukrotnie mniejsza i wyraźnie przewyższa kolejną kategorię wielkościową, którą tworzą wsie liczące ponad 300 mieszkańców – Wętfie, Jędrzejewo i Ostrowite. Wymienione 5 miejscowości łącznie skupia dokładnie 2/3 ludności gminy.

Stosunkowo duże są także Brzemiona i Siemkowo liczące odpowiednio 254 i 227 osób.

Tabela. Zmiany liczby ludności miejscowości w okresie 1999-2009.

wieś	ludność 1999	ludność 2009	zmiana (osoby)	zmiana (%)
Lniano	1184	1208	24	2,0
Błądzim	629	615	-14	-2,2
Wętfie	327	333	6	1,8
Jędrzejewo	320	326	6	1,9
Ostrowite	306	313	7	2,3
Brzemiona	230	254	24	10,4
Siemkowo	229	227	-2	-0,9
Jeziorki	128	166	38	29,7
Mszano	147	139	-8	-5,4
Lubodzież	125	124	-1	-0,8
Zalesie Szl.	129	123	-6	-4,7
Lnianek	107	108	1	0,9
Karolewo	118	103	-15	-12,7
Mukrz	92	87	-5	-5,4
Cisiny	39	38	-1	-2,6
Jakubowo	30	34	4	13,3
razem	4140	4198	58	1,4

*wraz z m. Rykowisko i Leśnictwo Bukowiec

Źródło: Dane urzędu gminy w Lnianie

Tabela. Przynależność miejscowości do sołectw. Liczba ludności miejscowości wg stanu na XIII 1999 r.

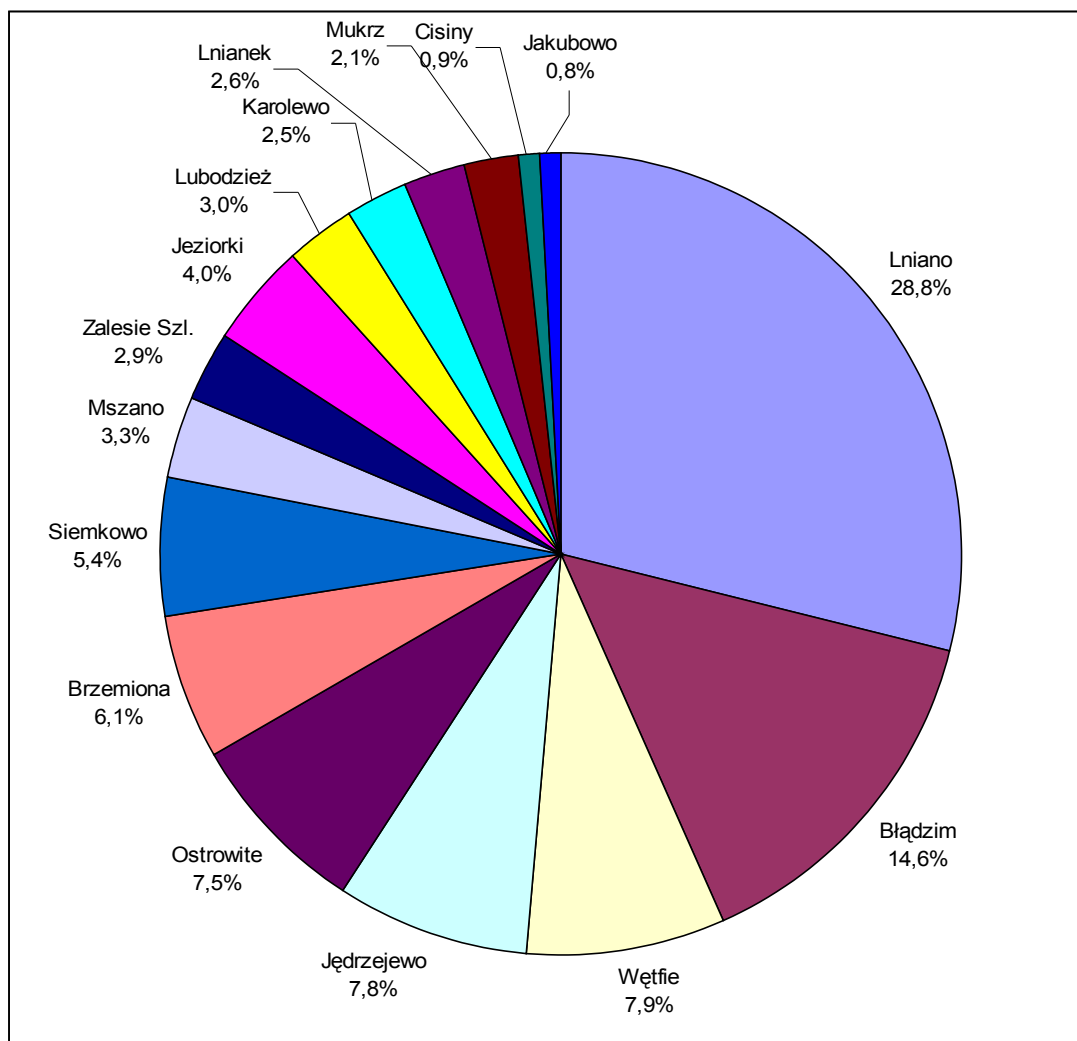
sołectwo	ludność	miejscowości					
Błądzim	615	Błądzim	605	Rygowisko	6	L. Bukowiec	4
Brzemiona	411	Brzemiona	254	Jakubowo	34	Zalesie Szlacheckie	123
Jeziorki	269	Jeziorki	166	Karolewo	103		
Jędrzejewo	326	Jędrzejewo	326				
Lniano	1208	Lniano	1208				
Lubodzież	124	Lubodzież	124				
Mszano	247	Mszano	139	Lnianek	108		
Mukrz	125	Mukrz	87	Cisiny	38		
Ostrowite	313	Ostrowite	313				
Siemkowo	227	Siemkowo	227				
Wętfie	333	Wętfie	333				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lnianie

Liczba 200-250 mieszkańców jest niekiedy uznawana za graniczną wielkość, powyżej której dana miejscowość uznawana jest za rozwojową, tzn. w której istnieją przesłanki, iż liczba mieszkańców będzie wzrastać lub utrzymywać się na zbliżonym poziomie. Tym samym, są to wystarczająco duże skupiska ludności, iż uzasadniony jest rozwój zagospodarowania służącego podnoszeniu jakości życia.

Spośród pozostałych miejscowości, wieś Jeziorki zanotowała bardzo znaczący wzrost liczby mieszkańców w okresie ostatnich 10 lat – o 38 osób, czyli o prawie 30%. Skala wzrostu uzasadnia warunkowe potraktowanie wsi Jeziorki za rozwojową – będzie to zależne od dalszych zmian liczby ludności. Pozostałe miejscowości nie spełniają kryterium uznania ich

za rozwojowe. Łącznie liczą 756 osób, to jest 22% ogółu mieszkańców. W tej grupie są 2 wsie bardzo małe – Cisiny i Jakubowo liczące poniżej 40 mieszkańców.

Udział miejscowości w liczbie mieszkańców gminy

Duża liczba ludności w miejscowościach jest korzystnym uwarunkowaniem rozwoju, ponieważ ułatwia realizację zadań własnych gminy z zakresu rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej, a więc pośrednio koncentracja zaludnienia w dużych skupiskach przyczynia się do poprawy warunków życia ich mieszkańców.

Duże skupiska ludności uzasadniają społecznie i ekonomicznie rozwój infrastruktury technicznej (np. realizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) oraz społecznej (np. lokalizację szkoły, przedszkola, itp.). Są jednocześnie korzystnym czynnikiem dla rozwoju przedsiębiorczości, ponieważ stanowią koncentrację miejsc pracy i zwiększają popyt na świadczone usługi lub oferowane towary. W tym kontekście pozytywne jest koncentrowanie tak dużej części ludności przez wieś gminną.

W skali województwa wieś Lniano zalicza się do miejscowości dużych. Wprawdzie w zachodniej części kujawsko-pomorskiego (w tym – na terenie powiatu świeckiego) największe wsie liczą ponad 2 tys. mk, jednak skupienie ponad 1,2 tys. mieszkańców jest już wyróżniającą się miejscowością. Także wieś Błądzim znacznie przekracza średnią wielkość miejscowości wiejskiej w województwie (wynosi ona ok. 220 mieszkańców) i zalicza się do wsi o wyróżniającej się liczbie ludności.

Porównanie zmian liczby ludności w okresie 1999-2009 wskazuje, że największe miejscowości zanotowały stosunkowo niewielkie zmiany – mieszczące się w granicach 2,5%. Liczba mieszkańców Lniana wzrosła o 24 osoby. Tylko Błądzim zanotował w tej grupie niewielki spadek zaludnienia.

Znaczący wzrost zanotowała wieś Brzemiona – o ponad 10%.

Spośród miejscowości mniejszych wyróżnia się wieś Jeziorki, notująca prawie 30% wzrost. Największe spadki zanotowały wsie Karolewo (o 15 osób, czyli prawie 13%) i Mszano (o 8 osób, czyli ponad 5%). Poza Karolewem, żadna miejscowość nie zanotowała niepokojącego spadku zaludnienia.

Szkolnictwo podstawowe oraz gimnazjalne

Na terenie gminy funkcjonują 3 szkoły podstawowe - w Lnianie, Błądzimiu i Siemkowie.

Największą z placówek jest szkoła w Lnianie, o teoretycznej pojemności (zdolności obsługi) 220 uczniów – jest wykorzystywana w 85%. Szkoła w Siemkowie ma pojemność 110 uczniów i jest wykorzystywana w 80%, a szkoła w Błądzimiu (w której od 2001 roku prowadzi się tylko klasy I-III) – 70 uczniów (wykorzystanie w 67%).

Na tle innych wiejskich szkół województwa, pod względem liczby uczniów placówkę w Lnianie należy zaliczyć do średnich, natomiast w Błądzimiu i Siemkowie - do małych.

W Lnianie działa jedyne w gminie gimnazjum. Do roku 2001 gimnazjum dzieliło pomieszczenia ze szkołą podstawową. Obecnie ma siedzibę w nowym budynku, w sąsiedztwie szkoły podstawowej. Aktualnie do szkoły uczęszcza 208 uczniów co stanowi 82% możliwości lokalowych.

Prognoza demograficzna wskazuje spadek liczby dzieci w kolejnych latach. Zaczynając od roku 2011 do 2016 w szkole podstawowej i od 2017 do 2019 w gimnazjum, liczba uczniów będzie większa, ze względu na obsługę dodatkowego rocznika 6-latków. Ten dodatkowy rocznik wyrówna utratę liczby uczniów wynikającą ze spadku liczebności kolejnych roczników. W kolejnych latach, gdy szkoły powrócą do właściwej liczby roczników uczniów, należy spodziewać się spadków wynikających właśnie z wchodzenia w wiek szkolny roczników o małej liczebności. W wieku uczęszczania do szkół podstawowych obecnie jest ok. 320 osób, w roku 2015 przy uwzględnieniu dodatkowego rocznika liczba ta zostanie zachowana, ale w roku 2020 wyniesie już tylko ok. 280, a w kolejnych latach nawet poniżej

240. Liczba młodzieży w wieku gimnazjalnym, obecnie wynosząca nieco ponad 200, w roku 2015 wyniesie ok. 180, w 2020 już około 150.

Tabela. Obsługa miejscowości gminy przez szkoły podstawowe

szkoła	obsługiwane miejscowości
Lniano	Lniano Jędrzejewo Mukrz (IV-VI) Cisiny (IV-VI) Błądzim (IV-VI) Ostrowite (IV-VI) Brzemiona Jakubowo Zalesie Szlacheckie Mszano Lnianek
Siemkowo	Siemkowo Jeziorki Karolewo Wętfie (część) Lubodzież
Błądzim (tylko klasy I – III)	Mukrz Cisiny Błądzim Ostrowite

Źródło: Urząd Gminy w Lnianie

We wszystkich szkołach naucza się języka angielskiego, dodatkowo – w szkole w Siemkowie i w gimnazjum w Lnianie – języka niemieckiego.

We wszystkich szkołach istnieją potrzeby w zakresie funkcjonowania pracowni komputerowych:

- w szkole w Lnianie istnieje konieczność wymiany części posiadanych zestawów komputerowych; problemem jest także zbyt mała pracownia komputerowa;
- w szkole w Siemkowie zgłasza się potrzebę sukcesywnej wymiany części sprzętu na nowy,
- w szkole w Błądzim uczniowie mają wprawdzie możliwość nauki z wykorzystaniem komputerów Mcintosh, jednak ze względu na stosunkowo małą popularność tego standardu (w praktyce bardzo rzadko bywają używane w zastosowaniach domowych), brak możliwości kontynuacji nauki w tym standardzie w gimnazjum oraz ze względu na mniejszy wybór oprogramowania edukacyjnego dla tego systemu, pożądana jest zmiana na standard PC z systemem MS Windows. Potrzeby szacuje się na ok. 10 stanowisk;
- w gimnazjum, które posiada 10-stanowiskową pracownię oraz 4-stanowiskowe Centrum Informacji Multimedialnej, istnieje potrzeba urządzenia dodatkowej pracowni wyposażonej w 15 stanowisk.

Niezbyt dobry jest poziom wyposażenia szkół w infrastrukturę sportową. Szkoła podstawowa oraz gimnazjum w Lnianie wykorzystują wspólnie 2 sale gimnastyczne, co powoduje konieczność ograniczania liczby godzin spędzanych na sali (klasy młodsze – 1 raz w tygodniu, klasy starsze – dwa razy w tygodniu). Gimnazjum wyposażone jest w zespół boisk. Szkoła Podstawowa w Siemkowie posiada boiska w dobrym stanie, ale nie posiada sali gimnastycznej – zastępczo wykorzystuje się salę wiejską. Szkoła w Bładzimiū nie posiada sali gimnastycznej. Przy złych warunkach pogodowych wykorzystywana jest sala lekcyjna zaadaptowana do zajęć ruchowo-gimnastycznych.

Placówki oświatowe są w stosunkowo dobrym stanie technicznym, nie wymagającym pilnej interwencji. Stan techniczny szkoły w Siemkowie jest dobry. Remontu wymaga elewacja budynku. Potrzeba jest wymiany 3 okien, wykonanie parkingu przy szkole, remont 3 pomieszczeń (zaplecze i gospodarcze) oraz położenie płytek ściennych w kotłowni.

Szkoła Podstawowa w Lnianie jest w dobrym stanie technicznym. Należy wymienić posadzki na korytarzach, przeprowadzić remont biblioteki, odnowić bibliotekę, elewacje budynku szkoły i sali gimnastycznej, utwardzić boisko szkolne, wykonać przejście pomiędzy „starą” a „nową” szkołą, doposażyć szkołę w pomoce dydaktyczne.

Szkoła Podstawowa w Bładzimiū wymaga remontu i modernizacji. Konieczne są: wymiana pokrycia dachowego, wymiana rynien, wymiana stolarki budowlanej (okna od strony boiska, drzwi), utwardzenie wjazdu na teren szkoły (kostka brukowa), wykonanie chodników, poprawa elewacji.

Gimnazjum Publiczne w Lnianie, najnowszy obiekt, w najbliższych latach wymagał będzie remontu dachu na najstarszej części (pawilon).

Na terenie gminy bardzo dobrze funkcjonuje system dowozu uczniów do szkół podstawowych i gimnazjum, realizowany dwoma autobusami i dodatkowym transportem dla uczniów niepełnosprawnych. Organizacja dowozu uczniów powinna być maksymalnie dostosowana do godzin rozpoczynania i kończenia nauki przez poszczególne klasy, by do minimum ograniczyć uciążliwość oczekiwania w szkołach na rozpoczęcie zajęć lub po ich zakończeniu.

We wszystkich szkołach prowadzone jest dożywianie uczniów. Przyznanie prawa do dożywiania uczniów w szkołach wiąże się ściśle ze złożeniem wniosku o przyznanie w/w pomocy i spełnieniu określonych warunków (kryterium dochodowego).

Opieka przedszkolna

Gmina obsługiwana jest przez oddział przedszkolny przy szkole w Lnianie. Jego pojemność (możliwość obsługi) wynosi 50 dzieci i ma miejsce pełne jej wykorzystanie. Ponadto w gminie znajdują się 3 niepubliczne punkty przedszkolne, które prowadzone są przez Fundację „Edukacyjne Drogi Polek i Polaków”. Do punktów przedszkolnych uczęszczają dzieci w

wieku 3-5 lat. Czas trwania zajęć wynosi 3,5 godziny. Pobyt dziecka w punkcie przedszkolnym jest bezpłatny. Do punktów przedszkolnych uczęszcza odpowiednio: Brzemiona - 9 dzieci, Ostrowite - 10 dzieci, Siemkowo - 14 dzieci.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby Strategii wśród mieszkańców, znaczna część ankietowanych podkreślała duże zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną.

Ze względu na reformę systemu edukacji, w najbliższych latach należy się spodziewać ważnych zmian w funkcjonowaniu przedszkoli. Przede wszystkim będzie ona obejmować 3 roczniki dzieci (zamiast dotychczas – 4 roczników), ale jednocześnie dla dzieci 5-letnich uczęszczanie do przedszkoli stanie się obowiązkowe.

Prognoza demograficzna wskazuje utrzymywanie stałego zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach na poziomie znacznie ponad 100 osób.

Ze względu na grupę docelową odbiorców opieki przedszkolnej (dzieci w wieku 3-5 lat) przy planowaniu rozwoju należy uwzględniać zapewnienie możliwie łatwego i bezpiecznego dostępu do przedszkoli, więc należałoby rozważyć możliwość utworzenia dodatkowych placówek na terenie gminy (dzieci w wieku przedszkolnym są przyprawdazane i odprowadzane przez rodziców, co wpływa także na możliwość podjęcia przez nich pracy zawodowej – większa liczba placówek przedszkolnych ułatwia dostępność, zmniejszając odległość do przedszkola od miejsca zamieszkania).

Utrzymywanie przedszkoli (lub innych form opieki nad dziećmi, np. oddziałów przedszkolnych przy szkołach, świetlicach, itp.), jest jednym z elementów polityki prorodzinnej, której realizacja leży w kompetencjach między innymi także samorządów gminnych. Brak lub zbyt mała liczba przedszkoli na obszarach wiejskich jest jedną z przyczyn utrudniających restrukturyzację rynku pracy i poprawę warunków bytowych mieszkańców, bowiem niemożność zapewnienia opieki dzieciom sprawia, iż duża część kobiet rezygnuje z poszukiwania pracy. Jednocześnie z obawy przed utratą pracy w czasie długiej opieki nad dzieckiem, znaczna część kobiet rezygnuje z posiadania potomstwa. Przedszkola, obok oczywistej funkcji wychowawczo-edukacyjnej (przygotowanie dziecka do edukacji szkolnej), są także warunkiem realizacji aspiracji zawodowych kobiet. W szerszym ujęciu – przedszkola i punkty przedszkolne są istotnym elementem wpływającym na rozwój społeczny i gospodarczy gminy.

Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie gminy świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Gabinet Lekarza Rodzinnego w Lnianie. Kadre placówki stanowi: 2 lekarzy, 2 pielęgniarki oraz położna (liczba personelu w stosunku do stanu sprzed 10 lat, gdy wykonywano analizy na rzecz poprzedniej wersji strategii – zmniejszyła się). Przychodnia nie posiada sprzętu do prowadzenia badań specjalistycznych, ale istnieje możliwość badań ginekologicznych.

Na terenie gminy opiekę stomatologiczną oferuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dentika” z 1 lekarzem-stomatologiem.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby strategii wśród mieszkańców, zwracano uwagę na konieczność poprawy dostępności do usług medycznych na terenie gminy, częste były zwłaszcza krytyczne uwagi dotyczące opieki stomatologicznej.

Ze względu na bliskość placówek opieki zdrowotnej w sąsiednich gminach, część mieszkańców leczy się w przychodniach poza granicami gminy, zwłaszcza w Drzycimiu, Świeciu, Bukowcu.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Lniano wraz z gminą Drzycim obsługiwana jest przez Posterunek Policji w Drzycimiu. Obsadę kadrową Posterunku stanowi 7 funkcjonariuszy. Liczbę tę w zasadzie ocenia się jako wystarczającą (z wyjątkiem okresów absencji chorobowej, urlopowej, itp.). Sprawność Policji w zakresie prewencji i wykrywalności przestępstw oceniana jest pozytywnie (w 2008 roku wykrywalność wyniosła 85,1%).

Gmina Lniano wyróżnia się na tle innych gmin raczej niskim poziomem przestępczości. Miejscami o największej liczbie zdarzeń są Lniano oraz Siemkowo. Problemem jest rosnąca liczba osób zatrzymywanych za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości – w roku 2006 wyniosła ona 11, w 2007 – 15, w 2008 – 17. W zakresie pracy prewencyjnej odnotowywane są wymierne efekty w postaci spadku liczby przestępstw w innych kategoriach, w tym w kategorii przeciwko mieniu.

Policja prowadzi kilka stałych lub sezonowych programów prewencyjnych. Wymienić tu należy:

- „Bezpieczna Gmina” – całoroczny
- „Bezpieczna Szkoła” – sezonowo
- „Bezpieczne Wakacje” – sezonowo
- „Bezpieczny Ogród” – sezonowo
- Bezpieczna Droga do szkoły – sezonowo
- Program Profilaktyczny „Prowadzę, jestem trzeźwy”
- Program prewencyjny „Niebieska Karta” – całorocznie.

Na terenie gminy stwierdzono kilka niebezpiecznych, dla ruchu pojazdów i pieszych, odcinków dróg. Biorąc pod uwagę ilość zdarzeń drogowych na terenie gminy Lniano jako miejsca niebezpieczne dla ruchu drogowego należy uznać:

- drogę wojewódzką nr 239 – Lniano, skrzyżowanie ulic Szkolnej i Wyzwolenia,
- drogę wojewódzką nr 240 – Bładzim, skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 239.

Posterunek Policji w Drzycimiu jest dobrze wyposażony w sprzęt, tj. radiowozy, środki łączności. Nie ma również problemów lokalowych. Problemem są jedynie limity paliwa do radiowozów służbowych.

Na terenie gminy nie funkcjonuje straż gminna.

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, zlokalizowanych w Lnianie, Błędziniu, Siemkowie, Ostrowitem, Wętfiu i Jeziorkach. W stosunku do powierzchni gminy i liczby sołectw, na tle innych gmin struktury OSP ocenić należy jako rozbudowane. W opinii Urzędu Gminy, jednostka w Lnianie działająca w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jest wyposażona w sprzęt na poziomie dostatecznym, natomiast pozostałe jednostki wskazują na duże potrzeby, dotyczące na przykład: zakupu nowoczesnego sprzętu gaśniczo – ratowniczego (prądownice, węże, pilarki, agregaty prądotwórcze, torby medyczne, odzież, obuwie), zakupu pojazdów ratowniczych które spełniają normy (większość jednostek OSP posiada pojazdy, które są użytkowane ponad 25 lat, a ich stan techniczny znacznie ogranicza mobilność jednostek).

Na terenie gminy Lniano nie występują nadzwyczajne zagrożenia pożarowe. Podobnie jak w innych gminach, większe ryzyko pożarów dotyczy zalesionej części gminy.

Na terenie gminy w zasadzie nie notuje się niebezpieczeństwa wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska. Brak przedsięwzięć, których charakter i wielkość działalności mogą stanowić zagrożenie wystąpienia takich zagrożeń. Potencjalnym zagrożeniem są ewentualne katastrofy komunikacyjne w rejonach linii kolejowych oraz, w mniejszym stopniu, na trasach transportu drogowego - drogi wojewódzkie nr 239 (Błędzim - Świecie) oraz 240 (Świecie - Tuchola), które są wykorzystywane do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Instytucjonalna obsługa kultury oraz aktywność społeczna mieszkańców

Instytucjonalna obsługa kultury na terenie gminy jest stosunkowo słabo rozwinięta. W gminie nie ma domu kultury, co jest rzadkością w gminach, nawet niewielkich. Za obsługę kulturalną odpowiadają dwie świetlice wiejskie – w m. Brzemiona i Ostrowite oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Lnianie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Lnianie prowadzi działalność w zakresie udostępniania księgozbioru, organizowania imprez i zajęć kulturalnych dla dzieci, konkursów plastycznych, lekcji bibliotecznych, wystaw prac lokalnych artystów, warsztatów, szkoleń, prowadzi czytelnię internetową, centrum kształcenia na odległość, wiejski mini-inkubator przedsiębiorczości, promowanie tradycji kultury w ramach działu Centrum Kultury i Tradycji.

Świetlica wiejska w Ostrowitem działa 2 razy w tygodniu - prowadzone są zajęcia kulturalne dla dzieci i młodzieży, konkursy plastyczne, udostępnia się internet, organizowane są zajęcia aerobiku dla dorosłych, rozgrywki tenisa stołowego (korzysta ok. 20 osób).

Świetlica wiejska w m. Brzemiona działa 2 razy w tygodniu, organizuje zajęcia kulturalne dla dzieci i młodzieży, konkursy plastyczne i inne, zabawy na świeżym powietrzu (korzysta ok. 20 osób),

Internetowe Centrum Edukacyjno-Oświatowe działające przy OSP Bładzim – działa 5 dni w tygodniu, prowadzi działalność kulturalno-oświatową dla dzieci i młodzieży (gry i zabawy), umożliwia bezpłatny dostęp do Internetu, współuczestniczy w organizacji imprez kulturalno-oświatowych na terenie sołectwa (korzysta ok. 250 osób miesięcznie).

Także szeroko rozumiane „życie kulturalne”, czyli spontaniczna lub zorganizowana aktywność mieszkańców w tym kierunku, reprezentowana jest stosunkowo nielicznie. Liczba podmiotów NGO jest mała, zwłaszcza na tle gmin sąsiedniego powiatu tucholskiego. Od pewnego czasu w gminie działa Towarzystwo Rozwoju Gminy Lniano wypełniające dotąd istotną lukę - np. w organizacji zajęć i zagospodarowania wolnego czasu dla młodzieży.

Poza TRG Lniano, w gminie brak stowarzyszeń kulturalnych, turystycznych, krajoznawczych, naukowych, zespołów folklorystycznych. W przeciwieństwie do wielu gmin, nie jest tu także wydawane żadne gminne czasopismo (dostępne jest wydawnictwo powiatowe – tygodnik „Czas Świecia” oraz międzygminne - „Konkrety”).

W gminie działają następujące organizacje i stowarzyszenia:

- „CARITAS” przy Parafii Rzymsko – Katolickiej w Lnianie,
- XXI Leśna Drużyna Specjalnościowa „Czarna Woda” licząca 14 harcerzy w wieku 11-14 lat,
- gminne koło PSL (18 członków),
- gminne koło SLD (8 członków),
- oddział Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Sekcja Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых.

Aktywność sportowa znajduje swój wyraz w działalności klubów:

- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „SPARTAKUS” w Lnianie – prowadzi sekcje: piłki siatkowej dziewcząt – seniorki uczestniczą w rozgrywkach na szczeblu III ligi, a młodziczki – w lidze wojewódzkiej,
- Klub Sportowy „LZS CZARNI” Lniano – sekcja piłki nożnej uczestniczy w rozgrywkach ligi okręgowej klasa „B” seniorów, a sekcja tenisa stołowego oraz piłki siatkowej mężczyzn - w rozgrywkach powiatowych.

Spośród tradycyjnych imprez organizowanych na terenie gminy, wymienić należy:

- Turniej piłki nożnej o puchar przewodniczącego Rady Gminy – 3 maja - ok. 150 uczestników (organizowany corocznie),
- Turniej siatkówki plażowej o puchar Wójta Gminy Lniano – (rozgrywany corocznie w III dekadzie lipca, ok. 70 uczestników),
- Festyn dożynkowy (III dekada sierpnia – organizowany corocznie w m. Lniano – ok. 250 uczestników),
- Konkurs na wieniec dożynkowy – organizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Lnianie (corocznie),
- Festyn rodzinny – impreza rekreacyjno – sportowa organizowana przez sołectwo Siemkowo przy współdziałaniu Szkoły Podstawowej w Lnianie (corocznie w czerwcu, ok. 350 uczestników),
- Festyn rekreacyjny organizowany przez Gimnazjum Publiczne w Lnianie (czerwiec, ok. 250 uczestników),
- Noc Świętojańska – organizowana w m. Błędzim – impreza rekreacyjna organizowana przez sołectwo Błędzim (czerwiec, corocznie, ok. 200 uczestników).

Aktywność kulturalna mieszkańców jest uznawana za ważny czynnik rozwoju obszarów. Uważa się, iż sprzyja ona integracji gminnej społeczności oraz jest ważnym elementem tworzenia gminnego społeczeństwa obywatelskiego. Istnieje wiele przykładów aktywizacji gospodarczej obszarów, która miała miejsce jako następstwo inicjatyw podejmowanych przez społeczność lokalną. Z tego względu, małą aktywność społeczną i kulturalną mieszkańców gminy ocenić należy jako czynnik niezbyt korzystny.

Usługi pocztowe, telekomunikacyjne i finansowe

Obszar gminy obsługiwany jest przez tylko jeden urząd pocztowy – w Lnianie. Jest to liczba zbyt mała by zapewnić komfortowy dostęp do usług pocztowych. Restrukturyzacja sieci urzędów pocztowych, która w większości gmin doprowadziła do znacznej redukcji liczby placówek, na terenie gminy skutkowałą likwidacją urzędu w Błędziniu.

Obsługę finansową mieszkańców i podmiotów gospodarczych realizuje Bank Spółdzielczy, który w Lnianie zlokalizował oddział placówki z Osia. Wprowadzie w wielu gminach funkcjonuje tylko 1 placówka bankowa, jednak coraz powszechniejsze jest powstawanie placówek konkurencyjnych. W gminie Lniano barierą dla rozwoju usług bankowych jest mała liczba mieszkańców (relatywnie mały popyt). Tradycyjnie podstawową obsługę finansową zapewniają też placówki pocztowe, choć w przypadku gminy nie poprawia to zbytnio sytuacji – jedyny urząd pocztowy także znajduje się w Lnianie.

Obsługę w telefonii stacjonarnej realizuje Telekomunikacja Polska oraz Netia. Aktualna liczba abonentów nie jest znana. Mieszkańcy wykazują wciąż zainteresowanie podłączeniem do telefonii przewodowej i notuje się pewne z tym problemy. Powszechne jest wykorzystywanie telefonii komórkowej. Stacje bazowe znajdują się w Brzemionach, Lnianie

(2) oraz w Błędziniu. Pomimo to notuje się problemy z dostępnością sygnału (zasięgiem sieci) poszczególnych operatorów w wybranych częściach gminy, np w miejscowościach: Błędzim (Orange i Era), Brzemiona (Era), Ostrowite (Plus).

Na terenie części gminy dostępna jest usługa internetu bezprzewodowego (Lniano, Jędrzejewo, Lnianek, Wętfie, Mszano, Siemkowo; wg informacji uzyskanych podczas opracowywania materiału, w bliskiej przyszłości zamierzano udostępnić połączenia dla miejscowości Brzemiona, pozostałej części wsi Wętfie, Ostrowite). W badaniu ankietowym mieszkańcy podkreślają bardzo duże zainteresowanie rozwojem infrastruktury dostępu do internetu.

Kościoły

Na terenie gminy działają 2 kościoły parafialne - w Lnianie i Rykowisku oraz 2 placówki filialne - filia parafii Rykowiska w Jeziorkach oraz filia parafii z Bukowca w Siemkowie. Mieszkańcy Jakubowa należą do parafii w Zdrojach (gmina Cekcyn), natomiast miejscowości Brzemiona i Zalesie Szlacheckie - do parafii w Sierosławiu (gmina Drzycim), Lubodzież - do parafii Drzycim.

Kościół w Rykowisku, ze względu na barokowy ołtarz z I połowy XVIII z obrazem Koronacja NM Panny z I połowy XVII wieku, jest najważniejszym obiektem zabytkowym na terenie gminy.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna w gminie realizowana jest w ramach zadań zleconych (finansowane z budżetu Wojewody) i w ramach zadań własnych (finansowane ze środków gminnych). Najczęstsze przyczyny udzielania pomocy społecznej to: bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, bezradność w sprawowaniu opieki i wychowaniu, ochrona macierzyństwa, wielodzietność, długotrwała lub ciężka choroba. Liczba osób objętych pomocą w roku 2008 wyniosła ponad 1,2 tys. osób, co oznacza, że z pomocy skorzystało ponad 28% mieszkańców. Świadczy to pośrednio o trudnej sytuacji materialnej ludności gminy.

W strukturze udzielanej pomocy coraz większe znaczenie mają usługi opiekuńcze. Bardzo duży jest także udział zasiłków stałych i wydatki na zapewnienie posiłków. Świadczenie opiekuńcze przysługuje osobie nie podejmującej pracy w celu wychowywania dziecka wymagającego stałej opieki i pielęgnacji. Osobom pobierającym świadczenie opiekuńcze opłacana jest składka emerytalno-rentowa i zdrowotna. W 2008 roku zasiłek stały przyznany został 29 osobom. Zasiłki okresowe przyznawane są tym rodzinom, których dochód nie przekracza obowiązującego kryterium (aktualnie wynosi ono dla osoby samotnie wychowującej dziecko - 477 zł, a dla osoby w rodzinie 351 zł), a posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Renta socjalna przysługuje

osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu inwalidztwa powstałego przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej. Zasiłki celowe i pomoc w naturze obejmują pokrycie niezbędnych potrzeb bytowych rodzin, np. pokrycie kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży oraz na pokrycie kosztów pogrzebu. Ważnym zadaniem własnym gminy jest również świadczenie usług opiekuńczych, które przyznawane są osobom samotnie gospodarującym, z powodu choroby lub innych przyczyn wymagających pomocy innych osób, a także osobom żyjącym w rodzinie, jeśli rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.

Ocenia się, że oferowana pomoc, ze względu na możliwości finansowe nie zawsze jest wystarczająca.

Tabela. Wielkość i struktura pomocy społecznej w gminie

	2006	2007	2008
Liczba rodzin objętych pomocą	262	284	290
Liczba osób objętych pomocą	1301	1176	1215
Formy pomocy			
zasiłki stałe	58 773,00 zł.	68 069,00 zł.	67 820,00 zł.
zasiłki celowe i w naturze	121 623,00 zł.	76 224,00 zł.	22 837,00 zł.
zasiłki celowe (klęska żywiołowa)	264 192,00 zł.	0 zł	188 441,00 zł.
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2 300,00 zł.	12 480,00 zł.	12 796,00 zł.
zasiłki okresowe	52 102,00 zł.	48 382,00 zł.	45 636,00 zł.
schronienie	1 473,00 zł.	15 447,00 zł.	12 675,00 zł.
posiłek	49 198,00 zł	54 480,00 zł.	67 546,00 zł.
usługi opiekuńcze	42 207,00 zł	77 831,00 zł.	98 413,00 zł.
zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku zdarzenia losowego	500,00 zł.	500,00 zł.	0 zł.
sprawienie pogrzebu	0 zł.	7 971,00 zł.	0 zł.

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Lnianie

Ważnym zagadnieniem, którego znaczenie będzie coraz większe wraz z postępującym starzeniem społeczeństwa i rosnącym udziałem ludności starszej, będzie opieka socjalna kierowana do tej właśnie grupy. Obecnie na terenie gminy, w ramach realizowanych zadań,

świadczone są usługi opiekuńcze m.in. również na rzecz osób starszych. Ta forma pomocy społecznej świadczona jest przez opiekunki zatrudnione w GOPS. Do zadań opiekunek należy przede wszystkim pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, np:

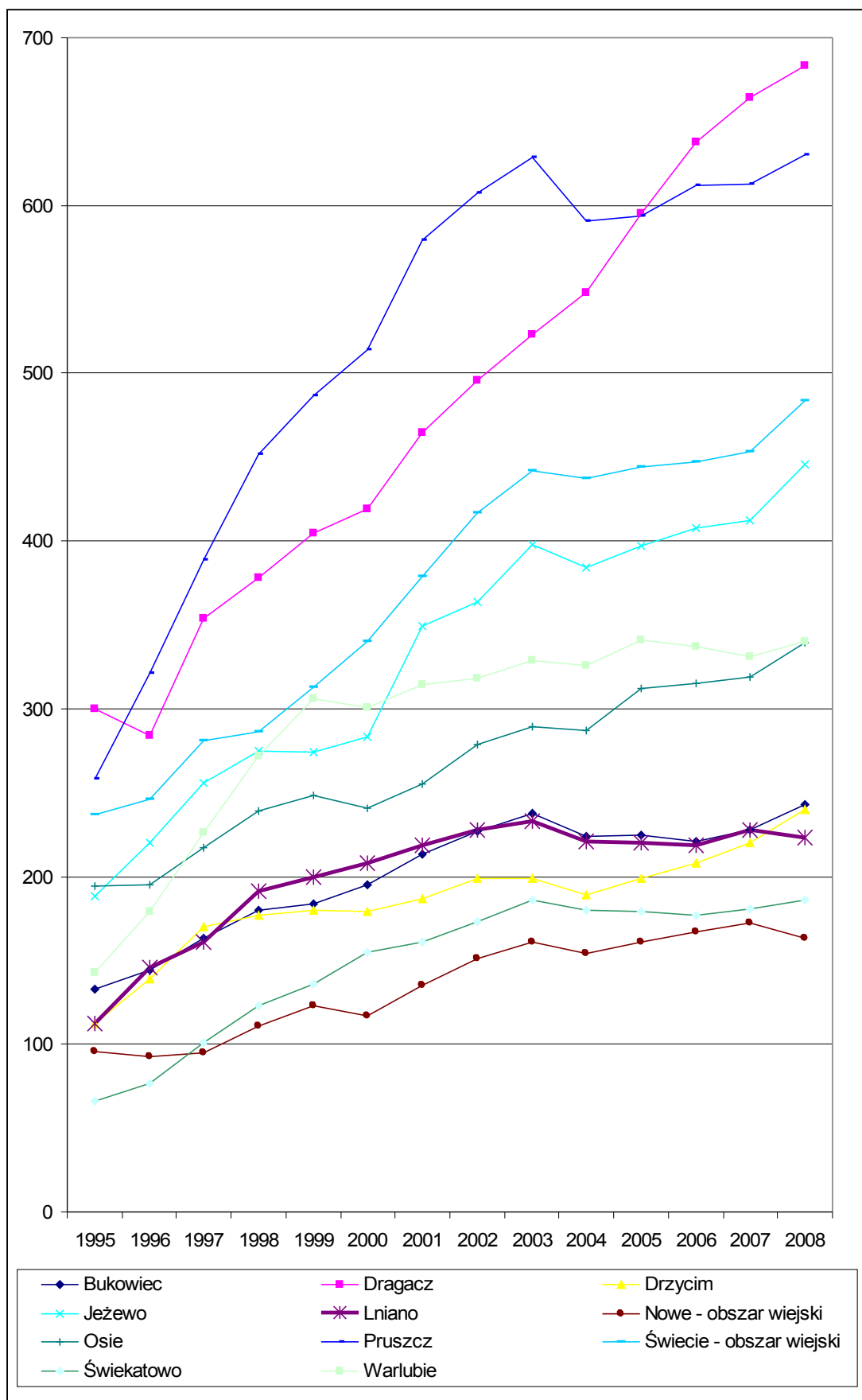
- pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych - wykonywanie czynności pielęgnacyjnych w zależności od potrzeb,
- podawanie leków, wzywanie lekarza,
- dokonywanie zakupu art. żywnościowych, higienicznych oraz leków,
- przygotowywanie posiłków,
- przynoszenie opału, palenie w piecu (w zależności od potrzeb),
- pranie bielizny, odzieży i pościeli,
- sprząatanie mieszkania, mycie okien, itp.

Ponadto osobom starszym świadczona jest różnorodna pomoc w postaci pracy socjalnej, polegającej np. na kierowaniu osób na orzeczenie o niepełnosprawności, pomocy w sporządzaniu pism i wniosków do instytucji; udzielaniu porad w zakresie załatwiania spraw osobistych; przyznawaniu pomocy finansowej, zwłaszcza w zakresie dożywiania.

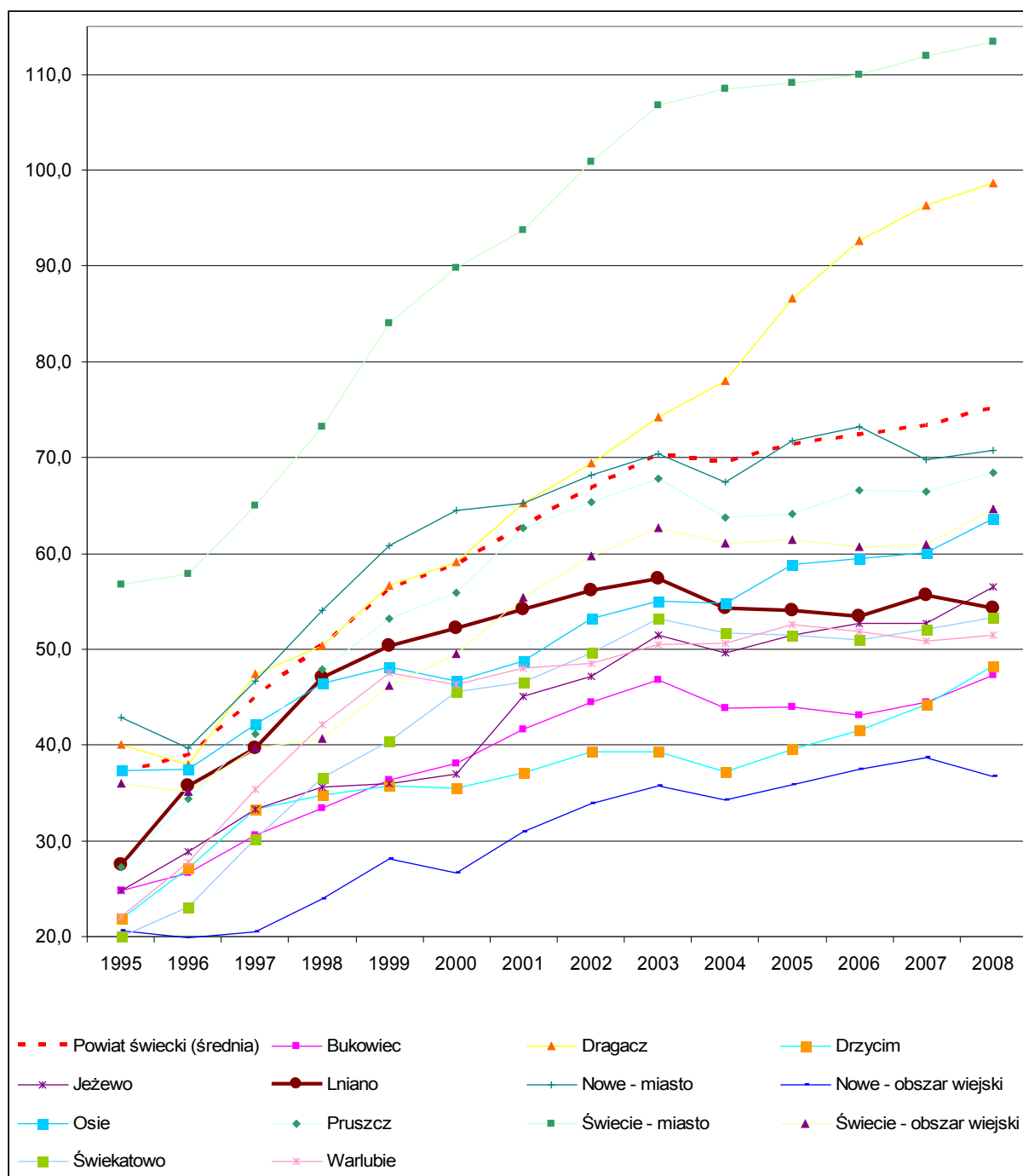
SFERA GOSPODARCZA

CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Gmina Lniano należy do obszarów o przeciętnie rozwiniętej przedsiębiorczości. Liczba działających firm od wielu lat wynosi ok. 220 podmiotów, co w 2008 roku dawało wskaźnik przedsiębiorczości wynoszący 54,2/1000 mk. Wskaźnik ten jest wprawdzie niższy od przeciętnego na obszarach wiejskich w powiecie świeckim (ten wskaźnik wynosi 60,6/1000 – jest zawyżany przez podmiejską gminę Dragacz), ale jest to typowy wskaźnik dla kategorii gmin o typowo rolniczym charakterze. Wśród gmin powiatu świeckiego bardzo zbliżone wartości notują gminy Jezewo, Świekatowo, Warlubie. Podobnie jak gmina Lniano są to niewielkie gminy pod względem liczby mieszkańców, cechujące się dodatkowo rozdrobnieniem osadnictwa (oprócz pojedynczych dużych wsi, jest tu duża liczba wsi małych i bardzo małych), niesprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości. Gminy Drzycim, Bukowiec, a zwłaszcza obszary wiejskie gminy Nowe notują wskaźniki zauważalnie niższe, a gmina Pruszcz – wykazująca dużo korzystniejsze warunki wynikające z charakteru osadnictwa, liczby mieszkańców oraz bardziej podmiejskiego położenia – wyraźnie wyższy.

Zmiany liczby podmiotów gospodarczych na obszarach wiejskich powiatu świeckiego

Zmiany wskaźnika przedsiębiorczości (liczba firm / 1000 mk) na terenie powiatu świeckiego

Wśród 127 obszarów wiejskich województwa (gmin wiejskich oraz obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich) gmina Lniano w roku 2008 lokowała się na 71 pozycji. Przeciętny wskaźnik dla obszarów wiejskich województwa wynosi 62,4/1000 mk, a więc wskaźnik w gminie to 87% średniej. W skali województwa rozpiętość wskaźnika przedsiębiorczości jest bardzo duża – najlepsze gminy wiejskie przekraczają 130/1000, ale najslabsze notują wartości ok. 30/1000 mk.

Jak wspomniano, w ostatnich latach liczba podmiotów w gminie jest ustabilizowana – co może wskazywać, iż gmina osiągnęła pewien poziom nasycenia i trudno będzie zwiększyć poziom przedsiębiorczości przy stosowaniu dotychczasowych metod jej stymulacji. Przykład pozostałych gmin powiatu wskazuje, że rozwój jest wciąż możliwy – np. w okresie 2002-2008 liczba firm w powiecie wzrosła o ponad 12%, a wzrost dotyczył wszystkich gmin – poza gminą Lniano. W gminach o największej dynamice wzrost był bardzo duży – np. w gminie Dragacz sięgnął 38%, a w gminach Jeżewo, Drzycim i Osie przekroczył 20%.

Stagnacja liczby firm w gminie, przy ciągłym jej wzroście w powiecie powoduje, że firmy w gminie stanowią coraz to mniejszą część ogólnego potencjału powiatu. W roku 2008 podmioty z terenu gminy stanowiły 5,6% ogółu na obszarach wiejskich powiatu, podczas gdy w roku 1998 udział ten wynosił 7,1%.

Dane sprzed kilku lat wskazywały, że około połowa wszystkich firm działających na terenie gminy zlokalizowana była w miejscowości Lniano. Jest to typowa sytuacja w gminach wiejskich, gdzie siedziba cechuje się nie tylko najlepiej rozwiniętymi działalnościami handlowo-usługowymi, ale także koncentruje większość podmiotów sfery publicznej. Wieś Lniano wykazuje wskaźnik przedsiębiorczości porównywalny z innymi siedzibami gmin, a nawet z miastami. Problemem rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest rozdrobnienie osadnictwa – małe miejscowości prezentują zbyt mały potencjał nabywczy by wytworzyć popyt na podmioty handlowo-usługowe czy rzemieślnicze. Jest to trwałe uwarunkowanie, którego przewyciężenie może być niemożliwe. Podobne uwarunkowania prezentują także inne gminy o podobnym charakterze funkcji i osadnictwa.

Tabela. Zmiany liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na terenie gminy

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
112	146	161	191	200	208	219	228	233	221	220	219	228	223

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Z punktu widzenia wpływu przedsiębiorczości na jakość życia mieszkańców, ale także dla charakterystyki jej potencjału, bardzo istotne są wskaźniki:

- struktury branżowej, czyli udziału poszczególnych rodzajów działalności w ogólnej liczbie firm,
- wskaźników cząstkowych – czyli liczby firm w poszczególnych działalnościami w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Struktura branżowa w gminie jest w zasadzie typowa, ale różni się od przeciętnej dla obszarów wiejskich powiatu. Podobnie jak w przypadku wszystkich gmin, najliczniejsze są podmioty z dziedziny handlu i usług, które stanowią 29% ogółu (co jest również wskaźnikiem typowym – w większości gmin sekcja ta skupia ok. 28-30% firm). Podobnie jak w innych

gminach, kolejne najważniejsze grupy, stanowią sekcje: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz transport. Uwagę zwraca jednak bardzo wysoki udział firm z zakresu przetwórstwo przemysłowe – stanowią one aż 18% wszystkich, co na obszarach wiejskich jest wskaźnikiem bardzo rzadko spotykanym (średnia powiatowa to niespełna 13%). Firm prowadzących działalność produkcyjną jest na terenie gminy aż 40.

Tabela. Porównanie wskaźników przedsiębiorczości w gminach powiatu (2008)

gmina	wskaźnik na 1000 mk
Powiat świecki	75,1
Świecie - miasto	113,4
Dragacz	98,6
Nowe - miasto	70,7
Pruszcz	68,4
Świecie - obszar wiejski	64,7
Osie	63,6
Jeżewo	56,5
Lniano	54,2
Świekatowo	53,3
Warlubie	51,4
Drzycim	48,3
Bukowiec	47,3
Nowe - obszar wiejski	36,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Porównanie struktury przedsiębiorczości w gminie i powiecie (% udział zarejestrowanych podmiotów)

sekcja	opis działalności	gmina	obszary wiejskie powiatu
A	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	7,6	7,4
B	rybactwo	0,0	0,1
C	górnictwo	0,0	0,1
D	przetwórstwo przemysłowe	17,9	12,7
E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,0	0,2
F	budownictwo	13,5	12,6
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych	28,3	29,0
H	hotele i restauracje	1,8	3,2
I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	9,4	8,4
J	pośrednictwo finansowe	1,3	3,2
K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	4,0	8,0
L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3,6	2,1
M	edukacja	2,7	2,1
N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3,1	4,2
O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	6,7	6,7
P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0,0	0,0
Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0,0	0,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Porównanie stanu rozwoju poszczególnych rodzajów przedsiębiorczości w gminie i powiecie (wskaźniki cząstkowe na 1000 mk)

sekcja	opis działalności	liczba firm w gminie	wskaźnik na 1000 mk w gminie	wskaźnik na 1000 mk na obszarach wiejskich powiatu
A	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	17	4,1	4,5
B	rybactwo	0	0,0	0,0
C	górnictwo	0	0,0	0,1
D	przetwórstwo przemysłowe	40	9,7	7,7
E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	0	0,0	0,1
F	budownictwo	30	7,3	7,6
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych	63	15,3	17,6
H	hotele i restauracje	4	1,0	2,0
I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	21	5,1	5,1
J	pośrednictwo finansowe	3	0,7	2,0
K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	9	2,2	4,8
L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	8	1,9	1,3
M	edukacja	6	1,5	1,2
N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	7	1,7	2,5
O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	15	3,6	4,0
P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0,0	0,0
Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0	0,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Wskaźniki cząstkowe świadczące o poziomie rozwoju poszczególnych rodzajów działalności, są również typowe i zbliżone do tych obserwowanych w innych gminach powiatu. Gmina pod tym względem nie wyróżnia się negatywnie – dziedziny szczególnie ważne dla rozwoju wykazują wartości korzystne.

Warto tu zwłaszcza skomentować następujące sekcje:

- wskaźnik dla sekcji D, czyli przetwórstwo przemysłowe, należy do najwyższych w powiecie,
- wskaźnik dla sekcji G, czyli dotyczący najważniejszej dziedziny codziennego życia mieszkańców (handel i usługi) jest nieco niższy od średniej, ale poza gminami Dragacz i Pruszcz, pozostałe notują wskaźniki bardzo podobne, lub niższe – wskaźnik w gminie jest więc typowy, pomimo wskazanych wcześniej trudności w rozwoju wynikających z charakteru osadnictwa,

- wskaźniki dla sekcji F (budownictwo) oraz I (transport) są niemal identyczne ze średnimi,
- wskaźniki dla sekcji L,M,N czyli administracja, oświata i służba zdrowia są typowe,
- bardzo niskie na tle innych gmin są wskaźnik w sekcji H (brak bazy hotelowej i gastronomicznej) oraz J i K (pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości) – w tych dwóch sekcjach wskaźniki są zdecydowanie najniższe w powiecie – prawdopodobnie wynikają z bardzo małego zapotrzebowania na tego typu działalności lub też zaspokajanie tego typu potrzeb w sąsiednich gminach, a zwłaszcza w Świeciu.

Także struktury wielkościowe oraz własnościowe zarejestrowanych podmiotów, są typowe. Zdecydowanie dominują podmioty osób fizycznych, choć w małych gminach wiejskich zawsze istotną część podmiotów stanowią podmioty użyteczności publicznej, w tym sfery budżetowej (głównie instytucje administracji gminnej i podmioty jej podległe) – liczba tych instytucji w małym stopniu jest zależna od liczby ludności, pewien „zestaw” jest przypisany do każdej gminy bez względu na jej powierzchnię czy liczbę mieszkańców. Tym samym, w gminach małych o słabo rozwiniętej przedsiębiorczości, stanowią one zawsze zaznaczającą się część (wskaźniki sprawiają mylne wrażenie, że jest ich tu znacznie więcej niż w gminach dużych o dużej liczbie firm). W strukturze własnościowej są one określane jako należące do samorządów.

W strukturze wielkościowej, podobnie jak w każdej z gmin, zdecydowanie dominują podmioty liczące do 9 zatrudnionych. System statystyki publicznej nie pozwala na dokonanie bardziej szczegółowych analiz – w przypadku gmin wiejskich zasadne byłoby wyróżnienie także progu 5 zatrudnionych.

ROLNICTWO

Analizy potencjału i efektywności rolnictwa, już na szczeblu powiatu, a zwłaszcza w odniesieniu do poszczególnych gmin, są niezwykle utrudnione ze względu na brak danych i informacji statystycznych. Zagadnienie to należy do najslabiej opisanych statystycznie. Dokładne i wieloaspektowe zestawienia statystyczne dotyczące: kierunków produkcji, wielkości produkcji (powierzchnie zasiewów, pogłowie zwierząt), struktur agrarnych, wyposażenia gospodarstw rolnych, charakterystyki społeczno-ekonomicznej gospodarstw, charakterystyki ludności związanej z rolnictwem (żyjącej w gospodarstwach rolnych), są dostępne jedynie dla lat, w których wykonuje się spisy powszechne. Ponieważ ostatni Powszechny Spis Rolny został wykonany w maju 2002 r., a w okresie który upłynął od spisu zaszły zasadnicze zmiany funkcjonowania rolnictwa związane przede wszystkim z wejściem Polski do Unii Europejskiej, wyników PSR z 2002 roku w żadnym stopniu nie można traktować jako odzwierciedlenia obecnej sytuacji w rolnictwie gminy. Nawet tak podstawowe dane, jak struktury użytkowania gruntów (w podziale na grunty orne, sady, łąki i pastwiska nie są sporządzane corocznie – najnowsze dostępne dane dotyczą roku 2005).

Z opisanych przyczyn, charakterystyka potencjału rolnictwa zostanie dokonana w sposób bardzo pobieżny i będzie się opierać przede wszystkim na waloryzacji przestrzeni rolniczej oraz wybranych elementach świadczących o charakterze produkcji. Dla ilustracji niektórych zagadnień – świadczących o charakterze rolnictwa w gminach - posłużono się danymi PSR z 2002 r. – nie należy ich jednak traktować jako opisu obecnego stanu rolnictwa.

Użytkowanie gruntów

W strukturze użytkowania gruntów na terenie gminy dominują użytki rolne zajmujące około 5460 ha, czyli prawie 62% ogólnej powierzchni gminy. Lasy zajmują 2380 ha (niespełna 26% powierzchni), a pozostałe grunty (grunty zabudowane, pod wodami, pod drogami, itp.) – około 1 tys. ha, czyli 11% powierzchni ogólnej.

Wśród użytków rolnych prawie 82% zajmują grunty orne, około 13% łąki (wraz z pastwiskami ponad 17%), a poniżej 1% sady. Grunty orne stanowią niemal idealnie połowę całej powierzchni gminy.

Tabela. Struktura użytkowania gruntów w gminach powiatu świeckiego (% ogółu powierzchni)

gmina	użytki rolne	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	las	grunty pozostałe
Powiat świecki	52,4	44,1	0,5	5,4	2,3	36,3	11,3
Bukowiec	76,9	70,5	0,1	4,9	1,5	12,6	10,5
Dragacz	50,1	38,0	0,3	8,5	3,3	29,2	20,7
Drzycim	60,0	55,4	0,2	2,7	1,7	34,2	5,8
Jeżewo	35,1	30,1	0,2	3,7	1,1	55,0	9,9
Lniano	61,8	50,5	0,5	7,8	3,0	26,9	11,3
Nowe	59,2	46,6	0,5	8,0	4,1	25,8	15,0
Osie	20,5	16,0	0,0	3,2	1,2	71,7	7,8
Pruszcz	87,3	78,5	1,6	4,4	2,7	2,8	9,9
Świecie	60,8	47,7	1,7	6,3	5,1	22,8	16,4
Świekatowo	79,0	68,6	0,5	8,0	1,8	8,6	12,4
Warlubie	34,4	27,6	0,2	5,5	1,1	57,4	8,2
KUJAWSKO-POMORSKIE - ogółem	64,4	56,0	0,7	5,2	2,5	23,6	12,1
KUJAWSKO-POMORSKIE - wieś	65,8	57,4	0,7	5,2	2,5	23,9	10,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

W porównaniu ze średnią powiatową, uwagę zwraca wyraźnie wyższy udział użytków rolnych i niższy lasów, natomiast na tle średniej dla województwa udział lasów jest nieco wyższy, a udział użytków rolnych - niższy.

Niższa od przeciętnej powiatowej lesistość powoduje, że udział gminy w ogólnej powierzchni użytków rolnych w powiecie przekracza 7% (udział gminy w ogólnej powierzchni powiatu wynosi niespełna 6%). Pod względem powierzchni gruntów ornych, gmina Lniano wyprzedza gminę Osie (grunty orne w gminie Lniano zajmują o 1/3 większą powierzchnię), mimo że ogólna powierzchnia gminy Osie jest ponad 2-krotnie większa. Gmina Lniano wyprzedza także gminę Dragacz, od której ma mniejszą powierzchnię i notuje niemal taką samą powierzchnię gruntów jak gmina Jeżewo – niemal dwukrotnie większa od gminy Lniano. Już

te bardzo ogólne dane sugerują, że znaczenie gminy w potencjale rolnictwa powiatu będzie wyższe, niż wskazywałaby na to powierzchnia gminy.

Warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa

Gmina Lniano charakteryzuje się raczej niesprzyjającymi przyrodniczymi warunkami rozwoju rolnictwa. Jest to przede wszystkim skutek występujących na jej terenie gleb, wśród których ponad 2/5 stanowią gleby rdzawe o małej lub bardzo małej przydatności dla rolnictwa. Niecałe 40% stanowią gleby płowe, raczej przydatne. Bardzo wysoki jest udział gleb murszowych i murszowo-torfowych, wynoszący aż 17%. Na tle innych gmin powiatu warunki glebowe gminy ocenić należy jako jedne z najgorszych, a mniej korzystną pokrywą glebową notuje tylko gmina Osie.

Także udział gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych, wskazuje na relatywnie słabą przydatność gleb. Na terenie gminy niespełna 6% ogółu powierzchni użytków rolnych zajmują grunty klas III, około 30% grunty klas IV, natomiast prawie 45% - grunty klas V, VI i VIz. Pod względem udziału gruntów klas najwyższych, gmina wyprzedza jedynie gminę Osie, natomiast pod względem udziału gruntów klas najgorszych, jedynie gmina Osie notuje wyższy wskaźnik (wszystkie pozostałe - wskaźniki zdecydowanie lepsze).

Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (WjRPP), uznawany za najbardziej wiarygodny, syntetyczny miernik uwarunkowań rozwoju rolnictwa, przyjmuje w gminie wartość 55,6 i należy do najniższych wśród gmin województwa. Jest o około 1/5 gorszy od średniej powiatowej (równiej 65,7), a jedynie gmina Osie notuje wskaźnik gorszy. Warto zauważyć, że w gminie Pruszcz, mającej najwyższy wskaźnik w powiecie, jego wartość przekracza 75.

Klasyfikacja gleb według kompleksów rolniczej przydatności wskazuje, iż na terenie gminy najbardziej rozpowszechniony jest kompleks 6-żytni słaby, występujący praktycznie na terenie całej gminy. Szczególnie duże zwarte powierzchnie gruntów tego kompleksu obserwuje się we wsiach: Brzemiona, Wętfie, Jeziorki, Lubodzież, Bładzim, Huta. Kompleks 6 pokrywa zdecydowaną większość gminy wraz z kompleksem 5-żytnim dobrym, który występuje w części południowej w rejonie: Wętfie - Lubodzież - Jeziorki, w części środkowej w okolicach wsi Ostrowite i Jędrzejewo, natomiast w części północnej - w okolicach Lniana, Mszana i Zalesia.

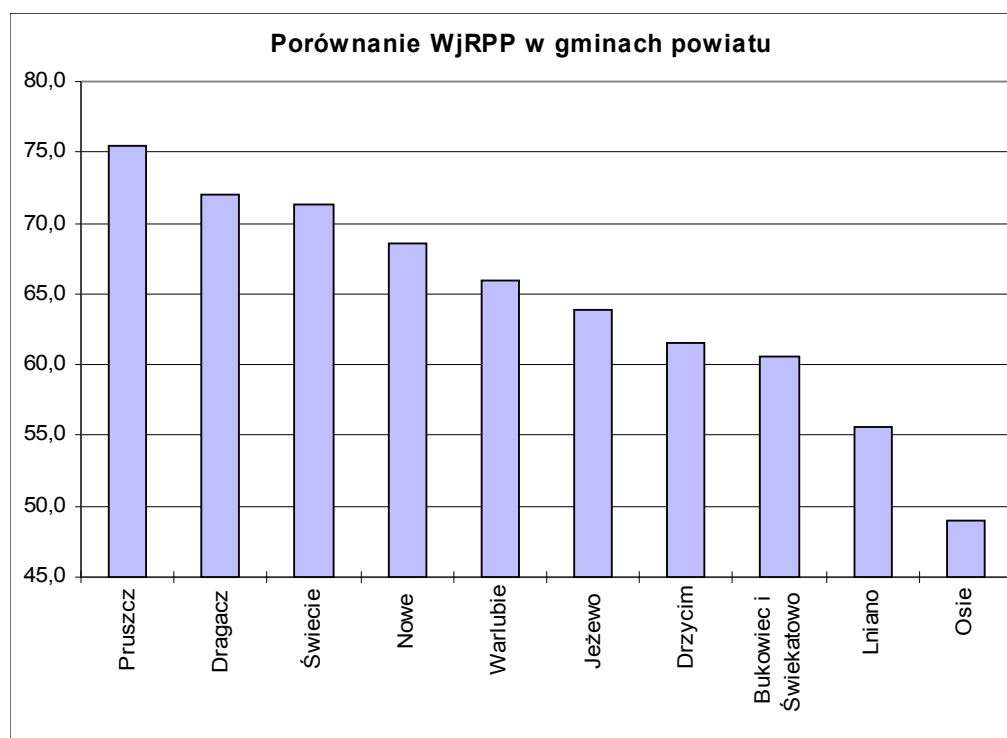
Najwyższej klasy kompleksem jest na terenie gminy kompleks 2-pszeny dobry występujący w bardzo niewielkiej powierzchni w okolicy wsi Ostrowite. Kompleks 4-żytni bardzo dobry występuje w okolicach Wętfie-Siemkowo, gdzie stanowi znaczącą część gruntów. W środkowej części gminy, w okolicach Jędrzejewa - Lniana obserwuje się także znaczące powierzchnie kompleksu 7-żytniego bardzo słabego.

W południowej części gminy, zwłaszcza w okolicach Jeziorek i Karolewa obserwuje się także większe powierzchnie użytków zielonych, zwłaszcza klasy 2z.

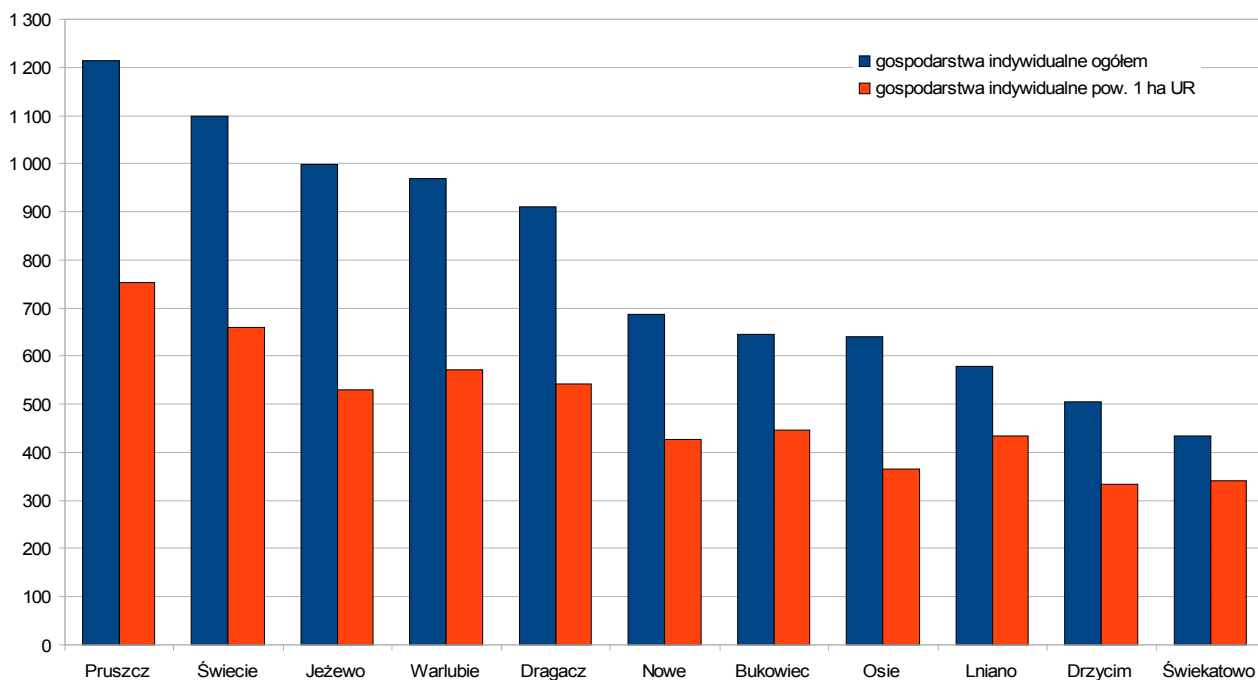
Tab. Porównanie udziału gruntów ornych poszczególnych klas bonitacyjnych w gminach powiatu (%)

gmina	I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	VI Z
Bukowiec i Świąkatowo	0,0	0,0	2,7	10,6	32,1	27,3	22,8	4,0	0,4
Dragacz	0,0	6,4	15,4	21,1	28,4	13,8	10,5	3,4	1,0
Drzycim	0,0	0,0	2,5	9,2	35,8	25,5	19,2	7,3	0,5
Jeżewo	0,0	0,1	5,8	24,5	34,5	10,9	12,1	11,6	0,5
Lniano	0,0	0,0	0,2	5,7	25,4	23,7	32,2	10,7	1,9
Nowe	3,3	3,5	10,5	15,7	28,1	14,3	15,3	8,4	0,8
Osie	0,0	0,0	0,1	1,6	22,9	20,9	33,0	17,1	4,3
Pruszcz	0,0	0,8	11,2	28,7	41,7	12,2	5,2	0,2	0,1
Świecie	0,0	2,2	12,5	20,5	34,4	13,8	10,5	4,9	1,2
Warlubie	0,0	0,1	7,4	22,4	28,7	17,6	15,2	8,1	0,5

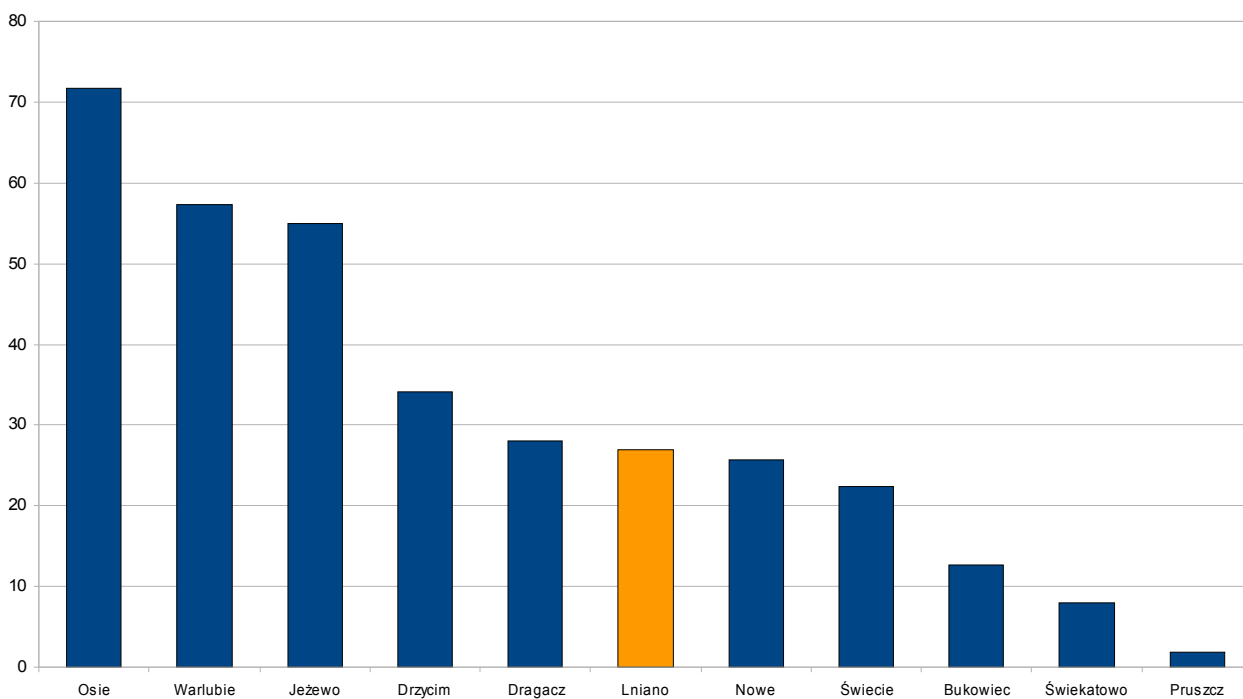
Źródło: IUNG Puławy

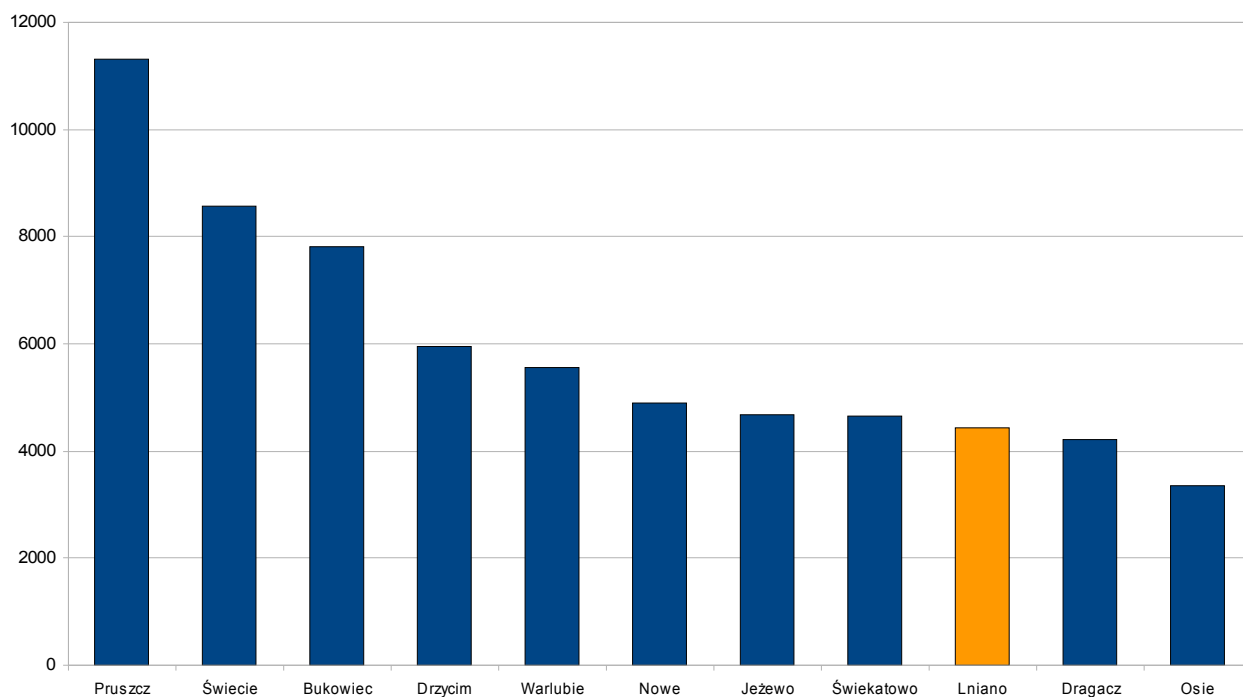
Podsumowując należy stwierdzić, że najlepszymi warunkami glebowymi, cechują się na terenie gminy obręby położone w jej południowo-wschodniej części (kompleks 4), natomiast pozostała część notuje warunki niezbyt sprzyjające produkcji rolniczej.

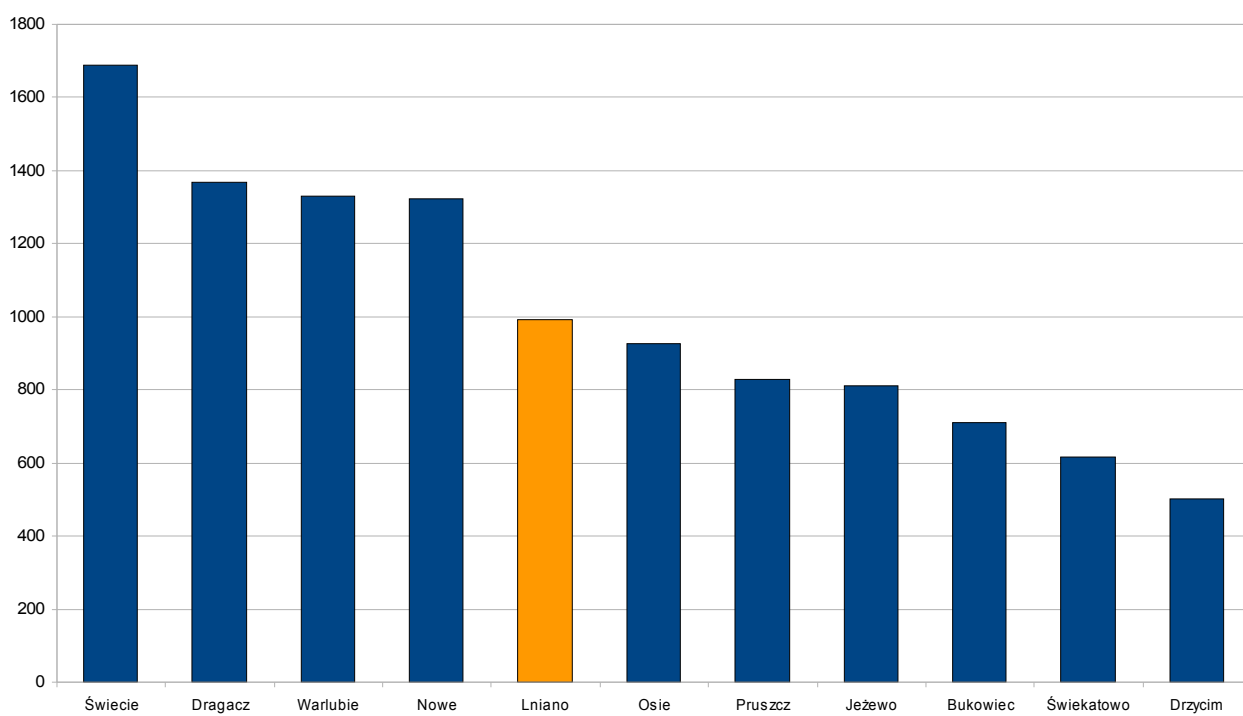
Liczba gospodarstw indywidualnych w 2002 roku w gminach powiatu świeckiego

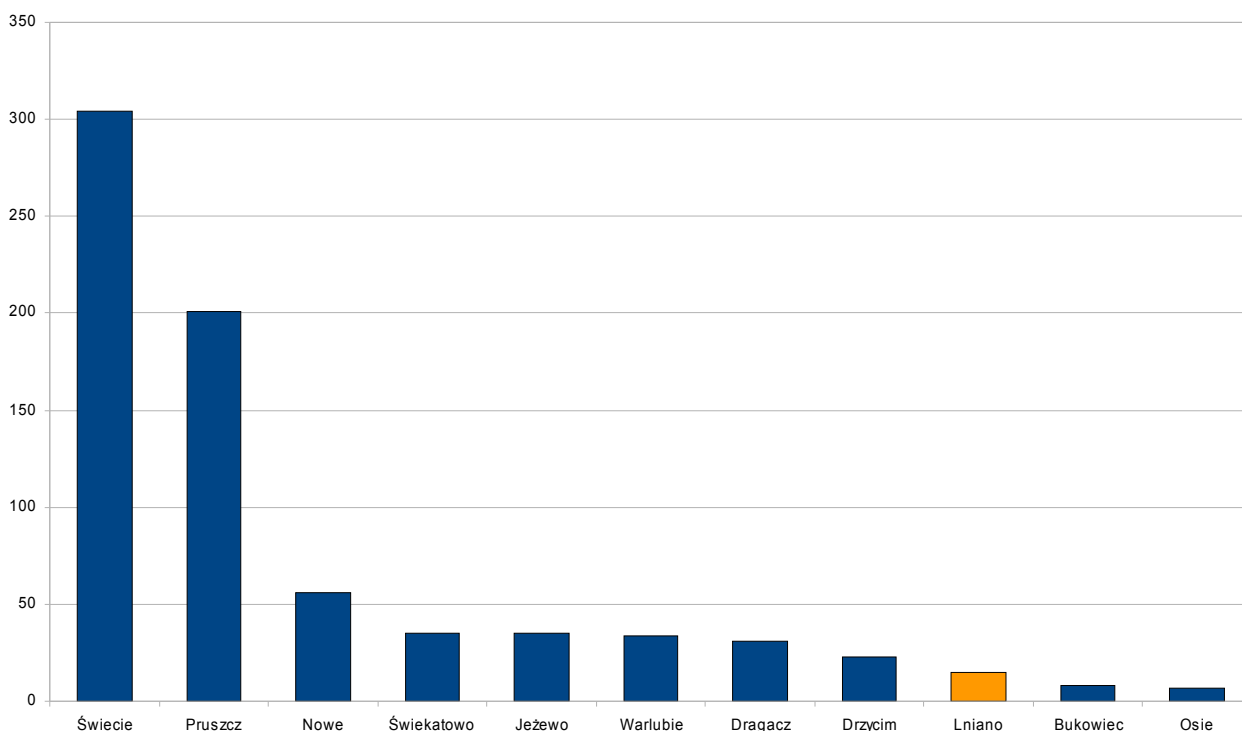
Wskaźnik lesistości (% powierzchni zajmowanej przez lasy; 2005)

Powierzchnia gruntów ornych (ha, 2005)

Powierzchnia łąk i pastwisk (ha, 2005)

Powierzchnia sadów (ha, 2005)

Specyfika rolnictwa w gminie na podstawie danych Urzędu Gminy

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy, opisujących stan z roku 2009 roku, można wskazać następujące informacje na temat rolnictwa w gminie (są to jedyne aktualne dane dotyczące tego zagadnienia, możliwe do uzyskania):

a) funkcjonowanie wielkoobszarowych gospodarstw rolnych

Na terenie gminy działa 1 gospodarstwo wysokotowarowe zajmujące się produkcją roślinną – w sołectwie Brzemiona.

Gospodarstwa specjalizujące się w hodowli bydła mleczno – opasowego o obsadzie około 30 – 60 sztuk działają w miejscowościach Cisiny, Lniano, Jędrzejewo, Jeziorki, Siemkowo.

Hodowlę trzody chlewnej prowadzą gospodarstwa hodowlane o obsadzie około 200 – 300 sztuk we wsiach Wętfie, Mszano, Lubodzież, Siemkowo.

Pozostałe gatunki zwierząt gospodarskich są utrzymywane w małych ilościach z przeznaczeniem na potrzeby własne.

Na terenie gminy brak gospodarstw specjalizujących się w warzywnictwie i sadownictwie.

b) rolnictwo jako główne źródło utrzymania

Gmina Lniano ma w przeważającej części charakter rolniczy. Badanie ankietowe wykazało wprawdzie dosyć duży udział zatrudnionych poza rolnictwem, niemniej jednak, według danych Urzędu Gminy, poza Lnianem i Błądzimem we wszystkich miejscowościach rolnictwo jest podstawą utrzymania ludności.

c) zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego działające na terenie gminy

Na terenie gminy działa jeden zakład przetwórstwa rolno – spożywczego w branży mięsnej - Zakłady Mięsne Viola w Lnianie. Zakład należy do znaczących w skali województwa, a nazwa jest powszechnie identyfikowana, między innymi dzięki sieci firmowych samochodów dostawczych. Jest to najważniejszy produkt markowy gminy – jedyny symbol, który jest powszechnie rozpoznawany i kojarzony z gminą Lniano.

d) najważniejsze problemy funkcjonowania i rozwoju rolnictwa w gminie

Zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy rozwoju rolnictwa w gminie:

- słabej jakości gleby, mające bezpośrednie przełożenie na efektywność ekonomiczną rolnictwa
- brak gruntów na powiększenie arealów gospodarstw (gmina Lniano posiadała jeden z najwyższych wskaźników gruntów we władaniu sektora prywatnego, co skutkuje brakiem rezerw z zasobu byłych gospodarstw uspołecznionych)
- szkody wyrządzane przez zwierzynę leśną

e) gmina Lniano na tle powiatu świeckiego – potencjał rolnictwa w roku 2002 (wg PSR)

W tabeli przedstawiono pozycję i udział gminy w potencjale rolnictwa powiatu świeckiego w roku 2002. Dane pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego. Obecnie nie posiadają już żadnej wartości diagnostycznej, niemniej jednak wskazują na dominujące wówczas w gminie kierunki produkcji oraz na specjalizację gminy. Uwzględniając fakt, że udział gminy w użytkach rolnych powiatu kształtuje się na poziomie 6-7%, w zakresie niektórych kierunków produkcji znaczenie gminy było wówczas niewspółmiernie wysokie – podkreślić tu należy przede wszystkim gospodarkę hodowlaną (bydło) oraz uprawy o małych wymaganiach glebowych.

Tabela. Potencjał rolny gminy Lniano na tle powiatu świeckiego według danych PSR 2002

pogłowie zwierząt				
	powiat	gmina Lniano	pozycja gminy	udział gminy (%)
krowy	6 528	791	2	12,1
bydło	17 640	1 857	3	10,5
trzoda chlewna	204 777	12 592	7	6,1
konie	683	38	10	5,6
kozy	576	30	8	5,2
trzoda chlewna lochy	21 168	943	8	4,5
kury nioski	274 837	6 359	6	2,3
kury	671 266	10 233	11	1,5
owce	890	5	9	0,6
powierzchnie zasiewów (ha)				
	powiat	gmina Lniano	pozycja gminy	udział gminy (%)
buraki cukrowe	102 139	0	-	-
rzepak jary	20 854	0	-	-

okopowe pastewne	49 892	6 994	2	14,0
żyto	833 085	114 900	2	13,8
mieszanki zbożowe jare	984 556	122 598	4	12,5
pszenżyto jare	92 009	11 270	3	12,2
owies	144 288	14 218	6	9,9
ziemniaki	227 209	19 127	4	8,4
pszenżyto ozime	791 156	60 544	6	7,7
ogółem	5 926 876	436 878	6	7,4
mieszanki zbożowe ozime	59 599	3 405	7	5,7
jęczmień jary	719 214	40 643	7	5,7
jęczmień ozimy	77 524	3 118	8	4,0
pszenica jara	275 394	7 419	10	2,7
kukurydza na zielonkę	47 248	1 250	11	2,6
truskawki	8 230	189	9	2,3
kukurydza na ziarno	319 819	5 000	9	1,6
strączkowe jadalne	18 528	276	6	1,5
pszenica ozima	777 466	11 366	9	1,5
warzywa gruntowe	58 296	736	11	1,3
rzepak ozimy	172 709	500	10	0,3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

Instytucjonalne wspomaganie rolnictwa

Niezbędnym warunkiem prowadzenia efektywnej gospodarki rolnej jest istnienie sieci instytucjonalnego wspomagania rolnictwa. Obejmuje ono: placówki obsługi finansowej, doradztwo rolnicze, sieć skupu płodów i zaopatrzenia (w maszyny, nawozy, materiał siewny, itp.), szkolnictwo rolnicze, usługi na rzecz rolnictwa (w tym weterynaryjne) oraz pewne formy przetwórstwa i magazynowania płodów rolnych.

Na terenie gminy (podobnie jak w szeregu innych gmin o podobnej wielkości i charakterze) wspomaganie rolnictwa nie jest zbyt dobrze rozwinięte, a realizowane jest przede wszystkim przez: punkty sprzedaży nawozów, punkty sprzedaży pasz, firmy świadczące usługi dla rolnictwa, obsługę finansową (za pomocą Banku Spółdzielczego), działalność Urzędu Gminy w zakresie doradztwa i szeroko rozumianej obsługi rolników.

Pewną formą wspomagania produkcji rolnej jest także działalność zakładów przetwórstwa skupujących miejscowe produkty.

Pośrednio na rzecz rolników działają także różnego rodzaju firmy usługowo-rzemieślnicze (np. budowlane, stolarskie, zakłady mechaniczne, itp.). Powszechna jest również nierejestrowana (w sensie działalności gospodarczej) pomoc sąsiedzka w zakresie zbioru płodów, naprawy maszyn, itp.

Podkreślić należy, że położona w niedużej odległości siedziba powiatu oferuje znacznie większy zakres wspomagania rolnictwa, przede wszystkim poprzez rozbudowany sektor bankowy, administrację powiatową, placówki handlu i zaopatrzenia dla rolnictwa, możliwość

kształcenia na poziomie maturalnym w kierunkach związanych z rolnictwem. W Świeciu działa także powiatowy inspektorat weterynarii.

Doradztwo rolnicze prowadzone jest przez wyspecjalizowane ośrodki doradztwa z Minikowa i Przysieka. Prowadzone szkolenia dotyczą przede wszystkim organizacji produkcji, możliwości uzyskania dofinansowania produkcji ze źródeł zewnętrznych, estetyki zagród, segregacji i zagospodarowania odpadów, agroturystyki, organizacji rolników w grupy producenckie. Kształcenie w kierunkach rolniczych na poziomie wyższym zapewnia na terenie województwa Uniwersytet Techniczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy.

TURYSTYKA

Gmina Lniano posiada umiarkowanie korzystne uwarunkowania rozwoju różnych rodzajów działalności turystycznych. Atrakcyjność turystyczna wynika głównie z walorów przyrodniczych i krajobrazowych, bowiem dziedzictwo kulturowe jest stosunkowo ubogie i nie jest wystarczającym walorem by wyłącznie na jego bazie kreować produkt turystyczny.

Podkreślić jednak należy, że gmina nie ma w praktyce szans, by rozwinąć działalności turystyczne na skalę, która pozwalałaby zaliczać ją do istotnych obszarów w tej dziedzinie. Obiektywna atrakcyjność walorów jest zbyt niska, a konkurencja ze strony sąsiednich obszarów o już wykształconej renomie – zbyt duża. Gmina nie posiada także walorów unikatowych – które pozwoliłyby ją wyróżnić, lub zyskać przewagę polegającą na rozwoju produktu nie spotykanego w innych obszarach. Spośród gmin tej części województwa, zdecydowanie korzystniejsze uwarunkowania wykazują: Koronowo, Lubiewo, Cekcyn, Śliwice, Osie. Podobne uwarunkowania i porównywalny, również niezbyt dobry stan rozwoju bazy oferują: Warlubie, Jeżewo, Drzycim. Gminy powiatu świeckiego położone w Dolinie Wisły wykazują inny rodzaj atrakcyjności (oparty o walory krajoznawcze ale także kulturowe), niemniej jednak także konkurować będą o przyciągnięcie turystów, którzy potencjalnie mogliby skorzystać z oferty gminy Lniano.

Główne walory dla turystyki, to urozmaicona rzeźba terenu, obecność jezior przydatnych dla rekreacji oraz znaczne kompleksy leśne, stanowiące południowo-wschodni skraj Borów Tucholskich. Niewielka, północna część gminy leży we Wdeckim Parku Krajobrazowym. Podstawową atrakcją kulturową jest kościół w Rykowisku. Pewnym walorem gminy dla rozwoju turystyki jest także jej przejściowy charakter, pomiędzy krajobrazem rolniczym południowej części powiatu świeckiego, a krajobrazem leśnym typowym dla części północnej powiatu świeckiego oraz dla powiatu tucholskiego. Takie położenie sprzyja rozwojowi turystyki krajoznawczej (np. wędrówkowej). Walorami gminy w kontekście rozwoju funkcji turystycznej są także: dobra dostępność w komunikacji drogowej (za pomocą 2 dróg wojewódzkich) oraz w komunikacji kolejowej. Atutem jest także nieduża odległość od dużych miast: Bydgoszczy, Grudziądza, Świecia, których mieszkańcy są potencjalnie ważnymi odbiorcami oferty turystycznej gminy.

Aktualnie bazę turystyczno-rekreacyjną na terenie gminy stanowią:

- ośrodek wypoczynkowy Laguna w Błędziniu, oferujący 64 miejsca sezonowe – ośrodek ten nie jest wykazywany w oficjalnych statystykach Urzędu Statystycznego, stąd nie jest możliwe dokonanie porównań potencjału gminy i innych obszarów w zakresie bazy noclegowej, lub skali ruchu;
- kąpieliska w Błędziniu i Ostrowitem
- kwatery agroturystyczne w Wętfiu (2 liczące 5 i 10 miejsc), Jeziorkach (8 miejsc), Błędziniu (10 miejsc).

Stan rozwoju bazy jest więc bardzo słaby. W badaniu ankietowym mieszkańcy podkreślają konieczność urządzenia terenów rekreacyjnych – między innymi zagospodarowania jeziora oraz wyznaczenia i urządzenia ścieżek rowerowych.

Korzystnym uwarunkowaniem rozwoju turystyki krajoznawczej jest wyznaczenie na terenie gminy kilku szlaków turystycznych, w większości łączących gminę z obszarami sąsiednimi (co potwierdza związek walorów gminy z walorami obszarów sąsiednich). Są to:

- szlak Cisów Staropolskich, biegnący ze stacji PKP w Błędziniu w kierunku rezerwatu cisów w Wierzchlasie i dalej do Tlenia; szlak w większości biegnie poza terenem gminy;
- szlak im. P. Gackowskiego, biegnący ze stacji PKP w Błędziniu, przez Ostrowite, Cisiny do Lubiewa;
- szlak im. K. Sulisławskiego, z Lniana, przez Jędrzejewo, Cisiny, Mukrz do Cekcyna.

Analiza walorów prezentowanych przez gminę wskazuje, że predestynowana jest ona zwłaszcza do rozwoju kilku rodzajów produktu turystycznego, wymienionych poniżej w tabeli.

Tabela. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki w gminie Lniano.

Rodzaj ruchu	Predyspozycje i ograniczenia
Agroturystyka	Pobyty realizowane w bazie agroturystycznej. Skojarzone z korzystaniem także z innych atrakcji – przede wszystkim aktywnych form spędzania wolnego czasu. Charakter sezonowy, choć teoretycznie możliwość realizacji przez cały rok. Podstawowym problemem jest niezwykle mała skala tego rodzaju ruchu – ma on przede wszystkim oddziaływanie promocyjno-prestiżowe, a nie ekonomiczne.
Aktywne spędzanie wolnego czasu (rekreacja)	Produkt adresowany zarówno do mieszkańców, jak też osób przyjezdnych w ramach pobytów weekendowych, pobytów urlopowych, pobytów agroturystycznych – a więc przede wszystkim mający na celu wzbogacenie i uatrakcyjnienie ich oferty. Wiąże się z korzystaniem z bazy sportowo-rekreacyjnej jak też ze stwarzaniem możliwości realizacji sportów ekstremalnych. Charakter całoroczny.
Edukacja ekologiczna	Adresowana przede wszystkim do zorganizowanych grup młodzieży szkolnej – realizowana na bazie Wdeckiego Parku Krajoobrazowego oraz innych form chronionych. Charakter sezonowy.
Różne formy turystyki	Ruch wędrowski, turystyka rowerowa, jazda konna, wędkarstwo, skauting (ruch

specjalistycznej	wychowawczy młodzieży), grzybobrania, itp. Produkt adresowany do wąskich grup entuzjastów. O małym znaczeniu ekonomicznym, ale potencjalnie dużym znaczeniu prestiżowo-promocyjnym (promocja gminy jako miejsca realizacji tego typu wypoczynku). W większości charakter sezonowy, częściowo całoroczny.
Zielone szkoły	Adresowana do zorganizowanych grup młodzieży szkolnej – przede wszystkim pochodzących z dużych aglomeracji miejskich. Charakter sezonowy.
Organizacja imprez	Bardzo szeroka - jeśli chodzi o zakres tematyki - możliwość realizacji imprez: o charakterze festynów, imprez kulturalnych, kulturowych, sportowych, itp. Adresowana zarówno do mieszkańców, ale możliwe jest wykreowanie dużej prestiżowej imprezy tematycznej, wypromowanej w Bydgoszczy, Grudziądzu i innych miastach Potencjalnie bardzo duże znaczenie marketingowe.
Budownictwo letniskowe i „drugie domy”	Oferta lokalizacji na terenie gminy zabudowy letniskowej w celu przyciągnięcia na jej teren dodatkowych mieszkańców oraz dla ogólnej aktywizacji gospodarczej. Gmina wykazuje dobre predyspozycje ze względu na bliskość Bydgoszczy i Grudziądza. Atutem są niższe ceny gruntów i nieruchomości.

Źródło: Opracowanie własne

TERENY INWESTYCYJNE

Wyznaczenie terenów inwestycyjnych pod różnego rodzaju działalności, poprzez sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a następnie ich przygotowanie do zainwestowania (zapewnienie dojazdu, możliwość uzbrojenia technicznego) oraz promocja, jest jednym z podstawowych instrumentów aktywizacji gospodarczej gminy. Brak wolnych terenów, przy dosyć długim procesie planistycznym (sporządzenie mpzp trwa kilka miesięcy) może stanowić istotny powód utraty potencjalnego inwestora.

Według informacji Urzędu Gminy, obecnie na terenie gminy nie ma wolnych terenów inwestycyjnych, posiadających miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W trakcie opracowywania jest mpzp obejmujący teren w centralnej części Lniana oraz teren w Mszanie. Planuje się sporządzenie planu dla terenu we wsi Lnianek.

Samorząd gminny powinien monitorować stan zagospodarowania przestrzennego gminy, w celu oceny przygotowania gruntów pod ewentualne oferty inwestycyjne. Bardzo pożądane jest prowadzenie polityki zmierzającej do skupowania w zasób komunalny gruntów atrakcyjnych oraz przygotowywanie ich pod potrzeby ewentualnych inwestorów. Działania gminy w tym zakresie powinny cechować się przede wszystkim dążeniem do podnoszenia konkurencyjności gminy oraz jej aktywizacji gospodarczej, stąd polityki gruntami nie należy rozpatrywać wyłącznie w kategoriach komercyjnych, ale również społecznych. Niezwykle ważnym zagadnieniem jest także aktywna promocja ofert terenowych.

SFERA INFRASTRUKTURY

KOMUNIKACJA

Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością, zarówno w komunikacji drogowej, jak i kolejowej.

Przez teren gminy biegną 2 drogi wojewódzkie - nr 239 ze Świecia do Błądzimia (na terenie gminy długość 10,3 km) oraz nr 240 ze Świecia przez Tucholę do Chojnic (na terenie gminy długość 4,7 km). Szczególnie ta ostatnia droga ma duże znaczenie w sezonie letnim, kiedy odbywa się po niej wzmożony ruch turystyczny. Droga ta stanowi najkrótsze połączenie Torunia, Włocławka, Grudziądz, Świecia z Tucholą (oraz Chojnicami i dalej środkowym Wybrzeżem), a więc ma duże znaczenie dla obsługi przewozów zarówno o charakterze wewnątrz-, jak i międzyregionalnym. Stosunkowo nieduża jest odległość do drogi krajowej nr 5 - z części południowej gminy około 20, a z północnej około 25 km. Relatywnie nieduża jest także odległość do węzła autostradowego w Nowych Marzach (około 30 - 35 km).

Droga nr 240 jest udostępniona dla ciężkiego ruchu towarowego (dla pojazdów o nacisku do 10 t na oś).

Gmina posiada atut łatwego dostępu do dróg krajowych znaczenia międzynarodowego, leżąc w niedużej odległości od nich i posiadając skomunikowanie z nimi za pomocą dróg wojewódzkich, a jednocześnie unika dużego natężenia ruchu, obecnego na tych drogach, który jako ruch tranzytowy przynosi niewielkie dochody, wiążąc się z szeregiem zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców.

Szkielet układu drogowego na terenie gminy stanowią wspomniane drogi wojewódzkie oraz drogi powiatowe, obsługujące praktycznie wszystkie miejscowości. O ile droga nr 240 ma duże znaczenie tranzytowe i jest istotnym ciągiem komunikacyjnym w skali województwa, to dla funkcjonowania gminy większe znaczenie ma droga nr 239, przy której leży siedziba gminy, a także Ostrowite i Jędrzejewo. Droga wojewódzka nr 240 ma podstawowe znaczenie dla mieszkańców wsi Błądzim. Północna część gminy – wsie Lnianek, Mszano i Brzemiona jest obsługiwana przez drogę powiatową nr 1211C z Lniana do Tlenia, a także przez drogę 1212C biegnącą z m. Brzemiona do Drzycimia, przy której leży także Zalesie Szlacheckie.

Południowo-wschodnia część gminy jest obsługiwana przez drogę nr 1233C z Lniana do Bramki (skrzyżowanie z drogą nr 240) – przy drodze tej leży Wętfie i Siemkowo, które stanowi węzeł dróg powiatowych – jest połączone drogami tej klasy z m. Lubodzieź i Jeziorki (obydwie miejscowości leżą stosunkowo blisko innych dróg, z którymi są połączone drogami gminnymi).

Uwzględniając fakt znacznego zalesienia i specyficzny kształt gminy, sieć dróg powiatowych należy ocenić jako dobrze rozwiniętą. Właśnie na drogach powiatowych i wojewódzkich spoczywa główny ciężar obsługi drogowej wszystkich miejscowości. Przez teren gminy

biegnie 9 dróg powiatowych o łącznej długości 28,5 km. Charakteryzują się one prawie wyłącznie twardą (asfaltową) nawierzchnią (poza drogą Jakubowo- Brzemiona o nawierzchni gruntowej i długości ok. 1,7 km) i generalnie dobrym lub zadowalającym stanem technicznym. Pewnym ograniczeniem dla ruchu, zwłaszcza pojazdów ciężarowych, jest mała szerokość jezdni, wynosząca w skrajnych przypadkach nawet 4 m.

Sieć dróg gminnych ma znaczenie uzupełniające i ma istotne znaczenie tylko w kilku relacjach, w tym najważniejsze to obsługa wsi Mukrz oraz odcinki Wętfie – Ostrowite, Wętfie – Bładzim, Siemkowo - Ostrowite.

Dróg gminnych jest 18, mają łącznie prawie 48 km długości, z czego ok. $\frac{3}{4}$ to drogi gruntowe.

W badaniu ankietowym mieszkańcy bardzo krytycznie ocenili jakość dróg na terenie gminy.

Gmina jest także dostępna w komunikacji kolejowej. Przez jej teren biegną 2 linie obsługiwane przez przedsiębiorstwo PCC Arriva:

- a) linia Bydgoszcz – Wierzchucin – Tuchola – Brodnica – na linii tej zlokalizowano przystanek w Bładzimi; kursuje tu kilka par połączeń z Bydgoszczy do Wierzchucina, lub Tucholi lub Chojnic, przy czym liczba połączeń jest uzależniona od dnia tygodnia – pewna część nie kursuje w niedziele. W dni robocze skomunikowanie z Bładzimi do Bydgoszczy jest dosyć dobre i zapewnia możliwość dojazdów i powrotów do/z pracy i szkół. Czas podróży wynosi ok. 50 minut. Liczba połączeń z Tucholą (ok. 25 minut) i Chojnicami (ok. 50 minut) jest mniejsza, a godziny niezbyt dogodne do codziennych dojazdów.
- b) linia Wierzchucin – Brodnica, na której w gminie zlokalizowano przystanek w Lnianie; w ciągu dnia są tu tylko 3 pary połączeń o niezbyt sprzyjających godzinach dla codziennych dojazdów do pracy i szkół. Połączenia te umożliwiają jednak bezpośredni dojazd do Chojnic, Tucholi, Grudziądza, a także do stacji przesiadkowych w Wierzchucinie i Laskowicach.

Obydwie linie od czasu podjęcia obsługi przez PCC Arriva nabrały typowo regionalnego charakteru. Podstawowym problemem wykorzystania komunikacji kolejowej na terenie gminy jest nie tylko mała liczba połączeń i ich godziny, ale przede wszystkim położenie większości miejscowości w dużej odległości od przystanków oraz brak komunikacji publicznej dowożącej mieszkańców do tych przystanków. W praktyce tylko mieszkańcy wsi Bładzim oraz Mukrz zamieszkują stosunkowo blisko stacji.

W badaniu ankietowym wykonanym wśród mieszkańców gminy negatywnie oceniono funkcjonowanie komunikacji autobusowej. Sieć połączeń jest teoretycznie stosunkowo gęsta, ale liczba połączeń – zbyt mała dla zapewnienia wystarczającej obsługi. Zdecydowanie

najlepiej skomunikowana miejscowość - siedziba gminy – gdzie zbiegają się linie obsługujące różne miejscowości, posiada około 17 par połączeń ze Świeciem, ale część kursuje tylko w dni robocze lub nawet tylko w dni nauki szkolnej (co na przykład wyklucza dojazdy w okresie wakacyjnym). Lniano posiada także 8 par połączeń z Bładzimiem. Na tle innych wiejskich siedzib gmin, w tym także na terenie powiatu świeckiego, dostępność Lniana należy ocenić jako relatywnie dobrą, jednak większość miejscowości notuje znacznie mniejszą liczbę połączeń. Szczególnie duże znaczenie ma możliwość dojazdu do Świecia. Warunkuje dostęp do szeregu funkcji pełnionych przez ośrodek powiatowy, zwłaszcza w kontekście dojazdów młodzieży do szkół średnich, możliwości korzystania z wyspecjalizowanej służby zdrowia, wyspecjalizowanych usług lub szerokiej oferty placówek handlowych.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Lniano charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią wodociagową. Wg Urzędu Gminy stopień zwodociagowania wynosi ok. 99%. Według Urzędu Statystycznego wskaźnik ten jest jednak znacząco niższy i nie przekracza 92%.

Sieć zasilana jest na bazie gminnych ujęć wody w Lnianie oraz w Ostrowitem. Aktualnie gestor sieci - spółka TUCHWOD z Tucholi nie zgłasza problemów z wydajnością ujęć wody - zaspokaja ona istniejące potrzeby (zużycie wody jest znacznie niższe od technicznej możliwości poboru ujęć wody).

W związku z tak dobrym stanem rozwoju sieci wodociagowej, plany dalszego rozwoju dotyczą głównie jej modernizacji. Na najbliższe lata planuje się wymianę ostatniego odcinka sieci wodociagowej z rur AC na rury PCV oraz rozbudowę istniejącej sieci wodociagowej na terenach przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne.

Tabela. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie Lniano w latach 1995-2008

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)													
41,0	75,2	88,3	97,6	97,8	97,8	103,9	103,9	104,4	104,4	105,9	105,9	105,9	105,9
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam3)													
70,4	70,6	77,3	90,9	93,0	101,1	106,9	111,7	121,2	107,5	127,2	133,1	141,0	148,0
ludność korzystająca z sieci wodociagowej (osoby)													
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3 698	3 707	3 717	3 714	3 742	3 754	b.d.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)													
0	0	0	0	0	7,1	7,1	12,0	16,8	28,2	31,6	35,4	35,4	35,4
ścieki odprowadzone (dam3)													
b.d.	0	0	0	0	18,5	22,7	24,6	27,8	31,1	37,0	37,4	45,0	45,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)													
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	812	926	1 495	1 555	1 668	1 671	b.d.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Udział mieszkańców gminy Lniano, korzystających z infrastruktury sieciowej w latach 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	% ludności gminy					
wodociąg	91,1	91,2	91,3	91,3	91,4	91,5
kanalizacja	20,0	22,8	36,7	38,2	40,7	40,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela. Udział mieszkańców wiejskich w gminach powiatu świeckiego, korzystających z infrastruktury sieciowej w 2007 roku (wg Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy)

gmina	stopień zwodociągowania	stopień skanalizowania
	(% mieszkańców korzystających)	
Powiat świecki ogółem	80,3	36,7
Bukowiec	76,2	36,8
Dragacz	75,8	36,4
Drzycim	89,8	35,4
Jeżewo	75,8	50,9
Lniano	91,5	40,7
Nowe	63,6	8,7
Osie	81,1	54,7
Pruszcz	89,1	16,3
Świecie	87,7	47,8
Świekatowo	82,8	49,6
Warlubie	68,0	32,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Stan rozwoju sieci kanalizacyjnej, podobnie jak w innych gminach wiejskich, jest nieadekwatny do rozwoju sieci wodociągowej. Pierwsze inwestycje w zakresie kanalizacji gminy poczyniono dopiero w końcu lat 90-tych, gdy wybudowano oczyszczalnię ścieków w Lnianku oraz rozpoczęto rozwój sieci kanalizacyjnej. Obecnie do sieci kanalizacyjnej podłączone są gospodarstwa w następujących miejscowościach: Lniano-83 % gospodarstw, Jędrzejewo-54 % gospodarstw, Ostrowite-33 % gospodarstw, Błędzim-72 % gospodarstw oraz Rykowisko-100 % gospodarstw. W roku 2009 do sieci kanalizacyjnej będą podłączone gospodarstwa w miejscowości Wętfie -59 % gospodarstw. Pomimo iż sieć jest wciąż stosunkowo krótka, to fakt iż obejmuje duże wsie pozwala na obsługę znacznej liczby ludności. W kolejnych latach planuje się budowę sieci kanalizacyjnej dla zwartej zabudowy w kolejnych miejscowościach gminy: Siemkowo, Lubodzież, Jeziorki oraz Karolewo. Natomiast dla gospodarstw w zabudowie rozproszonej w miejscowościach, w których istnieje lub będzie wybudowana sieć kanalizacyjna oraz dla gospodarstw w sołectwach Brzemiona, Mszano oraz Mukrz przewidziane są przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna w Lnianku ma maksymalną przepustowość dobową rzędu 232 m³ i należy do mniejszych obiektów tego typu na terenie województwa. Rzeczywiste średnie dobowe obciążenie oczyszczalni wynosi około 140 m³.

Lokatorzy domostw nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej, korzystają z usług kilku firm asenizacyjnych, które wywożą ścieki z szamb przydomowych do oczyszczalni.

Według danych Urzędu Statystycznego, gmina posiada najwyższy na obszarach wiejskich powiatu świeckiego wskaźnik zwodociągowania i jeden z wyższych wskaźników skanalizowania (gminy o wyższych wskaźnikach prezentują zazwyczaj dużo korzystniejsze warunki rozwoju sieci). O ile dobry stan rozwoju sieci wodociągowej, obejmujący praktycznie całą ludność gminy, staje się obecnie niemal normą, to wskaźnik skanalizowania należy ocenić obiektywnie jako wysoki na tle obszarów wiejskich województwa.

Gmina obsługiwana jest przez składowisko odpadów komunalnych w Lnianku. Obecnie już nieczynne, drugie z gminnych składowisk – w Ostrowitem, wymaga rekultywacji. Składowisko w Lnianku, pomimo relatywnie dużej powierzchni roboczej, wynoszącej 2,1 ha i stosunkowo niewielkiego przyrostu nagromadzonych odpadów (w roku 2007 – 268 ton) wykazuje bardzo wysoki stopień wypełnienia, wynoszący 95%. Składowisko nie spełnia wymogów nakładanych przez wojewódzki program gospodarki odpadami – jest przewidziane do likwidacji, a gmina będzie obsługiwana przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oparty o składowisko odpadów w Osnowie oraz składowisko odpadów w Sulnówku.

Na terenie gminy istnieją wyłącznie indywidualne systemy ogrzewania mieszkań - oparte o węgiel, drewno, gaz lub olej opałowy. Emisja zanieczyszczeń (tzw. niska emisja) z domowych instalacji grzewczych, wykazujących się niską sprawnością energetyczną, jest jednym z głównych zagrożeń stanu środowiska w gminie.

Na terenie gminy istnieje możliwość rozwoju sieci gazowej w oparciu o gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 150 relacji Świecie - Chojnice -Sępólno Krajeńskie, który przebiega przez południowy skraj gminy (na bazie tego gazociągu rozwijają się systemy gazowe w sąsiednich gminach Cekcyn i Lubiewo). Stanowi on potencjalne źródło gazu dla gminy (po realizacji stacji redukcyjnej). Obecnie żadna z miejscowości na terenie gminy nie jest zgazyfikowana. Ten nośnik energii prezentuje szereg zalet, przede wszystkim - relatywnie niski koszt, wygodę użytkowania (wpływ na jakość życia mieszkańców), ekologiczny charakter. Z tych względów rozwój sieci gazowej powinien być uwzględniony w planach rozwoju gminy. Gmina jest zainteresowana rozwojem sieci.

Powszechne jest korzystanie z gazu butlowego – punkty wymiany butli znajdują się praktycznie w każdej miejscowości.